

องค์ความรู้ตามประเด็นยุทธศาสตร์ กรมโยธาธิการและผังเมือง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

“ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนด การใช้ประโยชน์ที่ดิน”

การจัดการความรู้
ตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการผังเมือง

องค์ความรู้ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการผังเมือง
ดำเนินการจัดทำตามแผนการจัดการความรู้กรมโยธาธิการและผังเมือง
(DPT KM Action Plan) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

โดย	สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง โทรศัพท์ ๐ ๒๒๙๙ ๔๖๒๑ โทรสาร ๐ ๒๒๙๙ ๔๖๒๘ สำนักผังเมืองรวม โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๑ ๘๒๘๑๒ โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๑๗๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๒๕๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑	
พิมพ์ที่	บริษัท เพรส ครีเอชั่น จำกัด โทรศัพท์ ๐ ๒๘๘๑ ๑๒๔๕ โทรสาร ๐ ๒๘๘๑ ๑๒๔๖

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
การดำเนินการใดๆ ไม่ว่าจะบางส่วน หรือทั้งหมดของหนังสือเล่มนี้ ต้องได้รับอนุญาต
จากกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

องค์ความรู้ตามประเด็นยุทธศาสตร์ กรมโยธาธิการและผังเมือง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

“ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนด การใช้ประโยชน์ที่ดิน”

การจัดการความรู้
ตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการผังเมือง

คำนำ

จากการดำเนินงานวางผังเมืองรวมที่ผ่านมามาตลอดระยะเวลาหลายปี ได้มีการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวางผังเมืองรวมที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานหลายปัจจัย สำหรับในส่วนของข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งเป็นสาระสำคัญของร่างผังเมืองรวม พบว่าใช้ระยะเวลามากในการตรวจสอบร่างข้อกำหนด สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือข้อกำหนดที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินเท่าที่ควร นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 ได้มีการเพิ่มองค์ประกอบของผังเมืองรวมให้มีรายละเอียดที่มากขึ้น โดยเฉพาะในมาตรา 17 (5) ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมความหนาแน่นประชากร การกำหนดประเภท ชนิดของอาคาร เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คณะทำงานการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เพื่อการจัดทำแผนการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จึงได้จัดทำ **“ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน”** โดยใช้วิธีการจัดการความรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ใช้การจำแนกเนื้อหาตามประเภทของกิจกรรมหลัก ๆ ที่มักจะปรากฏเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อห้าม หรือกิจกรรมที่เป็นข้อให้โดยมีเงื่อนไข จำนวน 21 ประเภท และข้อกำหนดบางส่วนตามมาตรา 17 (5) (ก) – (ข) อีก 7 ประเภท รวมทั้งสิ้น 28 ประเภท โดยได้รวบรวมความรู้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเภทไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้สะดวกในการใช้งาน ตลอดจนจนเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการปรับปรุงข้อมูล ความรู้ให้ทันสมัยอย่างเป็นระบบต่อไปในอนาคต สำหรับหมวดหมู่ที่จัดทำขึ้นนั้นประกอบด้วย

- คำจำกัดความของกิจกรรม
- วัตถุประสงค์ของกิจกรรม
- ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม
- กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง
- ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

ทั้งนี้ ฐานข้อมูลสำคัญส่วนหนึ่งที่ใช้ในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ คณะทำงานฯ ได้ดำเนินการต่อยอดจากคู่มือ มาตรฐาน บันทึกการประชุม ตลอดจนเอกสารราชการที่บุคลากรกรมการผังเมือง (ชื่อในขณะนั้น) ได้เคยจัดทำไว้ในอดีต นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจากนายวีระพงษ์ บุญญานุสนธิ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านกฎหมาย และความร่วมมือเป็นอย่างดีของบุคลากรจากกองนิติการ ร่วมให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เนื้อหามีความครบถ้วน ถูกต้อง เอกสารฉบับนี้จึงเป็นเสมือนบันทึกจากการปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นจากรุ่นสู่รุ่น

คณะทำงานหวังอย่างยิ่งว่า “ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน” เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานวางผังเมืองรวม ตลอดจนผู้สนใจงานด้านผังเมืองรวม ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลสำหรับคนรุ่นถัดไปได้นำไปปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นต่อไป

คณะทำงานการจัดการความรู้ (KM) สำนักผังเมืองรวม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การใช้งาน “ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน”	ก
การเลี้ยงสัตว์	2
สุสานและฌาปนสถาน	8
โรงแรม	14
โรงแรมหรู	24
สถานบริการ	30
คลังสินค้า	36
ตลาด	44
สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงสัตว์	52
สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก	58
สถานสงเคราะห์คนชราหรือรับเลี้ยงหรือดูแลผู้สูงอายุ	66
สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนพิการ	72
โรงฆ่าสัตว์	76
ไซโลเก็บผลผลิตทางการเกษตร	82
สวนสนุก	88
สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน	92
สถาบันศาสนา	104
โรงพยาบาล (สถานพยาบาล)	114

เรื่อง

หน้า

กำจัฒมูลฝอยหรือสิ่งปฏิภูกุล	124
กำจัฒวัตถุอันตรราย	138
ซ้อขายหรือเกบซ้นส่วนเครื่องจักรกลเกำ	154
ซ้อขายหรือเกบเศษวัสตุ	162
ซ้อกำหนตที่จะให้ปฏิบัตหรือไม่ให้ปฏิบัตเพื่อให้เป็นไปตม วัตถุประสงคของฝงเมืองรวม	172
ประเภทและขนาดกจิการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ	173
ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร ที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้ง	176
อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลัง ต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (FAR)	184
อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน ที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (BCR)	190
อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดิน ที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร (OSR)	196
ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร หรือ สถานทีอื่น ๆ ที่จำเป็น (Set Back)	202
ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้งอาคาร (Lot Size)	212

การใช้งาน “ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน”

วิธีการใช้งาน

KM เล่มนี้มุ่งหวังเป็นสื่อสร้างความเข้าใจ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทำความรู้จักกับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินจำนวน 21 ประเภท และข้อกำหนดที่เพิ่มเติมขึ้นตามมาตรา 17 (5) จำนวน 7 ประเภทได้มากขึ้น เพื่อให้การเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตรงกับวัตถุประสงค์ และเจตนารมณ์ของแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มากที่สุด รวมถึงเพื่อให้การใช้บังคับผังเมืองรวมมีความขัดแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด หรือหากมีความจำเป็นที่จะต้องเขียนข้อกำหนดโดยขัดแย้งกับกฎหมายอื่นก็สามารถที่จะชี้แจงหรือสื่อสารได้ชัดเจนเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความเข้าใจ และเกิดการยอมรับ

ดังนั้น เนื้อหาของ KM ฉบับนี้จึงมิได้กำหนดรูปแบบที่ตายตัวว่ากิจกรรมใดควรห้าม หรือควรให้ดำเนินการได้ในที่ดินประเภทต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพราะเมื่อผู้วางผังทราบถึงธรรมชาติ หรือเงื่อนไขของแต่ละกิจกรรมเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะสามารถออกแบบวางผังเพื่อเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเจตนารมณ์ที่แตกต่างกันไปทั้งในแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินและในแต่ละเมือง เพราะเมืองเป็นสิ่งที่มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว และมีอัตลักษณ์เฉพาะที่ต้องการรูปแบบกิจกรรมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกันออกไป

การจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา

ในการรวบรวมความรู้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของกิจกรรมและข้อกำหนดทั้ง 28 ประเภทนั้น จะอ้างอิงจากกฎหมายที่มีการใช้บังคับเกี่ยวกับกิจกรรมและข้อกำหนดเป็นสำคัญ เพราะในทางปฏิบัติแล้วการใช้บังคับกฎกระทรวงผังเมืองรวมจะดำเนินการโดยผ่านการออกใบอนุญาตให้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารเป็นสำคัญ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะพิจารณาโดยอ้างอิงจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ดังนั้น กิจกรรมบางประเภทที่ยังไม่สามารถอ้างอิง หรือค้นหากฎหมายที่เกี่ยวข้องได้จึงมิได้นำมาบรรจุไว้ใน KM ฉบับนี้ เช่น สนามแข่งรถ สนามแข่งม้า สนามยิงปืน เป็นต้น

นอกจากนี้ การจัดหมวดหมู่ของความรู้และข้อมูลทั้ง 6 ประเด็น ได้แก่ 1) คำจำกัดความของกิจกรรม 2) วัตถุประสงค์ของกิจกรรม 3) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม 4) กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง 5) มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง และ 6) ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด นั้น ในกิจกรรมและข้อกำหนดบางประเภทอาจมีเนื้อหาไม่ครบในทุกประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ 5) เนื่องจากบางกิจกรรมอาจไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสาธารณะมากนัก จึงไม่ได้มีการกล่าวถึงไว้ในมติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ การกำหนดหมวดหมู่ของเนื้อหาทั้ง 6 ประเด็นนั้น เกิดจากวัตถุประสงค์และที่มาของข้อมูล ดังนี้

คำจำกัดความของกิจกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันว่ากิจกรรมทั้ง 21 ประเภท (จะใช้หัวข้อว่า “คำจำกัดความของกิจกรรม”) หรือข้อกำหนด 7 ประเภท (จะใช้หัวข้อว่า “คำจำกัดความ”) ในการเขียนข้อกำหนดสำหรับกฎกระทรวงผังเมืองรวมนั้นหมายถึงอะไร มีนิยามอย่างไร **ที่มาของข้อมูล**

- คำนิยาม ตามพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงแรมตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงแรม อ้างอิงรายละเอียดของกิจกรรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายกล่าวถึงโดยตรงจะใช้อ้างอิงจากพจนานุกรม เช่น สวนสนุก อ้างอิงจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

ทั้งนี้ “คำจำกัดความของกิจกรรม” จึงอาจมีข้อกำหนดบางเรื่อง เช่น ในอนาคตหากกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงแก้ไขคำนิยามใหม่ หรือรูปแบบของกิจกรรมมีความเปลี่ยนแปลงต่างไปจากคำนิยามที่เคยมีอยู่ ก็อาจต้องอาศัยการตีความนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันว่ากิจกรรมทั้ง 21 ประเภท (จะใช้หัวข้อว่า “วัตถุประสงค์ของกิจกรรม”) ครอบคลุมกิจกรรมใดบ้าง เช่น วัตถุประสงค์ของ “สุสานและฌาปนสถาน” ใช้เป็นสถานที่สำหรับเก็บ ผัง หรือเศษศพ แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือข้อกำหนด 7 ประเภท (จะใช้หัวข้อว่า “วัตถุประสงค์”) กำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อะไร เช่น F.A.R. ใช้เพื่อควบคุมความหนาแน่นของประชากรและระดับของกิจกรรมบนพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพ เงื่อนไขของพื้นที่ เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาจากความแออัด และเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านสาธารณสุข โภคและสาธารณสุขการ ให้เพียงพอได้มาตรฐาน เป็นต้น

ที่มาของข้อมูล

- พระราชบัญญัติ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานสงเคราะห์สัตว์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางพาณิชย์หรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน
- คู่มือการปฏิบัติงานด้านผังเมืองต่างๆ เช่น เกณฑ์และมาตรฐานผังเมืองรวม พ.ศ. 2549

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเข้าใจว่ากิจกรรมทั้ง 21 ประเภท เมื่อเกิดขึ้นในพื้นที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในด้านใด และอย่างไร ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการกำหนดที่ตั้งที่เหมาะสมให้กับกิจกรรมดังกล่าว รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขหากจะดำเนินกิจกรรมดังกล่าว เพื่อป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบต่อสาธารณะให้เกิดน้อยที่สุด

ที่มาของข้อมูล

ข้อมูลวิชาการ และข่าวสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นเอกสารและที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ หรืออาจเกี่ยวข้องเฉพาะบางประเด็น เช่น ที่ตั้ง ขนาดของกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งการเขียนข้อกำหนดควรเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับกฎหมายที่มีอยู่เดิม เพื่อไม่สร้างความสับสนและยุ่งยากในการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่น และการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้มีส่วนได้เสีย หรือหากมีการเขียนข้อกำหนดที่ต่างออกไปก็จะต้องเป็นประโยชน์กับสาธารณะมากขึ้น เช่น การกำหนดที่ว่างจากริมฝั่งแหล่งน้ำสาธารณะ ควรที่จะตรวจสอบกับข้อกำหนดควบคุมอาคารเรื่องระยะถอยร่นอาคารจากริมฝั่งแหล่งน้ำสาธารณะควบคู่กันไป

ที่มาของข้อมูล

พระราชบัญญัติ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารคู่มือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คู่มือสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า โดยกรมควบคุมมลพิษ สำหรับกิจกรรมซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมมติคณะกรรมการผังเมือง หรือความเห็นที่ประชุมคณะกรรมการผังเมือง/ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมือง ซึ่งได้เคยพิจารณา และ/หรือมีมติ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือข้อกำหนด และยังคงใช้เป็นแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาดในการเขียนข้อกำหนดที่อาจขัดกับนโยบายหรือแนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการผังเมือง

ที่มาของข้อมูล

เอกสารสรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการผังเมือง ปี พ.ศ. 2558 – มกราคม 2561 (เป็นฉบับปัจจุบันที่มีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมือง)

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมประเด็นปัญหา ข้อทักท้วง หรือข้อสังเกตที่ได้มีการบันทึก จากกองนิติการ หรือจากการประชุมเพื่อประกอบการให้ความเห็นด้านผังเมือง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือข้อกำหนด ที่อาจเป็นข้อผิดพลาดในการเขียนข้อกำหนด การใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งการรวบรวมประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสะดวก และลดข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในการเขียนข้อกำหนด

ที่มาของข้อมูล

- เอกสาร “คู่มือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 เรื่อง การวาง และจัดทำผังเมืองรวม (ฉบับปรับปรุง) โดย กองนิติการ กรมโยธาธิการและผังเมือง
- ร่างข้อกำหนดแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากกองนิติการ กรมโยธาธิการและผังเมือง
- สรุปรายงานการประชุมเพื่อประกอบการให้ความเห็นด้านผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมืองรวม

การเลี้ยงสัตว์

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สัตว์” สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อการค้า และ/หรือเพื่อการบริโภค รวมถึงสัตว์ที่ให้ผลผลิตเพื่อการบริโภค ทั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ

“ฟาร์ม” ฟาร์มที่มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า หรือผลผลิตจากสัตว์เพื่อการค้า ตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์ ประกอบด้วย 15 ชนิดฟาร์ม และ 1 สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก ได้แก่ เป็ดเนื้อ เป็ดพันธุ์ ฝูง โคเนื้อ เป็ดไข่ นกกระทา แพะเนื้อ แกะเนื้อ นกเขาขาวเสียง ไก่พันธุ์ ไก่เนื้อ สุกร โคนม แพะนม ไก่ไข่ และสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก (อ้างอิง: ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ พ.ศ. 2558)

“การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า” หมายถึง การเลี้ยงสัตว์ภายในที่ดินแปลงเดียว แห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่งในที่ดินแปลงเดียวกันที่มีจำนวน ดังต่อไปนี้

ช้าง	จำนวน	10	เชือก	ม้า	จำนวน	50	ตัว
โค	จำนวน	50	ตัว	กระบือ	จำนวน	50	ตัว
สุกร	จำนวน	100	ตัว	แพะ	จำนวน	50	ตัว
แกะ	จำนวน	50	ตัว	ห่าน	จำนวน	500	ตัว
เป็ด	จำนวน	500	ตัว	ไก่	จำนวน	500	ตัว

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า

(อ้างอิง: เอกสารกำหนดค่านิยามที่เกี่ยวข้องด้านการผังเมือง กรมการผังเมือง)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

การเลี้ยงสัตว์ เพื่อการค้าขายสัตว์ หรือใช้ผลผลิตจากสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการค้า

(ที่มา: <https://www.kasetkaoklai.com/>)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ อันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ได้แก่ (1) การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด และ (2) การประกอบกิจการเลี้ยง รวบรวมสัตว์ หรือธุรกิจอื่นใดอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าชมหรือเพื่อประโยชน์ของกิจการนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าดูหรือค่าบริการในทางตรง หรือทางอ้อม หรือไม่ก็ตาม เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ที่ไม่ได้ตามมาตราฐาน หรือไม่ถูกสุขลักษณะจะก่อให้เกิดมลภาวะต่างๆ ได้แก่ เสียง กลิ่น น้ำเสีย การปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำ เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคต่าง ๆ ตลอดจนโรคระบาดจากสัตว์

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- “อาคารเลี้ยงสัตว์” หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างเพื่อให้สัตว์พาหนะพักอาศัย เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ เป็นต้น
- กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร พ.ศ. 2550
อาคารเลี้ยงสัตว์ที่มีพื้นที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร ซึ่งจะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่เป็นพื้นที่ที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามก่อสร้างอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ไม่ต้องยื่นแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลนและรายการคำนวณในการขออนุญาต เพียงแต่ยื่น “แผนผังบริเวณ” แสดงแนวเขตที่ดิน แปลนพื้นชั้นล่าง และที่ตั้งของอาคารโดยสังเขปและเอกสารแสดงสิทธิการครอบครองที่ดิน ”

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

มาตรา 25 ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเหตุนั้นเป็นเหตุรำคาญ

(2) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควร จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 29 ได้ให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่เป็นเขตควบคุมการเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์ในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นสามารถกำหนดได้ 3 ลักษณะ คือ

- 1) เขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดโดยเด็ดขาด กรณีนี้หมายความว่าพื้นที่ใดที่ถูกกำหนดเป็นเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดโดยเด็ดขาดจะไม่สามารถเลี้ยงสัตว์ทั้งเพื่อการค้าและหรือไม่ใช่การค้าได้ แม้ว่าจะเป็นที่ดินของประชาชนเองก็ตาม
- 2) เขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดเกินกว่าจำนวนที่กำหนด
- 3) เขตกำหนดให้การเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดโดยต้องอยู่ภายใต้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. ควรระบุชื่อสัตว์ประเภทที่มีเจตนาจะห้ามไว้ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตีความภายหลัง หากไม่ได้ระบุไว้ดังข้อกำหนด **“การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า”** หากมีผู้ประกอบการสนใจจะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการค้า ก็จะไม่สามารถดำเนินการได้ จึงจำเป็นต้องเขียนให้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้วางผัง ว่าต้องการห้ามทั้งหมดหรือเฉพาะตามที่ระบุเท่านั้น โดยทั่วไปจะกำหนดประเภทของสัตว์ไว้

ดังนี้ “**เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด ไก่ ภูเขา จระเข้ หรือสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเพื่อการค้า**”

ทั้งนี้ “สัตว์ป่าคุ้มครอง” คือ สัตว์ป่าที่มีชื่ออยู่ในบัญชีแนบท้าย กฎกระทรวง กำหนดให้เป็นสัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ประกอบด้วยสัตว์ป่าจำพวกสัตว์เลี้ยงลูก ด้วยนม 201 ชนิด นก 952 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 91 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 12 ชนิด แมลง 20 ชนิด ปลา 14 ชนิด และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอื่น ๆ 12 ชนิด (อ้างอิง: <http://www.verdantplanet.org/protect/protectedanimal.php>)

อนึ่ง นกแอ่นกินรัง หรือนกนางแอ่น ที่มีการเก็บรังมาใช้เป็นอาหาร จัดเป็นสัตว์ป่า คุ้มครองลำดับที่ 862 ตามบัญชีแนบท้ายฯ ดังกล่าว

2. การเลี้ยงสัตว์ไม่จำเป็นต้องระบุเหมือนกัน อาจจะระบุบางอย่างเป็นการเฉพาะใน แต่ละพื้นที่
3. กรณีมีความประสงค์จะห้ามกิจกรรมในลักษณะโรงพักสัตว์ นอกเหนือจาก การเลี้ยงสัตว์ จะต้องระบุในข้อกำหนดเพิ่มเติมด้วย
4. การกำหนดพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ควรพิจารณาโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจ สำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีการ กำหนดพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์ไว้
5. กรณีมีความประสงค์จะอนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ได้แบบมีเงื่อนไข สามารถกำหนดใน เรื่องของการจำกัดขนาดพื้นที่อาคาร พื้นที่ประกอบการ ลักษณะตำแหน่งที่ตั้งที่ เหมาะสม เช่น ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นต้น

ทั้งนี้ ลักษณะของสถานที่ที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงสัตว์ เช่น ห่างไกลจากแหล่งชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน และสะดวกต่อการควบคุมและป้องกันโรค ควรเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง เพื่อป้องกันความเสียหายและยังสะดวกในการระบาย ถ่ายเทของเสียออกจากโรงเรือนด้วย มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ เพราะการเลี้ยงสัตว์ จำเป็นต้องใช้น้ำเพื่อการกินและการทำความสะอาด การคมนาคมสะดวก เพื่อ สะดวกในการขนส่งอาหาร และการซื้อขายผลผลิตที่ได้ แต่ไม่ควรอยู่ติดถนนใหญ่ เพราะอาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค เป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมและ

ภูมิอากาศเหมาะสมต่อการเลี้ยงสัตว์ชนิดนั้นๆ และไม่เป็นแหล่งของการเกิดโรคระบาดมาก่อน นอกจากนี้ มูลของสัตว์บางประเภทสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบผลิตแก๊สชีวภาพ (Biogas) เพื่อเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ดังนั้น อาจต้องพิจารณาควบคู่กับกิจกรรมประเภทโรงงานลำดับที่ 89 ว่ามีความเหมาะสมให้ดำเนินการร่วมด้วยหรือไม่

สุสานและฌาปนสถาน

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สุสานและฌาปนสถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพ สำหรับประชาชนทั่วไป แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราว ในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

“สุสานและฌาปนสถานเอกชน” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับ เก็บ ฝัง หรือ เผาศพ สำหรับตระกูลหรือครอบครัว หรือมิตรของตระกูลหรือครอบครัว แต่ไม่รวมถึง สถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในเคหสถาน

(อ้างอิง: พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ใช้เป็นสถานที่สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- ด้านการจราจร การเดินทางของผู้ใช้บริการก่อให้เกิดการจราจรติดขัดในพื้นที่โดยรอบสุสาน อุบัติเหตุทางถนน เป็นต้น
- มลพิษทางเสียง เกิดดำเนินกิจการในสถานที่ทั้งในรูปแบบการค้าขาย การให้บริการ ความเป็นบ้านเทิง อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคนในพื้นที่และอาจจะก่อให้เกิดความรำคาญ
- ด้านจิตใจ ทำให้ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงเกิดความหวาดกลัว

(ที่มา: <https://lifestyle.campus-star.com/knowledge/88559.html>)

(ที่มา: <https://www.77kaoded.com>)

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528

ที่ตั้ง

- กฎกระทรวง พ.ศ. 2543 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ออกตามความในพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528
 1. สถานที่ที่ตั้งต้องไม่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร
 2. สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในเขตพื้นที่อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่อันจัดสรรเป็นพื้นที่เพื่อนันทนาการหรือเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
 3. สถานที่ที่ตั้งไม่อยู่ในบริเวณที่เป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี
 4. สถานที่ที่ตั้งต้องอยู่ห่างจากทางหลวงที่เป็นทางหรือถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะอย่างน้อย 50 เมตร ห่างจากทางน้ำซึ่งประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะ ห้วย แม่น้ำ คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์อื่นอย่างน้อย 400 เมตร เว้นแต่ในกรณีที่มีการป้องกันมิให้กลิ่นและสิ่งปฏิกูลรั่วไหล สถานที่ตั้งนั้นจะต้องอยู่ห่างจากทางน้ำไม่น้อยกว่า 100 เมตร
 5. สถานที่ตั้งของสุสานและฌาปนสถานเอกชนต้องไม่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือเทศบาล
- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2546 สถานที่เก็บศพ
 - 1) บริเวณสถานที่เก็บศพต้องมีกำแพงกันโดยรอบและมีประตูเข้าออก หรือมีการดำเนินการใดๆ เพื่อปิดบังความไม่น่าดูของสถานที่เก็บศพ
 - 2) ที่เก็บศพต้องทำจากกำแพงตาม 1) ไม่น้อยกว่าสองเมตร
 - 3) ที่เก็บศพต้องทำด้วยคอนกรีตหรือก่ออิฐถือปูน มีลักษณะเป็นช่องสูงจากระดับพื้นทางเดินภายในสถานที่เก็บศพไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร
 - 4) ช่องเก็บศพต้องมีขนาดกว้างพอที่จะเก็บ เคลื่อนย้ายหีบศพได้ง่ายและมีฝาทำด้วยโลหะหรือคอนกรีตเปิดปิดขีดสามารถป้องกันกลิ่นได้

- 5) ภายในช่องเก็บศพต้องมีฐานรองรับที่รับศพสูงจากพื้นช่องไม่น้อยกว่าสิบเซนติเมตร และต้องมีรางระบายสิ่งปฏิกูลลงบ่อเกรอะซึมซึ่งมีขนาดพอเพียง และได้สุขลักษณะ

สถานที่ฝังศพถาวร

- 1) ที่ฝังศพอยู่ห่างจากแนวเขตสถานที่สำหรับฝังศพไม่น้อยกว่าสี่เมตร
- 2) หลุมศพแต่ละหลุมอยู่ห่างกันไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร
- 3) ฝังศพหรือสิ่งบรรจุหรือห่ออยู่ระดับต่ำกว่าพื้นดินไม่น้อยกว่าหนึ่งเมตร
- 4) ห้ามฝังศพเกินกว่าหลุมละหนึ่งศพ เว้นแต่ว่าได้รับความยินยอมจากเจ้าของศพทั้งสองฝ่าย
- 5) การฝังศพผู้ตายด้วยโรคติดต่ออันตรายต้องทำลายเชื้อโรคที่ศพโดยวิธีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

เตาเผาศพ (อ้างอิง: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, บทที่ 2 สถานที่เก็บ ฝังศพ และเตาเผาศพ)

รูปแบบของเตาเผาศพ ในประเทศไทย แบ่งได้ 2 แบบ

- 1) แบ่งตามลักษณะของเตาเผา

- เตาเผาศพแบบโบราณ หรือเตาเผาแบบเชิงตะกอน หรือเตาเผาแบบเปิดเตาเผาแบบนี้ยังมีใช้ทั่วไปเป็นจำนวนมาก โดยจะอยู่ในชนบทที่ห่างไกลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือที่นิยมทำเตาเผาแบบนี้เป็นเตาเผาศพของชุมชน โดยจะต้องอยู่ห่างไกลจากชุมชน เช่น อยู่ท้ายหมู่บ้าน หรือชายป่า เป็นต้น

- เตาเผาศพแบบ 1 ห้องเผา หรือเตาเผาแบบห้องเผาเดี่ยว เตาเผาแบบนี้จะรับกวนผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงน้อยกว่าแบบแรก แต่ยังรับกวนผู้ที่อาศัยอยู่ห่างไกลออกไป ทั้งนี้ เพราะลักษณะของเตาเผาแบบนี้จะมีปล่องระบายอากาศที่ส่วนใหญ่จะสร้างให้สูงเพื่อให้ควันและขี้เถ้ากระจายไปอย่างรวดเร็ว โดยทั่วไปลักษณะของเตาจะเป็นรูปกล่องยาว โครงสร้างก่ออิฐถือปูน และมักจะมีบานประตูปิดทำด้วยแผ่นเหล็กบุนนวมหรืออิฐทนไฟ ขนาดที่ใช้ทั่วไปประมาณ 1.0 x 1.5 x 3.5 เมตร ใช้ฟืนหรือถ่านเป็นเชื้อเพลิง

- เตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา เตาเผาแบบนี้ถือว่าเป็นเตาเผาที่ออกแบบและมีเทคนิคการเผาทันสมัย โดยแบ่งห้อง เผาไหม้ออกเป็น 2 ห้อง ห้องใหญ่เผาศพโดยตรง ส่วนอีกห้องหนึ่งเป็นห้องเล็ก ทำหน้าที่เผา ควันและกลิ่น เพื่อกำจัดให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุดก่อนปล่อยออกไปทางปล่องควันระบายก๊าซร้อนออกไปสู่อากาศ

2) แบ่งตามเชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผาไหม้

- เตาเผาศพที่ใช้ฟืนหรือถ่าน (แบบโบราณ และแบบ 1 ห้องเผา)
 - ใช้ในการเผาศพมาแต่ดั้งเดิม
 - ฟืนไม้จะมี C (50-55%) H (6-7%) และ O (40-45%)
 - ส่วนถ่าน ประกอบด้วย C (80-90%)
 - ถ่านไม้จะให้ค่าพลังงานความร้อนได้มากกว่าฟืน เกิดการเผาไหม้ได้ดีกว่า
 - หากปริมาณความชื้นยิ่งสูง ยิ่งทำให้ค่าพลังงานความร้อนลดลง
- เตาเผาศพที่ใช้น้ำมันดีเซล (แบบ 2 ห้องเผา)
 - น้ำมันดีเซลเป็นน้ำมันประเภทระเหยได้ช้า จุดเดือด 150–385 C
 - มีกลิ่นเหม็นของน้ำมัน และคราบเขม่าจากการเผาไหม้
- เตาเผาศพที่ใช้ก๊าซ LPG (แบบ 2 ห้องเผา)
 - ก๊าซ LPG เป็นผลิตภัณฑ์ที่แยกออกจากก๊าซธรรมชาติ
 - ให้ความร้อนสูงกว่า เกิดการเผาไหม้ที่สะอาดกว่า และไม่มีกลิ่นเหม็น
 - ก๊าซ LPG จะไม่มีสีและไม่มีกลิ่น แต่ใส่กลิ่นเพื่อให้ทราบหากเกิดการรั่วไหล

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

กรมควบคุมมลพิษ กำหนดหลักเกณฑ์ทางวิชาการและแนวทางปฏิบัติสำหรับเตาเผาศพ ดังต่อไปนี้

ลักษณะเฉพาะของเตาเผาศพ Performance Specification ควรมีลักษณะเฉพาะอย่างน้อยดังนี้

- 1) มีห้องเผาอย่างน้อย 2 ห้องเผา โดยห้องแรกเป็นห้องเผาศพ และห้องที่สองหรือห้องสุดท้ายเป็นห้องเผากลิ่นก๊าซและควัน
- 2) ระยะเวลาในการเผาไหม้ (Residence time) ของห้องเผาที่สองหรือห้องสุดท้าย ไม่น้อยกว่า 1 วินาที
- 3) อุณหภูมิ (Temperature) ในห้องเผาที่สองหรือ ห้องสุดท้ายไม่ต่ำกว่า 1,000 องศาเซลเซียส
- 4) เชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผาไหม้เป็นน้ำมันดีเซล หรือก๊าซ
- 5) มีระบบตรวจวัดอุณหภูมิในห้องเผาศพ และห้องเผากลิ่นก๊าซและควัน
- 6) มีระบบควบคุมมลพิษทางอากาศอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

ในบางผังเมืองรวมจะมีข้อห้ามสุสานและฌาปนสถาน หากของเดิมชำรุดเสียหายก็จะสร้างใหม่ทดแทนไม่ได้ หากมีเจตนาจะให้สร้างขึ้นทดแทนของเดิมหรือการปรับปรุงเทคโนโลยีของเตาเผาศพ ต้องมีข้อยกเว้นการก่อสร้างแทนฌาปนสถานที่มีอยู่เดิมด้วย

“สุสานและฌาปนสถาน ยกเว้นการก่อสร้างแทนฌาปนสถานที่มีอยู่เดิม”

โรงแรม

คำจำกัดความของกิจกรรม

“โรงแรม” หมายความว่า สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ ไม่รวมถึง

- (1) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวซึ่งดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเพื่อการกุศล หรือการศึกษา ทั้งนี้ โดยมีใช่เป็นการหากผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน
- (2) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักอาศัยโดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนขึ้นไปเท่านั้น
- (3) สถานที่พักอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547)

ประเภทของโรงแรม

- (1) โรงแรมประเภท 1 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก
- (2) โรงแรมประเภท 2 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหาร หรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร
- (3) โรงแรมประเภท 3 หมายความว่า โรงแรมให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหาร หรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร และสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการหรือห้องประชุม
- (4) โรงแรมประเภท 4 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหาร หรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร หรือสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และห้องประชุมสัมมนา

(ที่มา: <http://www.occupytheboardroom.org>)

(ที่มา: <http://havinghome.com/boards/set?id=483>)

ทั้งนี้ สถานที่พักขนาดเล็กซึ่งมีห้องพักไม่เกิน 4 ห้อง และมีจำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 20 คน ซึ่งให้บริการเพื่อหารายได้เสริม ไม่เป็นโรงแรมตามมาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติ โรงแรม พ.ศ. 2547

(อ้างอิง : กฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อเป็นสถานที่ให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใด นอกจากนี้ ยังให้บริการด้านอื่น เช่น บริการอาหาร สถานบริการ ห้องประชุมสัมมนา จัดเลี้ยง ขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดของโรงแรม

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- **ด้านพลังงาน** จากการประเมินการใช้พลังงานจากข้อมูลอาคารควบคุมตาม พระราชบัญญัติ การส่งเสริมอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2546 พบว่า โรงแรมมีปริมาณ การใช้พลังงานมากกว่าอาคารประเภทอื่น (อ้างอิง: กรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, 2551)
- **ด้านทรัพยากรน้ำ** น้ำเป็นทรัพยากรสำคัญของธุรกิจโรงแรมใช้ในการดำเนินงาน และการให้บริการ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของน้ำเสีย จากห้องพักและห้องซักรีด ห้องครัว สปา สระว่ายน้ำ และกิจกรรมอื่นๆ ในโรงแรม (อ้างอิง: พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์, 2543)
- **ด้านของเสีย** การดำเนินกิจการโรงแรมสร้างผลกระทบในเรื่องของเสีย และ สิ่งปนื้อกูด โดยของเสียที่เกิดขึ้น ได้แก่ กระดาษที่ใช้แล้วจากสำนักงาน เศษอาหาร ภาชนะบรรจุต่าง ๆ เช่น ขวดแก้ว พลาสติก กระจก ซึ่งลักษณะของเสียเหล่านี้ อาจจะคล้ายกับขยะทั่วไปที่เกิดขึ้นในชุมชนแต่มีปริมาณมากกว่า (อ้างอิง: พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์, 2543)
- **ด้านการจราจร** โรงแรมซึ่งให้บริการห้องพักจำนวนมาก รวมทั้งมีบริการห้อง ประชุมสัมมนา ห้องจัดเลี้ยง ก่อให้เกิดการชุมนุมคนจำนวนมาก การเข้าออกของผู้ มาใช้บริการดังกล่าวผลกระทบต่อกรเพิ่มปริมาณการจราจรของพื้นที่

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547

- กฎกระทรวง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับโรงแรมแต่ละประเภท
 - โรงแรมประเภท 1 ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ : มีห้องพักไม่เกิน 50 ห้อง ห้องพักทุกห้องต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 8 ตร.ม. ไม่รวมห้องน้ำ ห้องส้วม และระเบียงห้องพัก มีห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะอย่างเพียงพอสำหรับผู้พัก
 - โรงแรมประเภท 2 ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ : ห้องพักทุกห้องต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 8 ตร.ม. ไม่รวมห้องน้ำ ห้องส้วม และระเบียงห้องพัก มีห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะอย่างเพียงพอสำหรับผู้พัก
 - โรงแรมประเภท 3 และประเภท 4 ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ : ห้องพักทุกห้องต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 14 ตร.ม. ไม่รวมห้องน้ำ ห้องส้วม และระเบียงห้องพัก มีห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะในห้องพักทุกห้อง กรณีมีห้องพักไม่เกิน 80 ห้อง ห้ามมีสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เว้นแต่ โรงแรมดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ และโรงแรมที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการหรือโรงแรมที่ตั้งอยู่ในท้องที่ต่อนุญาตให้ตั้งสถานบริการซึ่งมีสถานบริการตามมาตรา 3 (5) แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

ที่ตั้ง

- (1) ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของผู้พัก และมีการคมนาคมสะดวกและปลอดภัย
- (2) เส้นทางเข้าออกโรงแรมต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการจราจร

- (3) ในกรณีที่ใช้ พื้นที่ประกอบธุรกิจโรงแรมในอาคารเดียวกันกับการประกอบกิจการอื่น ต้องแบ่งสถานที่ให้ชัดเจน และการประกอบกิจการอื่นต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของธุรกิจโรงแรม
- (4) ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับโบราณสถาน ศาสนสถานหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา หรือสถานที่อื่นใดอันทำให้เกิดทัศนียภาพไม่เหมาะสม หรือขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

กฎหมายและประกาศด้านสิ่งแวดล้อม

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนด ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ใช้บังคับวันที่ 21 มิถุนายน 2555)
โรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป หรือมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 4,000 ตารางเมตรขึ้นไป ให้เสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบฯ ในชั้นขออนุญาตก่อสร้างหรือหากใช้วิธีการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารโดยไม่ยื่นขอรับใบอนุญาตให้เสนอรายงานในชั้นการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- มาตรา 32
กำหนดให้โรงแรมเป็นอาคารควบคุมการใช้เมื่อก่อสร้างเสร็จ ต้องให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจรับรองการก่อสร้างก่อนเปิดการใช้อาคาร
- กฎกระทรวง กำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคาร พ.ศ. 2548
โรงแรมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่แปดสิบห้องขึ้นไป ถือเป็น 1 ใน 9 ประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคาร
- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
ห้องพักไม่เกิน 100 ห้อง ให้มีที่จอดรถไม่น้อยกว่า 10 คัน

- กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

หมวด 9 ข้อ 27 อาคารที่เป็นโรงแรมที่มีห้องพักตั้งแต่ 100 ห้องขึ้นไป ต้องจัดให้มีห้องพักสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา เข้าใช้ได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งห้องต่อจำนวนห้องพักทุก 100 ห้อง

- กฎกระทรวง กำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 (ใช้บังคับวันที่ 26 ตุลาคม 2561)

กฎกระทรวงให้ใช้บังคับแก่อาคารที่มีอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับและจะเปลี่ยนแปลงใช้อาคารมาประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมดังต่อไปนี้

- อาคารที่จะตัดแปลงหรืออาคารที่จะเปลี่ยนแปลงการนำมาประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมนี้ ต้องได้รับใบรับรองการตัดแปลงอาคารหรือใบอนุญาตเปลี่ยนแปลงใช้อาคารมาประกอบธุรกิจโรงแรม แล้วแต่กรณี ภายในห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ
- อาคารที่จะตัดแปลงหรืออาคารที่จะเปลี่ยนแปลงการนำมาประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ให้มีที่ว่างของอาคารไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มากที่สุดของอาคาร และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้
 - (1) อาคารไม่เกินสองชั้นที่มีจำนวนห้องพักในอาคารหลังเดียวกันไม่เกิน 10 ห้อง: ช่องทางเดินในอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร บันไดกว้างไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร หน่วยงานนักบรรทุกจรสำหรับส่วนต่าง ๆ ของอาคารให้คำนวณโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 150 กิโลกรัมต่อ ตร.ม. และมีการติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือไม่น้อยกว่าชั้นละ 1 เครื่อง
 - (2) อาคารที่ไม่ใช่อาคารตาม ข้อ (1) มีจำนวนห้องพักในชั้นเดียวกันไม่เกิน 20 ห้อง: ช่องทางเดินกว้างไม่น้อยกว่า 1.2 เมตร และกำหนดหน่วยน้ำหนักบรรทุกจรสำหรับส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

- (3) อาคารที่ไม่ใช่อาคารตาม ข้อ (1) มีจำนวนห้องพักในชั้นเดียวกันเกิน 20 ห้อง: ช่องทางเดินกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร และกำหนดหน่วยน้ำหนักบรรทุกจรสำหรับส่วนต่าง ๆ ของอาคาร
- (4) อาคารสามชั้นที่มีเสา คาน ตง พื้น บันได โครงหลังคา หรือผนังของอาคารที่ทำด้วยวัสดุไม่ทนไฟ ต้องติดตั้งระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัยเพิ่มเติมทุกชั้นตามที่กำหนด
- (5) อาคารตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปต้องมีเสา คาน ตง พื้น บันได โครงหลังคา และผนังของอาคารที่ทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ และต้องมีบันไดหนีไฟที่มีลักษณะตามที่กำหนด

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ห้ามโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมในที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) (อ้างอิง: มติคณะกรรมการผังเมือง ครั้งที่.... วันที่.....)

หมายเหตุ ข้อกำหนดในแต่ละผังจะไม่กำหนดไว้เหมือนกันทั้งหมด จะต้องพิจารณาจากข้อกำหนดเดิม ประเภทและบทบาทของเมือง และวิเคราะห์ประกอบกับกฎหมายโรงแรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. หากจำนวนห้องพักไม่เกิน 4 ห้อง และมีจำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 20 คน ไม่จัดว่าเป็นโรงแรม
2. ข้อกำหนดที่อนุญาตให้ประกอบกิจการโรงแรมได้แบบมีเงื่อนไข ควรตรวจสอบไม่ให้เกิดแย้งกับกฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 เช่น
 - 2.1 โรงแรมประเภทที่ 1 ต้องมีห้องพักไม่เกิน 50 ห้อง แต่ผู้วางผังเขียนข้อกำหนดห้าม “โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เว้นแต่โรงแรมประเภท 1 ที่มีจำนวนห้องพักไม่เกิน 80 ห้อง” ซึ่งจะเป็นการขัดแย้งกับกฎกระทรวงฯ เนื่องจากกฎกระทรวงอนุญาตให้โรงแรมประเภท 1 สามารถทำห้องพักได้ไม่เกิน 50 ห้องเท่านั้น

- 2.2 กรณีเขียนข้อกำหนดในข้อห้าม “**โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมยกเว้น โรงแรมประเภท 3 และ 4 ที่มีจำนวนห้องพักไม่เกิน 80 ห้อง**” หากผู้ประกอบการประสงค์จะสร้างโรงแรมที่มีสถานบริการภายในโรงแรมก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากกฎกระทรวงฯ กำหนดให้โรงแรมประเภท 3 และประเภท 4 ที่จะมีสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ จะต้องมียอดห้องพักไม่ต่ำกว่า 80 ห้อง เว้นแต่โรงแรมดังกล่าว ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการและโรงแรมที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการหรือโรงแรมที่ตั้งอยู่ในท้องที่อนุญาตให้ตั้งสถานบริการซึ่งมีสถานบริการตามมาตรา 3 (5) แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 เท่านั้น
3. การกำหนดขนาดพื้นที่อาคารในข้อกำหนด “**โรงแรมประเภทที่ ... โดยให้มีพื้นที่อาคารรวมไม่เกิน ตารางเมตร**” นั้น ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับขนาดห้องพักตามกฎกระทรวงฯ เช่น โรงแรมประเภท 1 และประเภท 2 ห้องพักทุกห้องต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 8 ตร.ม. สำหรับโรงแรมประเภท 3 และประเภท 4 ห้องพักทุกห้องต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 14 ตร.ม. ทั้งนี้ ไม่รวมห้องน้ำห้องส้วม และระเบียงห้องพัก ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
4. แนวทางการอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม ประกอบด้วย:
- 4.1 ห้ามดำเนินการในที่ดินของรัฐทั้งหมด
 - 4.2 การอนุญาตให้ประกอบธุรกิจโรงแรม จะต้องพิจารณาตามประเภทของเมือง
 - 4.3 ในกรณีกำหนดให้ทำในที่ดินบางประเภท เช่น ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ฯลฯ ควรมีเงื่อนไขควบคุมขนาด ที่ตั้ง และความสูงอาคาร
- (อ้างอิง: เอกสารการประชุมหรือแนวทางแก้ไขข้อกำหนดผังเมืองรวม กรณีการอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม, 7 กุมภาพันธ์ 2555)

ตัวอย่างอาคารประเภทโรงแรม

โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพฯ โรงแรมประเภทที่ 3 ประกอบด้วย การให้บริการห้องพัก 402 ห้อง พื้นที่ประมาณ 37 ตร.ม. ต่อห้อง การให้บริการห้องอาหาร และการให้บริการห้องจัดเลี้ยง ประชุม สัมมนา (พื้นที่เฉพาะส่วนจัดเลี้ยงฯ 2,100 ตร.ม.)

โรงแรมฮ็อป อินน์ หนองคาย โรงแรมประเภทที่ 2 ประกอบด้วย การให้บริการห้องพัก 79 ห้อง พื้นที่ประมาณ 20 ตร.ม. ต่อห้อง และการให้บริการห้องอาหาร พื้นที่อาคารรวม ต่อหลังไม่เกิน 2,000 ตร.ม.

โรงแรมหรู

คำจำกัดความของกิจกรรม

“โรงแรมหรู” หมายถึง อาคารหรือส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นที่สำหรับฉายภาพยนตร์ แสดงละคร แสดงดนตรี หรือการแสดงรื่นเริงอื่นใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดให้สาธารณชนเข้าชมการแสดงนั้นเป็นปกติธุระ โดยมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม (อ้างอิง: พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522)

ประเภทของโรงแรมหรู แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่

- 1) โรงแรมหรูประเภท ก หมายถึง โรงแรมหรูที่เป็นอาคารเดี่ยว ซึ่งมีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- 2) โรงแรมหรูประเภท ข หมายถึง โรงแรมหรูเป็นอาคารเดี่ยว ซึ่งไม่มีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- 3) โรงแรมหรูประเภท ค หมายถึง โรงแรมหรูที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งมีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- 4) โรงแรมหรูประเภท ง หมายถึง โรงแรมหรูที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งไม่มีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- 5) โรงแรมหรูประเภท จ หมายถึง โรงแรมหรูที่ตั้งอยู่กลางแจ้งซึ่งมีรั้วที่ถาวรหรือมีลักษณะมั่นคงแข็งแรงกั้นขอบเขตโรงแรมหรูและมีพื้นที่ภายในขอบเขตโรงแรมหรูตั้งแต่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป

(อ้างอิง: กฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรมหรู ประเภทและระบบความปลอดภัยของโรงแรมหรู และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรมหรู พ.ศ. 2550)

(ที่มา: <http://diplomanews.blogspot.com/2014/06/812168.html>)

(ที่มา: <http://story.kingpower.com/th/business-entertainment-aksra-theatre-th/>)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ฉายภาพยนตร์ แสดงละคร แสดงดนตรี หรือการแสดงรื่นเริงอื่นใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดให้สาธารณชนเข้าชมการแสดง

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- ด้านการจราจร การเดินทางของผู้ใช้บริการก่อให้เกิดการจราจรติดขัดในพื้นที่โดยรอบสถานประกอบการ ดึงดูดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น พาณิชยกรรม ตลาดนัด ร้านอาหาร เป็นต้น ทำให้เกิดความหนาแน่นของประชาชนที่เข้ามาใช้พื้นที่
- ด้านการใช้น้ำ การดำเนินกิจกรรมที่เกิดส่งผลให้เกิดการใช้น้ำในเรื่องการอุปโภคมากในช่วงเวลาที่เปิดทำการจากการใช้น้ำในห้องน้ำ

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- กฎกระทรวง กำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคาร พ.ศ. 2548
โรงแรมรสพ ถือเป็น 1 ใน 9 ประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคารที่ตั้ง
- กฎกระทรวง ว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรมรสพ ประเภทและระบบความปลอดภัยของโรงแรมรสพ และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบการโรงแรมรสพ พ.ศ. 2550
ข้อ 3
(2) โรงแรมรสพประเภท ก ข และ จ ต้องตั้งอยู่ในที่ดินที่มีด้านใดด้านหนึ่งของที่ดินนั้นยาวไม่น้อยกว่า 12 เมตร และที่ดินด้านนั้นต้องอยู่ติดถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10 เมตร
(3) โรงแรมรสพประเภท ค และประเภท ง ต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่มีบันไดหนีไฟหรือ ทางหนีไฟจากโรงแรมรสพเพื่อออกสู่ภายนอกอาคารได้อย่างน้อยสองทาง

และบันไดหนีไฟ หรือ ทางหนีไฟต้องมีขีดความสามารถในการระบายคนที่ออกจากโรงมหรสพไปสู่ภายนอกอาคารได้ในระยะเวลาหนึ่งชั่วโมง

ข้อ 39 โรงมหรสพประเภท ก ประเภท ข และประเภท จ จะต้องมียังเดินภายนอก โดยรอบอาคารโรงมหรสพ ซึ่งไม่มีสิ่งกีดขวางและมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ข้อ 40 โรงมหรสพประเภท ค และประเภท ง จะต้องมียังเดินภายนอกโดยรอบซึ่งไม่มีสิ่งกีดขวางและมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 2 เมตร โดยทางเดินโดยรอบ ดังกล่าวจะต้องเชื่อมต่อกับบันไดหนีไฟหรือทางหนีไฟ ในกรณีที่โรงมหรสพตามวรรคหนึ่งมีหลายโรงในบริเวณเดียวกัน และมีทางเดินภายนอก ที่ใช้ร่วมกัน ทางเดินภายนอกที่ใช้ร่วมกันดังกล่าวจะต้องไม่มีสิ่งกีดขวาง และมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 3 เมตร

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

- **มาตรา 49** ซึ่งกำหนดมิให้ผู้ใดดำเนินการในที่ดินริมเขตทางหลวงทั้งสายหรือบางส่วน ดังต่อไปนี้
 - (2) สร้างศูนย์การค้า สนามกีฬา สนามแข่งขัน โรงมหรสพ สถานพยาบาล สถานศึกษา หรือจัดให้มีตลาด ตลาดนัด งานออกร้าน หรือกิจการอื่นที่ทำให้ประชาชนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก ภายในระยะไม่เกิน 50 เมตร จากเขตทางหลวง ทั้งนี้เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

โดยทั่วไปจะให้โรงมหรสพดำเนินการได้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง โดยอาจมีเงื่อนไขเพิ่มเติมเรื่องความกว้างของขนาดเขตทาง อันสืบเนื่องจากผลกระทบเรื่องการจราจร ความปลอดภัยในการระบายคนออกจากอาคาร รวมถึงความสะดวกในระยะการให้บริการของระบบขนส่งมวลชน

ตัวอย่างอาคารประเภทโรงมหรสพ

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หอประชุมเล็ก ขนาด 432 ที่นั่ง พื้นที่ประมาณ 2,000 ตร.ม.

หอประชุมใหญ่ ขนาด 1,612 ที่นั่ง พื้นที่ (ไม่พบข้อมูล)

(อ้างอิง: <https://www.tccbooking.net/rooms/1>)

โรงละครเมืองไทยรัชดาลัย เธียเตอร์

ขนาด 1,512 ที่นั่ง

พื้นที่รวมส่วนบริการ โถงต้อนรับภายนอกประมาณ 6,500 ตร.ม.

(อ้างอิง: <http://www.terryfoxtheatre.com/โรงละครเมืองไทยรัชดาลัย>)

สถานบริการ

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทางการค้า ดังต่อไปนี้

- (1) สถานเต็นท์ ร้าง หรือโรงเจี๊ยะ เป็นปกติธุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีคูบริการ
 - (2) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า
 - (3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึง
 - (ก) สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
 - (ข) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ
 - (ค) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - (4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการ โดยมีรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
 - (ก) มีดนตรี การแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง และยินยอมหรือปล่อยให้พลละเลยให้หนังร้อง นักแสดง หรือพนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า
 - (ข) มีการจัดอุปกรณ์ร้องเพลงประกอบดนตรีให้แก่ลูกค้า โดยจัดให้มีผู้บริการขับร้องเพลงกับลูกค้า หรือยินยอมปล่อยให้พนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า
 - (ค) มีการเต้นหรือยินยอมให้มีการเต้น หรือจัดให้มีการเต้น เช่น การเต้นบนเวที หรือการเต้นบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่ม
 - (ง) มีลักษณะของสถานที่ การจัดแสงหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - (5) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดหลังเวลา 24.00 น.
 - (6) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (อ้างอิง: พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และ พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560)

(ที่มา: <https://thamaaya.wordpress.com/2015/08/09>)

(ที่มา: <https://taibann.com/2018/11/26/25712/>)

(ที่มา: <https://www.jangkhao.org/p/78672>)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ให้บริการด้านความบันเทิง เริงรมย์

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- (1) ด้านสังคม: สถานบริการ โดยเฉพาะที่เปิดให้บริการในช่วงกลางคืน มักจะก่อให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท การเกิดอาชญากรรม การก่อคดีข่มขืนกระทำชำเรา การแพร่ของเชื้อโรค แหล่งซื้อขายยาเสพติด นอกจากนี้ ความวุ่นวาย/เสียงอึกทึกในยามค่ำคืน เสียงดังจากการแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใด ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและกิจวัตรประจำวันของคนในท้องถิ่น
- (2) ด้านการจราจร: การเดินทางของผู้ใช้บริการก่อให้เกิดการจราจรติดขัดในพื้นที่โดยรอบสถานประกอบการ สถานบริการบางแห่งซึ่งไม่มีการจัดเตรียมสถานที่จอดรถไว้เพียงพอ ทำให้ผู้ใช้บริการจอดรถในพื้นที่สาธารณะกีดขวางการจราจร และรบกวนประชาชนในละแวกข้างเคียง

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

มาตรา 7 อาคาร หรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง

- (1) ไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียนหรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว
- (2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง
- (3) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก

- พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการในท้องที่จังหวัด...

เป็นการกำหนดเขตพื้นที่ให้สถานบริการมีที่ตั้งที่เหมาะสมเป็นพื้นที่เดียวกัน ไม่กระจายในหลายพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเป็นผลดีต่อผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และเป็นผลดีต่อสังคมโดยรวม ทั้งนี้ การพิจารณากำหนดเขตพื้นที่เพื่อยกร่างพระราชกฤษฎีกา จะดำเนินการโดยคณะทำงานในแต่ละจังหวัดเพื่อร่วมกันกำหนดพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่จะอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ

- พระราชกฤษฎีกากำหนดท้องที่งดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ พ.ศ. 2561 (ใช้บังคับ 22 พฤศจิกายน 2561)

มาตรา 4 ให้กำหนดเขตจังหวัดดังต่อไปนี้ เป็นท้องที่งดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ

(1) กำแพงเพชร (2) ชัยนาท (3) ชุมพร (4) นครนายก (5) นนทบุรี (6) น่าน (7) ปทุมธานี (8) ปัตตานี (9) พะเยา (10) พังงา (11) พิจิตร (12) เพชรบุรี (13) ยโสธร (14) ระนอง (15) สกลนคร (16) สตูล (17) สิงห์บุรี (18) สุโขทัย (19) สุพรรณบุรี (20) หนองคาย (21) อ่างทอง (22) อุทัยธานี

มาตรา 5 พระราชกฤษฎีกานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานบริการที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ และสถานบริการที่อยู่ในสถานที่ตั้งโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- กฎกระทรวง กำหนดประเภทและระบบความปลอดภัยของอาคารที่ใช้เพื่อประกอบกิจการเป็นสถานบริการ พ.ศ. 2555

ข้อ 3 ให้อาคารสำหรับใช้เพื่อประกอบกิจการเป็นสถานบริการเป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ตามมาตรา 32 (2)

ข้อ 4 สถานบริการแบ่งออกตามขนาดพื้นที่บริการเป็น 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) สถานบริการประเภท ก หมายความว่าถึง สถานบริการที่เป็นอาคารเดี่ยวหรือที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งมีการจัดพื้นที่บริการน้อยกว่า 200 ตารางเมตร
- (2) สถานบริการประเภท ข หมายความว่าถึง สถานบริการที่เป็นอาคารเดี่ยว ซึ่งมีการจัดพื้นที่บริการตั้งแต่ 200 ตารางเมตร แต่ไม่ถึง 500 ตารางเมตร
- (3) สถานบริการประเภท ค หมายความว่าถึง สถานบริการที่เป็นอาคารเดี่ยว ซึ่งมีการจัดพื้นที่บริการตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป
- (4) สถานบริการประเภท ง หมายความว่าถึง สถานบริการที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งมีการจัดพื้นที่บริการตั้งแต่ 200 ตารางเมตร แต่ไม่ถึง 500 ตารางเมตร
- (5) สถานบริการประเภท จ หมายความว่าถึง สถานบริการที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งมีการจัดพื้นที่บริการตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป
- (6) สถานบริการประเภท ฉ หมายความว่าถึง สถานบริการที่เป็นอาคารชั้นเดียวและไม่มีผนังภายนอกหรือมีผนังภายนอกซึ่งมีความยาวรวมกันน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของความยาวเส้นรอบรูปภายนอกของพื้นที่อาคารที่อยู่ภายใต้หลังคาคลุม ซึ่งมีการจัดพื้นที่บริการตั้งแต่ 200 ตารางเมตรขึ้นไป

ข้อ 5 สถานที่ตั้งสถานบริการต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) สถานบริการประเภท ข และประเภท ค ต้องตั้งอยู่ในที่ดินที่มีด้านใดด้านหนึ่งของที่ดินนั้นยาวไม่น้อยกว่า 12 เมตร และที่ดินด้านนั้นต้องอยู่ติดถนนสาธารณะที่มีผิวการจราจรกว้างไม่น้อยกว่า 7 เมตร
- (2) สถานบริการประเภท ง และประเภท จ ต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่มีบันไดหนีไฟหรือทางหนีไฟจากสถานบริการเพื่อออกสู่ภายนอกอาคารอย่างน้อย 2 ทาง และบันไดหนีไฟหรือทางหนีไฟต้องมีขีดความสามารถในการระบายคนที่ออกจากสถานบริการไปสู่ภายนอกอาคารได้ในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งชั่วโมง

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ปัจจุบันผังเมืองรวมจะไม่ระบุในข้อกำหนดเพราะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการกำหนดไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม หากไม่มีข้อกำหนดห้ามสถานบริการให้สามารถทำได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโซนนิ่งของสถานบริการ ก็จะจัดตั้งสถานบริการในโรงแรมได้ ดังนั้น หากต้องการห้ามสถานบริการโดยเด็ดขาดทั้งในโรงแรมด้วย ก็จะต้องเขียนข้อกำหนดห้ามสถานบริการเพิ่มไว้ด้วย

คลังสินค้า

คำจำกัดความของกิจกรรม

“คลังสินค้า” หมายความว่า สถานที่สำหรับเก็บรักษาสินค้า แต่ไม่รวมถึงสถานที่พักหรือรวบรวมสินค้า เพื่อรอการกระจายหรือรอการจัดส่งสินค้า

“กิจการคลังสินค้า” หมายความว่า การรับทำการเก็บรักษาสินค้าในคลังสินค้า เพื่อบำเหน็จเป็นทางการค้าปกติ ไม่ว่าบำเหน็จนั้นจะเป็นเงิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใด

(อ้างอิง: พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558)

“ประเภทของคลังสินค้าให้เช่า” ตามการจำแนกของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ประกอบด้วย 3 ประเภทหลัก คือ

- (1) คลังสินค้าแช่เย็น/แช่แข็ง ซึ่งเป็นอาคารควบคุมอุณหภูมิ (ระหว่าง -3 ถึง 7 องศาเซลเซียส) เพื่อใช้เก็บรักษาอาหารที่เน่าเสียง่าย (Perishable food) อาทิ อาหารทะเล เนื้อสัตว์ ผัก/ผลไม้ เป็นต้น
- (2) คลังสินค้าธัญพืช (ไซโล) เป็นถังทรงกลมขนาดใหญ่ซึ่งมีระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้นใช้ในการเก็บรักษา ธัญพืช อาทิ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง แป้ง รำข้าว เป็นต้น
- (3) คลังสินค้าทั่วไป เป็นอาคารที่ใช้เก็บรักษาสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ

หมายเหตุ: แต่เดิมคำจำกัดความของ “คลังสินค้า” ในกฎหมายผังเมือง ใช้ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 พ.ศ. 2543 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นที่สำหรับเก็บคลังสินค้าหรือสิ่งของ เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรืออุตสาหกรรม

(ที่มา: <http://airfreight-logistics.com/th/2017/04/21/>)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

คลังสินค้า (Warehouse) หมายถึง อาคารที่ใช้เก็บรักษาหรือรับฝาก สินค้าระหว่างรอการเคลื่อนย้าย เพื่อสนับสนุนการผลิต (กรณีจัดเก็บวัตถุดิบ ส่วนประกอบและชิ้นส่วนต่างๆ) และการกระจายสินค้า (กรณีจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูป) ให้กับผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานและลูกค้า ธุรกิจให้บริการคลังสินค้าให้เขาจึงเป็นบริการหนึ่งในกิจกรรมการบริหารงานด้านโลจิสติกส์ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจต่าง ๆ ทั้งกระบวนการผลิต การค้า และการขนส่ง

คลังสินค้าให้เขาในไทยกว่าร้อยละ 95 ของจำนวนคลังสินค้าให้เขาทั่วประเทศเป็นคลังสินค้าแบบดั้งเดิม (Traditional warehouse) ที่เน้นให้เขาพื้นที่คลังสินค้าและให้บริการเก็บสินค้าหรือสิ่งของ เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรืออุตสาหกรรม ระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น แต่ปัจจุบันเริ่มมีผู้ประกอบการบางส่วนปรับรูปแบบคลังสินค้าดั้งเดิมให้เป็นคลังสินค้าสมัยใหม่ที่ออกแบบอาคารให้เอื้อต่อระบบโลจิสติกส์ครบวงจร และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการคลังสินค้า (อาทิ ระบบจัดเก็บระบบตรวจนับ และระบบตรวจสอบสินค้าคงคลัง) รวมทั้งมีระบบขนถ่ายสินค้าและบรรจุหีบห่อสินค้าอัตโนมัติ

(อ้างอิง: https://www.krungsri.com/bank/getmedia/24992a3a-ec8e-4e8e-b006-538ddd8a067/IO_Warehouse_2018_TH.aspx)

รวมทั้ง คลังสินค้าห้องเย็นควบคุมอุณหภูมิที่ยังมีความต้องการอีกมาก โดยจะเป็นรูปแบบการพัฒนาที่จะคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงานมากขึ้น อีกทั้ง จะเห็นการพัฒนาคลังสินค้าที่ไม่ต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่แต่เน้นระบบการบริหารจัดการที่สะดวกรวดเร็ว เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจ E-Commerce

(อ้างอิง: https://www.gsb.or.th/getattachment/9c1fccf3-d87c-4c6f-8556-7476577b0eda/IN_stock_7_60_detail.aspx)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- มลพิษทางอากาศ: ที่เกิดจากการขนส่งสินค้าเข้าคลัง เช่น คลังสินค้าธัญพืช (ไซโล) อาจก่อให้เกิดฝุ่นละอองซึ่งทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ
- มลพิษจากสารเคมี: กิจกรรมห้องเย็น ซึ่งเป็นโรงงานลำดับที่ 92 ซึ่งใช้แอมโมเนียเป็นตัวกลางทำความเย็น หรือใช้ในโตรเจนเหลวในการทำความเย็น หากมีการรั่วไหลออกสู่ภายนอก จะส่งผลต่อก๊าซออกซิเจนที่ใช้หายใจลดต่ำลงจนเกิดเป็นอันตราย (อ้างอิง: คู่มือโรงงานห้องเย็น 92, สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
- การจราจรขนส่ง: เนื่องจากยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเข้าและออกจากคลังสินค้า โดยมากเป็นยานพาหนะที่มีขนาดใหญ่ เช่น รถบรรทุก รถเทรลเลอร์ ดังนั้น หากคลังสินค้าตั้งอยู่ในบริเวณซึ่งเข้าถึงได้โดยเขตทางสาธารณะที่มีขนาดเล็ก อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ต้องสัญจรร่วมกัน

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ คลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558

- ประกาศคณะกรรมการกำกับคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตประกอบกิจการ การออกใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการส่งคืนสินค้ากรณีเลิกประกอบกิจการ (ประกาศ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2559)
 ข้อ 6 สำนักงานและคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของผู้ยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการตามข้อ 2 ต้องมีลักษณะ สภาพ และวิธีการดำเนินงานสอดคล้องกับประเภทกิจการที่ขออนุญาต ดังต่อไปนี้
 (2) คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น ต้องมีโครงสร้างมั่นคงแข็งแรง เหมาะสมกับลักษณะของการประกอบกิจการที่ขออนุญาต โดยจะต้องได้รับอนุญาตการก่อสร้างจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (ก) คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น ต้องเป็นเอกเทศและไม่ปะปนกับกิจการอื่น
 - (ข) ต้องจัดให้มีป้ายชื่อไว้ที่คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น มีขนาดพอสมควรที่สามารถมองเห็นได้โดยชัดเจน และติดตั้งไว้เป็นการถาวร
 - (ค) ต้องมีทางเข้าออกคลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น โดยสะดวกทั้งทางบกและหรือทางน้ำ
 - (ง) ต้องจัดให้มีวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับป้องกันอัคคีภัยอย่างเพียงพอ
- เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการอาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง (2) ให้สอดคล้องกับสภาพสินค้าเป็นรายกรณีไปได้

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)
หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 38 คลังสินค้าที่มีพื้นที่ของอาคารทุกชั้นรวมกันตั้งแต่ 100 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 6 เมตร สองด้าน ส่วนด้านอื่นต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดิน ไม่น้อยกว่า 3 เมตร คลังสินค้าที่มีพื้นที่ของอาคารทุกชั้นรวมกันเกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 10 เมตร สองด้าน ส่วนด้านอื่นต้องมีที่ว่างห่างจากแนวเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 5 เมตร

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. นิยามของ “คลังสินค้า” ปัจจุบันใช้ตามพระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558 ซึ่งจะต่างจากเดิมที่ใช้นิยามตามกฎหมายควบคุมอาคาร (กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)) ซึ่งหมายความถึง คลังเก็บสินค้า โรงเก็บ โกดัง รวมถึงยุ้งฉาง ดังนั้น หากมีเจตนารมณ์ต้องการระบุลักษณะของกิจกรรมคลังสินค้าตามกฎหมายใด จะต้องระบุชื่อกฎหมายให้ชัดเจน

2. อาคารบางประเภทจึงไม่นับเป็นคลังสินค้าตามพระราชบัญญัติ คลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558 เช่น สถานีกระจายสินค้า (Distribution Center) และสถานีขนส่งสินค้าถือเป็นสถานีขนส่งสินค้าไม่ใช่คลังสินค้า อาคารพักสินค้า ขนถ่ายสินค้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บสินค้า คลังเก็บสินค้า ศูนย์กระจายสินค้าเพื่อเป็นที่เก็บสต็อกและส่งสินค้า
3. คลังสินค้าตามพระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558 จะต้องมียาอาคาร
4. การกำหนดข้อห้ามพาณิชยกรรมในที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าจะทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการคลังสินค้าเนื่องจากคลังสินค้าตาม พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558 ถือเป็นพาณิชยกรรมประเภทหนึ่ง

ตัวอย่างอาคารประเภทคลังสินค้า

(ที่มา: <https://jwdstoreit.co.th>)

ธุรกิจให้เช่าห้องเก็บของส่วนตัว
ขนาดห้องใหญ่พิเศษ 14 ตร.ม./ หน่วย

โกดังให้เช่า ขนาด 6,375 ตร.ม.

(ที่มา: <https://gatewaytoproperties.com/property/>)

คลังสินค้าห้องเย็นให้เช่า

พื้นที่รวมสำนักงานขนาด 4,000 ตร.ม.

(ที่มา: <http://www.whthai.com/articles/42311148/>)

ตลาด

คำจำกัดความของกิจกรรม

“ตลาด” หมายความว่า สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้ว หรือของเสี้ง่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้สำหรับให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุม เพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำ หรือเป็นครั้งคราวหรือตามวันที่กำหนด

(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ตลาด เป็นสถานที่ที่มีคนมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากทั้งผู้ขายของ ผู้ช่วยขายของ ผู้ส่งสินค้า และผู้ซื้อสินค้า และเป็นแหล่งที่มีการประกอบกิจกรรมต่างๆ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

- มลพิษทางเสียงที่เกิดจากการเข้ามาใช้กิจกรรมของคน ทำให้เกิดเสียงดัง นำรำคาญ และก่อควนบ้านเรือนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงได้
- มลพิษทางอากาศที่เกิดจากกลิ่นและควัน ที่เกิดขึ้นจากผู้ขายได้ทำกิจการของตน จึงเป็นปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
- แหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรคย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอยมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้ เพราะขยะมูลฝอยมีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ที่จุลินทรีย์ใช้เป็นอาหาร ขยะพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งค้างไว้ จะเกิดการเน่าเปื่อยกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน
- ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดในพื้นที่โดยรอบตลาด เนื่องจากความหนาแน่นของประชาชนที่เข้ามาใช้พื้นที่

(ที่มา: <http://mwsc.dit.go.th/viewCenterMarket.php>)

(ที่มา: <https://www.yingcharoen.co.th/>)

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

หมวด 8 ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่เสวยอาหาร

มาตรา 34 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งตลาด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 56 การเปลี่ยนแปลง ขยายหรือลดสถานที่หรือบริเวณที่ใช้เป็นตลาด ภายหลังจากที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 56 ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือ องค์การของรัฐที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ แต่ในการดำเนินกิจการตลาด จะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเป็นหนังสือให้ผู้จัดตั้งตลาดตาม วรรคนี้ปฏิบัติเป็นการเฉพาะรายก็ได้

มาตรา 35 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออก ข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดที่ตั้ง เนื้อที่ แผนผังและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและสุขลักษณะ
- (2) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสถานที่ การวางสิ่งของและการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการตลาด
- (3) กำหนดเวลาเปิดและปิดตลาด
- (4) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดให้มีที่รวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบาย อากาศ การจัดให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและ การป้องกันการระบาดของ โรคติดต่อ

มาตรา 38 ผู้ใดจะจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสวยอาหารในอาคารหรือ พื้นที่ใด ซึ่งมีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตรและมีใช่เป็นการขายของในตลาด ต้องได้รับ อนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 56 ถ้าสถานที่ดังกล่าวมีพื้นที่ไม่เกิน

สองร้อยตารางเมตร ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อขอรับหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา 48 ก่อนการจัดตั้ง

มาตรา 39 ผู้จัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหาร ซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 56 หรือหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา 48 และผู้จำหน่าย ทำ ประกอบปรุง เก็บ หรือสะสมอาหารในสถานที่จำหน่ายอาหาร หรือสถานที่สะสมอาหารตามมาตรา 38 ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 40 หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้ง

- กฎกระทรวงว่าด้วยสัญลักษณ์ของตลาด พ.ศ. 2551 : ใช้บังคับกับตลาดในเขตเทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น

หมวด 1 ลักษณะของตลาด

ข้อ 4 ตลาดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- (1) ตลาดประเภทที่ 1 ได้แก่ ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร และมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ 1
- (2) ตลาดประเภทที่ 2 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร และมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ 2

ข้อ 5 ที่ตั้งของตลาดต้องอยู่ห่างไม่น้อยกว่า 100 เมตร จากแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษของเสีย โรงเลี้ยงสัตว์ แหล่งโสโครก ที่กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เว้นแต่จะมีวิธีการป้องกันซึ่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขให้ความเห็นชอบแล้ว

ส่วนที่ 1 ตลาดประเภทที่ 1

ข้อ 6 ตลาดประเภทที่ 1 ต้องมีส่วนประกอบของสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง คือ อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของ ที่ขนถ่ายสินค้า ห้องส้วม ที่ปัสสาวะ อ่างล้างมือที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอย และที่จอดยานพาหนะ ตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้

ข้อ 7 อาคารสิ่งปลูกสร้างสำหรับผู้ขายของต้องมีและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และ
สุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ถนนรอบอาคารตลาดกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร และมีทางเข้าออกบริเวณ
ตลาดกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร อย่างน้อยหนึ่งทาง
- (2) ตัวอาคารตลาดทำด้วยวัสดุถาวร มั่นคง และแข็งแรง
- (3) หลังคาสร้างด้วยวัสดุทนไฟ และแข็งแรงทนทาน ความสูงของหลังคาต้องม
ีความเหมาะสมกับการระบายอากาศของตลาดนั้น
- (4) พื้นทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง ไม่ดูดซึมน้ำ เรียบ ล้างทำความสะอาดง่าย ไม่มี
น้ำขัง และไม่ลื่น
- (5) ทางเดินภายในอาคารมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร
- (6) เครื่องกั้นหรือสิ่งกีดขวางทำด้วยวัสดุถาวร และแข็งแรง สามารถป้องกันสัตว์
เช่น สุนัข มิให้เข้าไปในตลาด
- (7) การระบายอากาศภายในตลาดเพียงพอ เหมาะสม และไม่มีการเหม็นอับ
- (8) ความเข้มของแสงสว่างในอาคารตลาดไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์
- (9) แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุถาวร เรียบ มีความลาดเอียง
และทำความสะอาดง่าย มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร มีพื้นที่
ไม่น้อยกว่า 1.5 ตารางเมตร และมีทางเข้าออกสะดวก โดยมีที่นั่งสำหรับผู้ขาย
ของแยกต่างหากจากแผง
- (10) น้ำประปาหรือน้ำสะอาดแบบระบบท่ออย่างเพียงพอสำหรับล้างสินค้าหรือ
ล้างมือ ทั้งนี้ ต้องวางท่อในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่เกิดการปนเปื้อนจากน้ำ
โสโครก ไม่ติดหรือทับกับท่อระบายน้ำเสียหรือสิ่งปฏิกูล โดย
 - ก. มีที่ล้างอาหารสดอย่างน้อย 1 ชุด และในแต่ละชุดจะต้องมีก๊อกน้ำ ไม่น้อย
กว่า 3 ก๊อก กรณีที่มีแผงจำหน่ายอาหารสดตั้งแต่ 30 แผง ขึ้นไป ต้องแจ้ง
ให้มีที่ล้างอาหารสด 1 จุดต่อจำนวนแผงจำหน่ายอาหารสดทุก 30 แผง
เศษของ 30 แผง ถ้าเกิน 15 แผง ให้ถือเป็น 30 แผง
 - ข. มีก๊อกน้ำประจำแผงจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ชำแหละ และแผง
จำหน่ายอาหารประเภทปรุงสำเร็จ

ค. มีที่เก็บสำรองน้ำในปริมาณเพียงพอและสะดวกต่อการใช้ กรณีที่มีแผงจำหน่ายอาหารสดตั้งแต่ 50 แผงขึ้นไป ต้องจัดให้มีน้ำสำรองอย่างน้อย 5 ลูกบาศก์เมตรต่อจำนวนแผงจำหน่ายอาหารสดทุก 100 แผง เศษของ 100 แผง ถ้าเกิน 50 แผง ให้ถือเป็น 100 แผง

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

- **มาตรา 49** ซึ่งกำหนดมิให้ผู้ใดดำเนินการในที่ดินริมเขตทางหลวงทั้งสายหรือบางส่วน ดังต่อไปนี้
 - (2) สร้างศูนย์การค้า สนามกีฬา สนามแข่งขัน โรงมหรสพ สถานพยาบาล สถานศึกษา หรือจัดให้มีตลาด ตลาดนัด งานออกร้าน หรือกิจการอื่นที่ทำให้ประชาชนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก ภายในระยะไม่เกิน 50 เมตรจากเขตทางหลวง ทั้งนี้เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

—

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

—

ตัวอย่างอาคารประเภทตลาด

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.)

สินค้าที่ซื้อขาย สินค้าเกษตร อาหารสด อาหารปรุงสำเร็จ กล้วยไม้/ไม้ดอก
ไม้ประดับ สัตว์เลี้ยง สินค้า OTOP จำนวนแผงค้า 508 แผง พื้นที่ 6,000.00 ตร.ม.

(ที่มา: http://mwsc.dit.go.th/viewFreshMarket.php?id=4919#.XLL_begzZPY)

ตลาดวิถีชุมชนบ้านโคกตม จังหวัดลพบุรี

(ที่มา: Paiduaykan.com)

สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงสัตว์

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สถานสงเคราะห์สัตว์” หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่สำหรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำทารุณกรรม

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิใช่เจ้าของหรือไม่ก็ตามและให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

"การทารุณกรรม" หมายความว่า การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือ อาจมีผลให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์พิการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ

(อ้างอิง: มาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางพาณิชย์หรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน (ผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

มลพิษทางอากาศ จากของเสียในการขับถ่ายของสัตว์ซึ่งมีจำนวนมาก หากไม่ได้รับการจัดการที่ดีอาจทำให้เกิดกลิ่นเหม็น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

มลพิษทางเสียง เนื่องจากในสถานสงเคราะห์ที่มีสัตว์เป็นจำนวนมาก บางครั้งสัตว์อาจส่งเสียงดังทำให้รบกวนแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้เคียง

สิ่งแวดล้อมทางชีวะ การเกิดโรคระบาดจากสัตว์เป็นแหล่งแพร่พันธุ์สัตว์นำโรค เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ ฯลฯ การแพร่เชื้อโรคจากสัตว์ไปยังคน เช่น ไร ไวรัสโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ

มลพิษทางน้ำ ที่เกิดจากน้ำเสียจากการล้างคอกสัตว์

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

มาตรา 15 ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 14 แล้ว อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์
- (2) การควบคุมปริมาณสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์
- (3) การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา 21 การกระทำดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20

- (1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- (2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- (3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- (4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีสัตวแพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วยพิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- (5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- (6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่นหรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- (7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียน และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์
- (8) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองา โดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์
- (9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น
- (10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ
- (11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

สถานรับเลี้ยงสัตว์ที่เป็นลักษณะการรับเลี้ยงสัตว์ ฝากดูแลสัตว์ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน ไม่ถือเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์หรือรับเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเป็นการให้บริการที่หวังผลกำไรทางธุรกิจ หากต้องการห้ามกิจกรรมลักษณะดังกล่าวจะต้องระบุนิยามเฉพาะต่างจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ตัวอย่างอาคารประเภทสถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงสัตว์

ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดของกรุงเทพมหานคร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี
พื้นที่ 200 ไร่ รองรับสุนัขจรจัดได้ 8,000 ตัว

(ที่มา: <https://tna.mcot.net/view/599feced3f8e44d73616b97>)

บ้านพักพื้่นน้องหมาบางเลน จังหวัดนครปฐม

พื้นที่ 21 ไร่ รับเลี้ยงสุนัขประมาณ 700 ตัว

(ที่มา: <https://home4animals.org/history/banglen-hhaf/>)

สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปี บริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพเพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟู สมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แนะนำและการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์” ได้แก่

- (1) เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า
- (2) เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ณ ที่ใดที่หนึ่ง
- (3) เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุใด ๆ เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิการ ทูพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิต หรือโรคประสาท
- (4) เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสมอันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล
- (5) เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรม หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติเสื่อมเสียในทางศีลธรรมอันดี หรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ
- (6) เด็กพิการ
- (7) เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก
- (8) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (อ้างอิง: พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546)

"สถานประกอบกิจการ" หมายถึง สถานที่ซึ่งผู้ประกอบกิจการใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจและมีลูกจ้างทำงานอยู่ในสถานประกอบกิจการนั้น

"ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก" หมายถึง สถานที่สำหรับดูแลเด็กที่อยู่ในความดูแลของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ

"นายจ้าง" หมายถึง ผู้ประกอบกิจการ หรือ ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ **"ลูกจ้าง"** หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

(อ้างอิง: ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยจัดให้มีศูนย์รับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการ พ.ศ. 2560, กรมกิจการเด็กและเยาวชน)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู เป็นการดำเนินการโดยรัฐเพื่อสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์

เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวมิได้เป็นครอบครัวขยายเช่นในอดีต บิดามารดาอาจจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จึงทำให้ต้องมีสถานที่รับเลี้ยงและดูแลเด็ก ๆ ก่อนวัยเรียน เพื่อช่วยในการพัฒนาและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้ได้รับการดูแลและพัฒนาศักยภาพตามวัย เพื่อส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้เฉพาะ “สถานรับเลี้ยงเด็ก” สามารถจัดตั้งและดำเนินการได้ โดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่รัฐ และเป็นรูปแบบการแสวงหากำไรในทางธุรกิจ ทั้งนี้ จะต้องขอรับใบอนุญาตต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี (อ้างอิง: มาตรา 52 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

กิจกรรมสถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก มักจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมข้างเคียง ในทางกลับกัน กิจกรรมโดยรอบที่จะมีผลกระทบต่อกิจกรรมสถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก ดังนั้น จึงต้องพิจารณาเงื่อนไขที่เหมาะสมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดที่ตั้ง

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรา 51 ปลัดกระทรวงมีอำนาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ได้ทั้งราชอาณาจักร และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูภายในเขตจังหวัดนั้น หน่วยงานอื่นของรัฐนอกจากที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ อาจจัดตั้งและดำเนินกิจการได้เฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยแจ้งให้ ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบ และให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแนะนำหรือสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินการดังกล่าว

- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549

หมวด 2 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู

ข้อ 10 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูให้มีสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ที่ตั้งอาคาร ต้องอยู่ในบริเวณสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ไม่อยู่ใกล้ขีดสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ บริเวณที่มีมลพิษเกินกว่าที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนด หรือบริเวณที่เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณขนถ่ายก๊าซ น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันการเสี่ยงอันตรายดังกล่าว และต้องจัดทำรั้วหรือที่กั้นบริเวณ ให้เป็นสัดส่วน และมีทางเข้าและออกไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ต้องมีพื้นที่สำหรับเด็กได้เล่นหรือพักผ่อนได้ตามสมควรบริเวณภายนอกอาคาร

(2) อาคารจะต้องสูงไม่เกินสี่ชั้น มีทางเข้าและออก ที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวกเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ โดยต้องมีทางเข้าและออกอย่างน้อยสองทาง แต่ละทางกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร ภายในอาคารต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์ และมีช่องระบายอากาศอย่างเพียงพอ มีระบบฟอกอากาศหรือระบายอากาศที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังระบุรายละเอียดพื้นที่และอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เช่น ขนาดพื้นที่ขั้นต่ำสำหรับห้องนอน ห้องพยาบาล ห้องครัว จำนวนห้องน้ำและห้องส้วมขั้นต่ำ

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549

หมวด 3 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อ 18 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กให้มีสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) บริเวณที่ตั้งอาคารสถานรับเลี้ยงเด็กต้องไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำ หรือต้นไม้ที่มีหนามแหลมคมอันอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่อยู่ใกล้ขีดบริเวณที่มีมลพิษเกินกว่าที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด หรือบริเวณที่เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณขนถ่ายก๊าซ น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันการเสี่ยงอันตรายดังกล่าว
- (2) บริเวณที่ตั้งอาคารต้องมีรั้วกั้น มีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียว ประตูต้องกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร แต่ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ในอาคารหลายชั้น ให้จัดตั้งได้ไม่เกินชั้นที่สอง หากเกินกว่านั้นต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุของทางราชการที่เกี่ยวข้องและให้ผู้มีอำนาจอนุญาต อนุญาตเป็นกรณีไป
- (3) อาคารสถานรับเลี้ยงเด็กต้องมีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย เป็นเขตปลอดบุหรี่ มีแสงสว่างทั่วอาคาร โดยมีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อย

กว่า 200 ลักซ์ ระดับเสียงภายในอาคารขณะเด็กหลับไม่เกิน 40 เดซิเบล และมีระบบฟอกอากาศหรือระบายอากาศที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ยังระบุรายละเอียดพื้นที่และอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เช่น ขนาดพื้นที่ขั้นต่ำสำหรับห้องนอน ห้องพยาบาล ห้องครัว ที่พักเด็กป่วย พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม พื้นที่รับประทานอาหาร จำนวนห้องน้ำและห้องส้วมขั้นต่ำ

- **ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยจัดให้มีศูนย์รับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบกิจการ พ.ศ. 2560**

หมวด 3 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

ข้อ 13 บริเวณที่ตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กต้องไม่มีหลุม บ่อน้ำ ต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม ไม่อยู่ใกล้ขีดบริเวณเก็บเชื้อเพลิง วัตถุไวไฟ วัตถุระเบิด สารเคมี เครื่องจักรอันอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก บริเวณที่มีมลพิษเกินกว่าที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด

ข้อ 14 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กต้องมีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย และอยู่ในบริเวณหรือไม่ห่างจากสถานประกอบกิจการ โดยอาคารที่ตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กต้องได้รับอนุญาตการก่อสร้างและการใช้อาคารอย่างถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร กรณีศูนย์รับเลี้ยงเด็กอยู่ในอาคารสูงกว่าสองชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุตามมาตรฐานของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกำหนด

ข้อ 15 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กต้องจัดพื้นที่เลี้ยงดูเด็กและทำกิจกรรมของเด็กที่สะอาด และปลอดภัย มีพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็กที่อยู่ในความดูแล ไม่แออัด มีอากาศถ่ายเทได้ดี รวมทั้งมีแสงสว่างเพียงพอ และแสงแดดส่องถึง

ข้อ 16 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กควรจัด พื้นที่ทำกิจกรรม รับประทานอาหาร นอน และ มุมนมแม่แยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้ได้หลายอย่าง ในพื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน สามารถปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หรือย้ายเครื่องเรือนได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่

ข้อ 17 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก ได้แก่ โต๊ะและเก้าอี้ที่มีความปลอดภัย ตู้หรือชั้นวางของ ตู้ยาพร้อมเวชภัณฑ์

และยาที่ใช้ในการปฐมพยาบาล ที่ดื่มน้ำสะอาดพร้อมภาชนะ เครื่องชั่งน้ำหนักและที่วัดส่วนสูง ของเล่นหรืออุปกรณ์เล่นที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

ข้อ 18 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันความปลอดภัยสำหรับเด็กดังต่อไปนี้

- (1) ติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟฟ้าอัตโนมัติภายในอาคารศูนย์รับเลี้ยงเด็ก
- (2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถืออย่างน้อยหนึ่งเครื่องบริเวณศูนย์รับเลี้ยงเด็ก
- (3) ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในศูนย์รับเลี้ยงเด็ก
- (4) ปลั๊กไฟต้องสูงจากพื้นห้องไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่ากำหนดต้องมีฝาปิดที่ปลอดภัย

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. โดยทั่วไปกิจกรรมสถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก จะห้ามดำเนินการในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า หรือใกล้กับย่านสถานบริการเพื่อประโยชน์และสวัสดิภาพของเด็ก และเพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ใดๆก็ตาม ในบางพื้นที่ อาจกำหนดให้สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็กมีขึ้นได้ในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บิดามารดาที่เป็นพนักงานหรือลูกจ้าง โดยใช้ข้อกำหนดในข้อห้าม ดังนี้ **“สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก เว้นแต่เพื่อเป็นการให้บริการแก่พนักงานหรือลูกจ้างของสถานประกอบการในรูปของสวัสดิการ”**
2. กรณีที่หากมีความจำเป็นจะต้องห้ามกิจการสถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก ในการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ ก็สามารถพิจารณาห้ามได้ หากมีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อประโยชน์และสวัสดิภาพของเด็ก
3. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ที่มีลักษณะไม่เข้าขายนियามตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้อ้างอิงตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549

สถานสงเคราะห์คนชราหรือรับเลี้ยงหรือดูแลผู้สูงอายุ

คำจำกัดความของกิจกรรม

“ผู้ใช้บริการ” หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามระเบียบนี้ และได้รับอนุญาตให้เข้าใช้บริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

“ผู้อำนวยการศูนย์” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หรือผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น (อ้างอิง: ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558)

“บ้านพักผู้สูงอายุ” หมายถึง สถานที่ให้บริการที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือช่วยเหลือตนเองได้บ้างในกิจวัตรประจำวัน และไม่มี ความจำเป็นต้องได้รับการพยาบาล

“ผู้อยู่อาศัย” หมายถึง ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือช่วยเหลือตนเองได้บ้าง ในกิจวัตรประจำวัน และไม่มี ความจำเป็นต้องได้รับการพยาบาล และอยู่อาศัยในบ้านพักผู้สูงอายุ รวมทั้งบุคคลอื่นที่พักอาศัยร่วมกับผู้สูงอายุ

(อ้างอิง: มาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

“ธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุ” หมายถึง สถานบริการที่ไม่ใช่โรงพยาบาล มีการให้บริการที่พำนัก บริการยาแก่ผู้สูงอายุที่ไม่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์อย่างเป็นทางการ โดยทั่วไปจะครอบคลุมการให้บริการที่พักค้างคืน บริการอาหาร การดูแลความสะอาด เสื้อผ้าที่พับ ตลอดจนความสะอาดของร่างกาย พร้อมทั้งติดตามดูแลสุขภาพเบื้องต้นอย่างใกล้ชิด แต่ไม่ได้ให้การรักษาพยาบาล หากมีความเจ็บป่วยจะบริการ นำส่งต่อแผนกคนไข้ของโรงพยาบาลใกล้เคียงเพื่อรับการรักษาพยาบาลต่อไป

(อ้างอิง: คู่มือธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุ, <http://thaifranchisedownload.com/>)

(ที่มา: <http://topicstock.pantip.com/chalermkrung/topicstock/>)

(ที่มา: http://www.bfiia.org/images/column_1245230680/p001.gif)

(ที่มา: <https://topbestbrand.com>)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสงเคราะห์ ให้การดูแลจิตสวัสดิภาพให้ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ทั้งที่เป็นกิจการของรัฐและเอกชน โดยให้บริการครอบคลุมในด้านการเลี้ยงดู การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ด้านกายภาพบำบัด อาชีวบำบัด ด้านนันทนาการ ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านฌาปนกิจ

กรณีกิจการที่เป็นของรัฐ

“คุณสมบัติของผู้ใช้บริการ”

ข้อ 7 ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์เข้าใช้บริการในศูนย์ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย
- (2) ไม่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำผิดอาญา และอยู่ระหว่างการสอบสวนของ พนักงานสอบสวนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล
- (3) ไม่เป็นโรคติดต่อ ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523
- (4) มีความสมัครใจ
- (5) สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน
- (6) ไม่มีอาการทางจิตที่รุนแรง หรือมีพฤติกรรมด้านลบที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่น
- (7) ไม่ติดสารเสพติด หรือติดสุรา
- (8) กรณีคนเร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง หรือไร้ที่พึ่ง ต้องผ่านกระบวนการตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ก่อน เช่น การเยี่ยมครอบครัว/ ชุมชน การหาอาชีพที่เหมาะสม เป็นต้น

ข้อ 8 ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์เข้าอยู่ในศูนย์ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 7 และต้องเป็นผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- (1) มีฐานะยากจน
- (2) ไม่มีที่อยู่อาศัย
- (3) ขาดผู้อุปการะ หรือผู้ให้ความช่วยเหลือ

(อ้างอิง: ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558)

กรณีกิจการที่เป็นของเอกชน

เนื่องจากสภาพสังคมและความเป็นอยู่ในปัจจุบันที่ลูกหลานต้องไปทำงานนอกบ้าน การดูแลผู้สูงอายุจึงถูกถ่ายโอนไปยังบุคคลภายนอก สถานดูแลผู้สูงอายุเอกชนจึงเกิดขึ้นเพื่อให้บริการดูแลผู้สูงอายุแลกกับผลตอบแทนเชิงธุรกิจ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

กิจกรรมสถานสงเคราะห์คนชราหรือรับเลี้ยงหรือดูแลผู้สูงอายุ มักจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมข้างเคียง ในทางกลับกัน กิจกรรมโดยรอบที่จะมีผลกระทบต่อกิจกรรมสถานสงเคราะห์คนชราฯ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาเงื่อนไขที่เหมาะสมในการกำหนดที่ตั้ง

ทำเลที่ตั้ง ผู้สูงอายุและญาติส่วนใหญ่ต้องการให้สถานดูแลผู้สูงอายุอยู่ใกล้บ้าน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการมาเยี่ยม นอกจากนี้ควรอยู่ใกล้บริเวณชุมชน เช่น วัด สวนสาธารณะ ห้องสมุด เพื่อส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน ควรอยู่ในบริเวณใกล้กับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ไม่ควรอยู่ใกล้กับแหล่งมลภาวะทั้งทางด้านอากาศ การมองเห็น กลิ่น และการได้ยิน และไม่ควรอยู่ใกล้กับย่านอุตสาหกรรมต่างๆ

สภาพแวดล้อมภายในและสภาพทางกายภาพของสถานดูแลผู้สูงอายุ สภาพแวดล้อมภายในควรมีความเหมาะสมกับการพักผ่อนอย่างเป็นส่วนตัว มีพื้นที่ทำกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกอาคาร มีความปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจ

(อ้างอิง: คู่มือธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุ, <http://thaifranchisedownload.com/>)

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558

กรณีกิจการที่เป็นของรัฐ

หมวด 2 ประเภทของการให้บริการ

ข้อ 9 ศูนย์ให้บริการ 2 ลักษณะ ดังนี้

- (1) ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สำหรับให้บริการผู้สูงอายุที่มาขอใช้บริการที่ศูนย์ ได้จัดไว้ในเวลากลางวัน
- (2) บ้านพักผู้สูงอายุมี 3 ประเภท ดังนี้
 - ก. ประเภทสามัญ ได้แก่ การให้บริการดูแลผู้สูงอายุ โดยไม่เสียค่าบริการ
 - ข. ประเภทหอพัก ได้แก่ การให้บริการดูแลผู้สูงอายุ โดยเสียค่าบริการให้ศูนย์ ตามอัตราที่กรมกิจการผู้สูงอายุกำหนด
 - ค. ประเภทปลูกบ้านอยู่เอง ได้แก่ การให้บริการผู้สูงอายุ โดยอนุญาตให้ผู้สูงอายุ ปลูกบ้านพักอยู่อาศัยในบริเวณศูนย์ ตามหลักเกณฑ์ที่ กรมกิจการผู้สูงอายุกำหนด

หมวด 3 การเข้าใช้บริการในศูนย์

ข้อ 10 การขอเข้าใช้บริการในศูนย์ ให้ผู้สูงอายุหรือผู้เกี่ยวข้องยื่นสมัครขอใช้บริการ ดังนี้

- (1) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นเรื่องที่กรมกิจการผู้สูงอายุ หรือศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
- (2) ในส่วนภูมิภาค ให้ยื่นเรื่องที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดหรือศูนย์ ให้ผู้อำนวยการศูนย์มีอำนาจในการอนุญาตให้ผู้สูงอายุ เข้าใช้บริการในศูนย์

กรณีกิจการที่เป็นของเอกชน

ปัจจุบันกรมกิจการผู้สูงอายุ อยู่ระหว่างดำเนินการร่างกฎหมายเพื่ออนุญาต ควบคุม สถานประกอบการ/ ธุรกิจด้านผู้สูงอายุ การดำเนินการในปัจจุบันจึงขอความร่วมมือให้ ภาคเอกชนใช้มาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ของศูนย์ พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน อนึ่ง การดูแล ควบคุมกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุของภาคเอกชน ปัจจุบันอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ สาธารณสุข พ.ศ. 2558

(อ้างอิง: <http://www.dop.go.th/th/topic/view=75>)

การขออนุญาตประกอบธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุเอกชน

ในกรณีที่มีการดำเนินงานเป็นรูปแบบสถานพยาบาล ต้องมีการขออนุญาตในรูปแบบสถานพยาบาลตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติสถานพยาบาล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 และเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกอบกิจการสถานพยาบาล พ.ศ. 2545 โดยยื่นคำขอและแจ้งเป็นหนังสือ ณ กองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (อ้างอิง: คู่มือธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุ, <http://thaifranchisedownload.com/>)

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. โดยทั่วไปสถานสงเคราะห์คนชรา หรือรับเลี้ยง หรือดูแลผู้สูงอายุ มักจะห้ามดำเนินการในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่อสวัสดิภาพของผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ในบางพื้นที่ อาจกำหนดให้สถานรับเลี้ยง หรือดูแลผู้สูงอายุ มีขึ้นได้ในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุตรหลานที่เป็นพนักงานหรือลูกจ้าง โดยใช้ข้อกำหนดในข้อห้าม ดังนี้ **“สถานรับเลี้ยง หรือดูแลผู้สูงอายุ เว้นแต่เพื่อเป็นการให้บริการแก่พนักงานหรือลูกจ้างของสถานประกอบการในรูปของสวัสดิการ”**
2. เนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว ทำให้กิจการสถานรับเลี้ยงดูแลผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันภาครัฐได้มีความร่วมมือกับภาคเอกชนดำเนินโครงการจัดสร้างบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ เช่น โครงการนำร่องในพื้นที่บางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นโครงการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีแล้ว กิจการลักษณะดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความ ถือเป็นกิจการสาธารณูปการประเภทหนึ่งที่สามารถดำเนินการโดยรัฐ (อ้างอิง: หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ นร 0908/107 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562)

สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนพิการ

คำจำกัดความของกิจกรรม

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา และการเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่งเพื่อสามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลอื่นทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

“ความบกพร่อง” หมายถึง การสูญเสียหรือความผิดปกติของโครงสร้างของร่างกายหรือการใช้งานของร่างกาย รวมถึงการทำงานด้านจิตใจ ที่สังเกตหรือเห็นได้ชัด ดังนั้นความบกพร่องจะพิจารณาที่ อวัยวะหรือ ระบบการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น ตาบอด หูหนวก เป็นใบ้ อัมพาต ออทิสติก เป็นต้น

(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550)

ประเภทของศูนย์บริการคนพิการ

ข้อ 5 ศูนย์บริการคนพิการตามระเบียบนี้มีสองประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป ได้แก่ ศูนย์บริการคนพิการที่จัดตั้งโดยองค์กรด้านคนพิการ หรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานตาม มาตรา 6 (10) ราชการ ส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้บริการแก่คนพิการในระดับพื้นที่ หรือตามประเภทความพิการ หรือให้บริการแก่คนพิการเป็นการเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- (2) ศูนย์บริการคนพิการระดับจังหวัด ได้แก่ ศูนย์บริการคนพิการที่จัดตั้งโดยสำนักงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเกี่ยวกับการจัดบริการของศูนย์บริการคนพิการทั่วไป และดำเนินการอื่น เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการภายในจังหวัด

สถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการพระประแดง

(ที่มา: <http://www.baanphrapradaeng.org/index.php/>)

(ที่มา: <https://th.foursquare.com/v/สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง/4cd62f5367adf>)

(อ้างอิง: ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับศูนย์บริการคนพิการ พ.ศ. 2556)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้บริการคุ้มครอง สงเคราะห์ พื้นฟูปรับสภาพ และพัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์และจิตใจ แก่คนพิการชาย-หญิง ทุกประเภท ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู และมีฐานะยากจน หรือถูกทอดทิ้งอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานและโรงพยาบาล ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ นำส่งเข้ารับการสงเคราะห์และให้การฟื้นฟูในทางการแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และสังคม ตามมาตรฐาน การจัดบริการสำหรับคนพิการในสถานสงเคราะห์ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และ บางส่วนสามารถกลับคืนสู่สังคมและพึ่งตนเองได้

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคนพิการ พ.ศ. 2550

คนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคนพิการ พ.ศ. 2550 จะได้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติ ดังนี้

- (1) การสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในสถานสงเคราะห์ 10 แห่ง โดยให้บริการด้านปัจจัยสี่ พื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย รักษาพยาบาล ฝึกอาชีพ และ นันทนาการ เป็นต้น แก่คนพิการที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู

- (2) การฟื้นฟูอาชีพคนพิการในชุมชนและในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ใน 7 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรปราการ ขอนแก่น เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช ลพบุรี อุบลราชธานี หนองคาย และศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานในอารักขา) 1 แห่ง คือ จังหวัดนนทบุรี โดยให้การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแก่คนพิการอายุ 17 - 40 ปี โดยฝึกวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เช่น ช่างตัดเย็บ เสื้อผ้า ช่างเย็บหนัง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- (3) การให้การสงเคราะห์กายอุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการ
- (4) เงินสงเคราะห์ครอบครัว

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับศูนย์บริการคนพิการ พ.ศ. 2556:

นอกเหนือจากราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ยื่นคำขอจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการ ในกรณีท้องที่องค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการซึ่งได้รับการรับรอง มาตรฐานตามมาตรา 6 (10) เป็นผู้ยื่นคำขอจัดตั้งศูนย์ โดยให้ผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กรยื่นคำขอจัดตั้งได้

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

โดยทั่วไปกิจกรรมสถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนพิการ จะห้ามดำเนินการในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่อสวัสดิภาพของคนพิการ

โรงฆ่าสัตว์

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สัตว์” หมายความว่า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร นกกระจอกเทศ ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์อื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“การประกอบกิจการฆ่าสัตว์” หมายความว่า การดำเนินการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่าย เนื้อสัตว์

“เนื้อสัตว์” หมายความว่า เนื้อหรือส่วนอื่นของสัตว์ที่ตายแล้วและยังมิได้ปรุงแต่งให้เป็นอาหาร หรือมิได้ปรุงแต่งเพื่อให้คงอยู่ไม่เน่าเปื่อย ทั้งที่ชำแหละแล้วและยังมิได้ชำแหละ

“ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์” หมายความว่า การแยกเนื้อสัตว์ตามขั้นตอนจากสัตว์ที่ตายแล้ว เป็นส่วนต่าง ๆ ที่บริโภคได้และบริโภคไม่ได้ เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์

“การจำหน่ายเนื้อสัตว์” หมายความว่า การนำเนื้อสัตว์ออกขาย จำ แยก แลกเปลี่ยนให้ โดยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการมีไว้ในครอบครองซึ่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายด้วย

“โรงพักสัตว์” หมายความว่า สถานที่พักสัตว์หรือกักสัตว์ก่อนทำการฆ่าตามพระราชบัญญัตินี้

“โรงฆ่าสัตว์” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการฆ่าสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ (อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน การฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐาน ไม่ทารุณสัตว์ อันจะส่งผลให้ได้เนื้อสัตว์ถูกสุขลักษณะ ปราศจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคแก่ประชาชน ประชาชนได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

ปัญหาของโรงฆ่าสัตว์ส่งผลกระทบต่อประชาชนสร้างปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบบริเวณโรงฆ่าสัตว์ ทั้งมลพิษทางกลิ่น ทางเสียง และอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นโดยตรงและอย่างรุนแรง

น้ำเสียจากโรงฆ่าสัตว์ จะมีของเสียจำพวก เลือด ไขมัน และสารอินทรีย์ปนเปื้อนอยู่ในปริมาณสูง และมีส่วนอื่น ๆ เช่น เศษเนื้อ เล็บ กระดูก ขน รวมทั้งมูลสุกร จากคอกพักก่อนฆ่า หรือที่ค้ำอยู่ในลำไส้ ถ้าหากมีการระบายน้ำเสียที่ยังไม่ได้บำบัดความสกปรกเหล่านี้ก่อนลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะโดยตรงก็จะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ และประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำนั้น ๆ หรือหากโรงงานมีการบำบัดน้ำเสียที่ไม่เหมาะสมทำให้มีกลิ่นเหม็นจากการระบบบำบัด ถ้าปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะก็จะเป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมขึ้นมา ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการบำบัดน้ำเสีย เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ พ.ศ.2555

หมวด 2 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์

ข้อ 6 สถานที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ต้องอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีการคมนาคมที่สะดวก มีระบบสาธารณสุขปโภคที่เพียงพอ และมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และ การฆ่าสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายเหตุรำคาญ หรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และห้ามตั้งอยู่ภายในบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) บริเวณที่ห้ามตั้งโรงงานหรือห้ามตั้งโรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

- (2) บริเวณศาสนสถาน สถานพยาบาล หอพัก สถานที่ราชการ แหล่งชุมชน หรือสถานศึกษา รวมทั้งภายในระยะ 100 เมตรจากเขตสถานที่ดังกล่าว เว้นแต่กรณีที่เป็นโรงฆ่าสัตว์ หรือโรงพักสัตว์ ของสถานศึกษาให้ตั้งภายในสถานศึกษาหรือภายในระยะ 100 เมตร จากเขตสถานศึกษานั้นได้
- (3) บริเวณที่น้ำท่วมถึง
- (4) บริเวณที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุมีพิษจากเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม

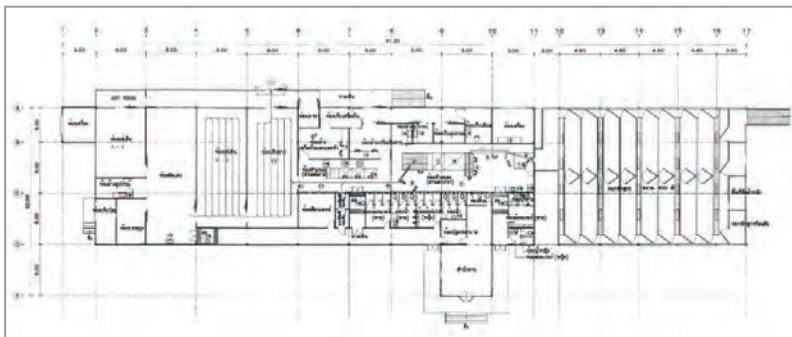
มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. หากกำหนดห้ามโรงงานลำดับที่ 4(1) ในบัญชีโรงงานแล้ว ไม่จำเป็นต้องระบุในข้อกำหนดอีก เว้นแต่มีเจตนาห้ามโรงฆ่าสัตว์ทุกชนิดทั้งที่เป็นโรงงานและไม่เป็นโรงงาน จึงระบุเพิ่มเติมในข้อกำหนดนอกเหนือจากบัญชีโรงงาน
2. การเขียนข้อกำหนดห้ามโรงฆ่าสัตว์ หมายถึง ต้องการห้ามโรงพักสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์ด้วย
3. ควรเขียนข้อกำหนดให้ชัดเจนหากต้องการห้ามโรงพักสัตว์
4. หากในบัญชีโรงงานอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมโรงฆ่าสัตว์ซึ่งเป็นโรงงานลำดับที่ 4(1) แล้ว ควรพิจารณาร่วมกับโรงงานที่เกี่ยวข้องว่าจะอนุญาตให้ดำเนินการด้วยหรือไม่ เพื่อให้ครบทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ เช่น โรงงานลำดับที่ 4(3) การทำผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป จากเนื้อสัตว์ มั่นสัตว์ หนังสัตว์ หรือ สารที่สกัดจากไขสัตว์หรือกระดูกสัตว์ โรงงานลำดับที่ 4(5) การบรรจุเนื้อสัตว์หรือมันสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากเนื้อสัตว์หรือมันสัตว์ ในภาชนะที่ผนึกและอากาศเข้าไม่ได้ โรงงานลำดับที่ 4(6) การล้าง ขำแหวะ แกะ ต้ม นึ่ง ทอด หรือบดสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์ เป็นต้น

5. กรณีต้องการห้ามกิจการโรงพักสัตว์ซึ่งไม่ใช่สถานที่พักสัตว์หรือกักสัตว์ก่อนทำการฆ่าตามพระราชบัญญัติ จะต้องระบุนิยามเป็นการเฉพาะ

ตัวอย่างอาคารประเภทโรงฆ่าสัตว์

แบบมาตรฐานโรงฆ่าสุกรขนาด 400 ตัว/ วัน (มีส่วนห้องเย็น) ของกรมปศุสัตว์
พื้นที่ประมาณ 1,300 ตร.ม. ประกอบด้วย โรงพักสัตว์ ห้องล้างฆ่าและ ตัดแต่ง
แช่เย็น เป็นต้น

(ที่มา: <http://certify.dld.go.th/certify/index.php/th/2016-05-01-14-53-29/2017-03-23-08-02-24/747-400>)

(ที่มา: มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย)

ไซโลเก็บผลผลิตทางการเกษตร

คำจำกัดความของกิจกรรม

“ไซโล” หมายถึง “สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ทำจากวัสดุที่แข็งแรง ทนทาน ภายในมีระบบกันชื้นและระบายอากาศ สำหรับเก็บผลผลิตการเกษตรไว้ชั่วคราวก่อนส่งออก”

(อ้างอิง: พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)

“ไซโล” หมายความว่า สถานที่สำหรับเก็บรักษาสินค้า โดยมีระบบควบคุมความชื้น ไม่ว่าจะโดยวิธีใดๆ เพื่อป้องกันและรักษาคุณภาพของสินค้า แต่ไม่รวมถึงสถานที่พักหรือรวบรวมสินค้า เพื่อรอการกระจาย หรือรอการจัดส่งสินค้า

“กิจการไซโล” หมายความว่า การรับทำการเก็บรักษาสินค้าในไซโล เพื่อบำเหน็จเป็นทางการค้าปกติ ไม่ว่าจะบำเหน็จนั้นจะเป็นเงิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใด

(อ้างอิง: มาตรา 3 พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

การเก็บวัตถุดิบปริมาณมาก ซึ่งต้องมีการควบคุมสภาพการเก็บรักษา เช่น อุณหภูมิ และการควบคุมความชื้นให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อควบคุมความชื้นไม่ให้วัตถุดิบเสียหาย โดยมีการติดตั้งเครื่องลดความชื้น (grain dryer) ภายในไซโล เพื่อป้องกันเชื้อรา และจุลินทรีย์ที่อาจก่อให้เกิดโรค โดยส่วนใหญ่ไซโลมีลักษณะเป็นถังทรงกลมขนาดใหญ่ และมักทำจากสแตนเลส

รูปแบบของไซโล มี 2 แบบ คือ ไซโลแบบกรวย (hopper silo) และไซโลแบบก้นเรียบ (flat silo) ทั้งไซโลทั้งสองแบบมีหลักการทำงานคล้ายกัน คือ ในถังไซโลจะมีสายพาน (conveyor) ลำเลียงวัตถุดิบออกจากถังไซโลไปยังโรงเรือน โดยไซโลแบบกรวย มีลักษณะเป็นถังก้นกรวย วางยกสูงจากพื้นดินเพื่อสะดวกในการลำเลียงวัตถุดิบ ไซโลก้นเรียบ มีลักษณะเป็นถังก้นเรียบ มีสายพานเพื่อลำเลียงวัตถุดิบออกจากก้นถัง นอกจากนี้ในถังไซโลก้นเรียบยังมีใบกวาด (sweep auger) เพื่อกวาดวัตถุดิบไม่ให้ติดค้างที่ก้นถัง ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ คือ หลักการทำงานเบื้องต้นของไซโล

(ที่มา: <https://constructionasia.wordpress.com/2014/03/21/> ไซโล-silo-คืออะไร)

(ที่มา: <https://www.google.co.th/search/>)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

ไซโลหรือถังบรรจุ (Bin) ขณะที่มีการเติมธัญพืชเข้ามาในไซโล หรือถังบรรจุจะทำให้ฝุ่นฟุ้งกระจายจำนวนมาก และหากเกิดการระเบิดแบบปฐมภูมิจากกะพ้อลำเลียงหรือสายพานลำเลียง ความร้อนก็จะเข้ามาในไซโลหรือถังบรรจุทำให้เกิดไฟไหม้หรือการระเบิดแบบทุติยภูมิได้

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น พ.ศ. 2558

มาตรา 18 การประกอบกิจการคลังสินค้ากิจการ ไซโล หรือกิจการห้องเย็น จะกระทำได้อีกเมื่อได้จัดตั้งเป็นนิติบุคคล ประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด สหกรณ์ หรือองค์การของรัฐบาล และได้รับอนุญาตจากอธิบดี

- ประกาศคณะกรรมการกำกับคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตประกอบกิจการ การออกใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการส่งคืนสินค้ากรณีเลิกประกอบกิจการ (ประกาศ ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2559)

ข้อ 6 สำนักงานและคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของผู้ยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการ ตามข้อ 2 ต้องมีลักษณะ สภาพ และวิธีการดำเนินงานสอดคล้องกับประเภทกิจการที่ขออนุญาต ดังต่อไปนี้

(2) คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น ต้องมีโครงสร้างมั่นคงแข็งแรง เหมาะสมกับลักษณะ ของการประกอบกิจการที่ขออนุญาต โดยจะต้องได้รับอนุญาตการก่อสร้างจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (ก) คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น ต้องเป็นเอกเทศและไม่ปะปนกับกิจการอื่น
- (ข) ต้องจัดให้มีป้ายชื่อไว้ที่คลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น มีขนาดพอสมควรที่สามารถมองเห็นได้โดยชัดเจน และติดตั้งไว้เป็นการถาวร
- (ค) ต้องมีทางเข้าออกคลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็น โดยสะดวกทั้งทางบกและหรือทางน้ำ

(ง) ต้องจัดให้มีวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับป้องกันอัคคีภัยอย่างเพียงพอ เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการอาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง (2) ให้สอดคล้องกับสภาพสินค้าเป็นรายการณก็ได้

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- กฎกระทรวงกำหนดสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นเป็นอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544
ไซโลที่มีความจุตั้งแต่ 100 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป ถือเป็นอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคาร
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) แก้ไขโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 58 (พ.ศ. 2546) และ กฎกระทรวง ฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2550)
กำหนดลักษณะอาคาร ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร ที่วางภายนอก แนวอาคาร และระยะต่าง ๆ ของอาคาร
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 42 (พ.ศ. 2537) และ ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540)
กำหนดส่วนต่าง ๆ ของอาคาร ที่วางภายนอก แนวอาคาร และระยะต่าง ๆ ของอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท (ในท้องที่ต่าง ๆ)
- ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือเทศบัญญัติที่ออกโดยท้องที่ต่าง ๆ

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

หากกำหนดห้ามโรงงานลำดับที่ 2 (5) การเก็บรักษาหรือลำเลียงพีช เมล็ดพีช หรือผลผลิตจากพีชในไซโล โกดังหรือคลังสินค้า ในบัญชีโรงงานแล้ว ไม่จำเป็นต้องระบุในข้อกำหนดอีก เว้นแต่มีเจตนาห้ามการเก็บรักษาหรือลำเลียงพีช เมล็ดพีช หรือผลผลิตจากพีชในอาคารโดยทั่วไปจึงระบุห้ามเพิ่มเติมในข้อกำหนด

ตัวอย่างอาคารประเภทไซโล

ไซโลขนาดความจุ 500 ตันไซโล

ขนาดพื้นที่ไซโล เส้นผ่านศูนย์กลาง 8.2 เมตร สูง 13.66 เมตร

(ที่มา: <https://thai.alibaba.com/product-detail/500-tons-capacities-maize-vertical-steel-storage-tank-silos-prices>)

สวนสนุก

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สวนสนุก” คือ สถานที่ที่รวบรวมบรรดาสิ่งทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินไว้บริการประชาชน

(อ้างอิง: พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

สวนสนุก จึงเป็นสถานที่ที่ให้บริการเครื่องเล่นต่างๆ เช่น รถไฟเหาะ ชิงช้าสวรรค์ รวมถึงการแสดง เช่น โชว์พาเหรด การ์ตูนโชว์ รวมถึงสวนน้ำ จุดมุ่งหมาย คือให้ผู้มาใช้บริการได้พักผ่อนหย่อนใจ ยังรวมถึงสวนในลักษณะอื่น เช่น ฮิมปาร์ค (Theme Park) สวนสนุกที่มีแนวคิดเป็นเมืองภาพยนตร์ เช่น มูฟวี่เวิลด์ (Movie World) ยูนิเวอร์แซลสตูดิโอ (Universal Studio) บางแห่งอาจเอาสวนสัตว์ หรืออุทยานเพื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่แทรกสวนบันเทิงเข้าไป เช่น พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ (Aquarium)

“เครื่องเล่น” หมายความว่า สิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับให้บุคคลใช้เล่นในสวนสนุกหรือในสถานที่ อื่นใดในลักษณะเดียวกัน โดยมีส่วนประกอบของโครงสร้างประธานและโครงสร้างประกอบและมี ลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) มีการเคลื่อนที่ที่ทำให้ผู้เล่นเครื่องเล่นเคลื่อนที่ได้โดยมีความเร็วไม่น้อยกว่า 5 เมตรต่อวินาที
 - (2) มีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงที่สุดที่ผู้เล่นเครื่องเล่นขึ้นไป เพื่อเล่นเครื่องเล่นไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร
 - (3) มีขนาดกำลังของเครื่องกลไม่น้อยกว่า 15 แรงม้า (11 กิโลวัตต์)
 - (4) มีส่วนที่ต้องใช้น้ำในการเล่นเครื่องเล่นโดยมีความลึกของระดับน้ำไม่น้อยกว่า 0.80 เมตร
- (อ้างอิง: กฎกระทรวงว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522)

(ที่มา: <https://www.google.co.th/>)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อใช้เป็นสถานที่ให้บริการ ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน เป็นสถานที่พักผ่อน-หย่อนใจสำหรับผู้ใช้บริการ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

1. ความเสี่ยงจากการเกิดอัคคีภัย หรืออุบัติเหตุจากความไม่มั่นคงแข็งแรงของอุปกรณ์เครื่องเล่น ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่ข้างเคียง ทั้งนี้ อาจเกิดจากขั้นตอนการผลิตของเครื่องเล่น เช่น การออกแบบที่ผิดพลาด ใช้วัสดุไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอุปกรณ์และระบบการยึดตรึงที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถให้ความมั่นคงปลอดภัยแก่ผู้นั่งได้ การนำวัสดุประเภทติดไฟง่ายมาประกอบเป็นตัวถังของเครื่องเล่น
2. ความหนาแน่นคับคั่งของการจราจร ที่อาจเกิดจากยานพาหนะของผู้ใช้บริการในการเข้าและออกจากสวนสนุก

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- กฎกระทรวงว่าด้วยการควบคุมเครื่องเล่น พ.ศ. 2558
- ข้อ 2 ให้เครื่องเล่นเป็นอาคารควบคุมการใช้ตามมาตรา 32 (2)
- ข้อ 3 ผู้ใดจะก่อสร้าง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบ ขค. 1 พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว
- ข้อ 9 ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้าง รื้อถอน และเคลื่อนย้ายอาคารตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับแก่การก่อสร้าง รื้อถอน และเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นโดยอนุโลม
- ข้อ 16 ผู้ใดมีความประสงค์จะก่อสร้างและใช้เครื่องเล่นที่มีกำหนดระยะเวลาใช้ไม่เกินสิบห้าวัน โดยไม่ต้องปฏิบัติตามข้อ 3 และข้อ 10 วรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบ ขค. 6 พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว

ข้อ 20 เครื่องเล่นที่ขับเคลื่อนด้วยกำลังของเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า ดังต่อไปนี้

- (1) มีความเร็วของการเคลื่อนที่ที่ทำให้ผู้เล่นเครื่องเล่นเคลื่อนที่ได้เกินกว่า 7 เมตรต่อวินาที
- (2) มีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงที่สุดที่ผู้เล่นเครื่องเล่นขึ้นไป เพื่อเล่นเครื่องเล่นเกินกว่า 4 เมตร
- (3) มีขนาดกำลังของเครื่องกลเกินกว่า 50 แรงม้า (37 กิโลวัตต์)
- (4) มีส่วนที่ต้องใช้น้ำในการเล่นเครื่องเล่นโดยมีความลึกของระดับน้ำเกินกว่า 1.50 เมตร

ผู้รับใบรับรอง เจ้าของ หรือผู้ครอบครองเครื่องเล่นต้องติดตั้งอุปกรณ์ตรวจสอบความเร็ว และความสมดุล ที่มีสัญญาณเตือน และมีระบบหยุดการทำงานของเครื่องเล่นไว้ชั่วคราว หากความเร็ว และความสมดุลเกินกว่าที่คู่มือการติดตั้งเครื่องเล่นของผู้ผลิตเครื่องเล่นกำหนดหรือเกิดการไม่สมดุล

ข้อ 26 เขตที่ดินที่เป็นที่ตั้งของเครื่องเล่นที่อยู่ภายนอกอาคารต้องมีความกว้างของทางเข้าออกที่เชื่อมกับถนนสาธารณะไม่น้อยกว่า 6 เมตร และถนนสาธารณะต้องมีความกว้างของเขตทางไม่น้อยกว่า 8 เมตร

ข้อ 27 เครื่องเล่นที่ตั้งอยู่ภายนอกอาคารต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินที่เป็นที่ตั้งของเครื่องเล่นในระยะเท่ากับความสูงของเครื่องเล่นนั้น
ในกรณีที่ตั้งอยู่บนดาดฟ้าของอาคาร ห้ามมีส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องเล่นยื่นหรือล้ำออกมานอกแนวอาคาร

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

ข้อกำหนดห้ามกิจกรรมประเภทสวนสนุก จะไม่หมายความรวมถึงเครื่องเล่นที่จัดขึ้นชั่วคราวที่กำหนดระยะเวลาใช้ไม่เกินสิบห้าวัน เช่น เครื่องเล่นที่จัดชั่วคราวตามตลาดนัด เป็นต้น

สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

“สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

“การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553)

“โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน ในระบบ หรือโรงเรียนนอกระบบ ที่มีใช้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

“โรงเรียนในระบบ” หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการ ศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

“โรงเรียนนอกระบบ” หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา

(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550)

"สถาบันอุดมศึกษาเอกชน" หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป

(อ้างอิง: มาตรา 5 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546)

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

- (1) **สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย** ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น
- (2) **โรงเรียน** ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบัน-พุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น
- (3) **ศูนย์การเรียน** ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 19 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือ หน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 21 กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษา เฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้โดยคำนึงถึงนโยบาย และมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง

(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

1. ส่งผลกระทบต่อเมืองในด้านปัญหาจราจร เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่รับส่ง นักเรียนด้วยรถยนต์ส่วนตัวในเวลาเช้าตรู่เพื่อเลี่ยงปัญหาการจราจรติดขัด การ เดินทางส่งนักเรียนจึงไม่ส่งผลกระทบด้านการจราจรต่อเมืองโดยตรง แต่หลังจากส่ง นักเรียนแล้ว ผู้ปกครองจะเดินทางต่อเนื่องไปสถานที่ทำงานและ กลับบ้าน ทำให้ยานพาหนะไปเพิ่มปริมาณจราจร (Traffic Volume) ในช่วงโมงเร่งด่วน ลักษณะเช่นเดียวกับการเดินทางกลับจากโรงเรียนของนักเรียนในตอนเย็น จึงส่งผลให้ เกิดปัญหาจราจรและสูญเสียเวลา ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการดึงดูด การเคลื่อนย้ายการเดินทาง (Movement Attractor) ของโรงเรียน รวมถึง สถานที่ราชการ สถานประกอบการด้านธุรกิจและการค้าต่างๆ ในพื้นที่เขตเมืองชั้นใน
2. นอกจากการดึงดูดการเคลื่อนย้ายการเดินทาง (Movement Attractor) แล้ว โรงเรียนยังดึงดูดให้เกิดกิจกรรมอื่นๆ ในบริเวณโดยรอบและบริเวณใกล้เคียงกับ

โรงเรียน เช่น ร้านอาหารซื้อ สถาบันกวดวิชา รถเข็นขายอาหาร เพื่อรองรับความต้องการของนักเรียน รวมถึงห้างสรรพสินค้า ร้านกาแฟ ร้านทำผม เพื่อรองรับผู้ประกอบการหรือเป็นแหล่งนัดหมายบุตรหลานหลังเลิกเรียน หรืออาคารประเภทหอพัก อพาร์ทเมนท์ อาคารชุด ในกรณีที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจึงมีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงมาก

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัด หรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2555

- กฎกระทรวง การขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนในระบบ การกำหนดรายการ และการขอเปลี่ยนแปลงรายการในตราสารจัดตั้ง และการกำหนดขนาดที่ดิน ที่ใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนในระบบ พ.ศ. 2555

หมวด 2 มาตรฐานการจัดตั้งโรงเรียนในระบบ

ข้อ 12 สถานที่และบริเวณที่จะใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียนในระบบต้องไม่ขัดต่อสุขลักษณะ หรืออนามัยของนักเรียน มีการคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และไม่อยู่ใกล้โรงงานที่อาจเกิดอันตรายหรืออยู่ใกล้สถานที่ที่ไม่เหมาะสมแก่กิจการของโรงเรียนในระบบ ที่ดินสำหรับจัดตั้งโรงเรียนในระบบต้องเป็น ที่ดินที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ไม่ปะปนกับกิจการอื่น หรือเป็นที่อยู่อาศัย

ของบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียนในระบบ และมีรั้วแสดงขอบเขต ชัดเจน เว้นแต่ที่ดินที่มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป อาจจัดให้มีเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตของโรงเรียนในระบบก็ได้

ข้อ 13 โรงเรียนในระบบต้องมีที่ว่างเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและสนามไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด เว้นแต่โรงเรียนในระบบประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนวิชาเกษตรกรรมจะจัดให้มีที่ว่าง เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและสนามไม่น้อยกว่า 2 ไร่ ก็ได้ และโรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในลักษณะการศึกษาพิเศษ ซึ่งให้การศึกษากับบุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือ ผิดปกติ ทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดให้มีที่ว่างเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและสนามไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมดก็ได้

ข้อ 14 ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษา ต้องมีขนาดที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) ระดับก่อนประถมศึกษา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา
- (2) ระดับประถมศึกษา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่
- (3) ระดับมัธยมศึกษา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่

ในกรณีที่เปิดสอนตั้งแต่สองระดับขึ้นไป ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่

ข้อ 15 ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนในระบบประเภทอาชีวศึกษา ต้องมีขนาดที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่เปิดสอนประเภทวิชาเดียว ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 1 ไร่ 2 งาน เว้นแต่ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่ และประเภทวิชาเกษตรกรรมต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 100 ไร่
- (2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่เปิดสอนหลายประเภทวิชา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่ เว้นแต่เปิดสอนประเภทวิชาเกษตรกรรมด้วยต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 100 ไร่

ข้อ 16 ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ ต้องมีขนาดที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) ระดับก่อนประถมศึกษา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 1 ไร่
- (2) ระดับประถมศึกษา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่

(3) ระดับมัธยมศึกษา ต้องมีขนาดที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่

ข้อ 17 การใช้อาคารเรียนที่มีความสูงเกินสองชั้นเป็นห้องเรียน ให้คำนึงถึงความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ระดับก่อนประถมศึกษา ให้ใช้ได้ไม่เกินชั้นที่สอง

(2) ระดับประถมศึกษา ให้ใช้ได้ไม่เกินชั้นที่สี่

(3) ระดับมัธยมศึกษาถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้ใช้เกินชั้นที่สี่ได้ การใช้อาคารเรียนตั้งแต่ชั้นที่สามขึ้นไป ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับชายและหญิงแยกต่างหาก เป็นสัดส่วนในตัวอาคารเรียนชั้นนั้น ๆ ให้เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน การใช้อาคารเรียนตั้งแต่ชั้นที่ห้าขึ้นไป ต้องจัดให้มีลิฟต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนด้วย

ข้อ 21 โรงเรียนในระบบที่เปิดสอนมากกว่าหนึ่งประเภทจะต้องจัดให้มีที่ดิน อาคารเรียน อาคารประกอบ ที่ว่างเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและสนาม น้ำดื่ม น้ำใช้ ห้องส้วม จัดแยกส่วนสำหรับชาย และหญิง และที่รับประทานอาหาร แยกเป็นสัดส่วนตามประเภทของโรงเรียนในระบบที่เปิดสอน

ข้อ 25 การคำนวณความจุสูงสุดของนักเรียนในโรงเรียนแต่ละประเภท มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) โรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษา ให้คำนวณความจุนักเรียน 5 คน ต่อพื้นที่ 8 ตารางเมตร พื้นที่ที่ใช้ในการคำนวณความจุของนักเรียนทั้งโรงเรียน คำนวณจากขนาดที่ดินของโรงเรียน โดยความจุสูงสุดต้องไม่เกิน 5,000 คน

(2) โรงเรียนในระบบประเภทอาชีวศึกษา ให้คำนวณความจุนักเรียน 5 คน ต่อพื้นที่ 8 ตารางเมตร พื้นที่ที่ใช้ในการคำนวณความจุของนักเรียนทั้งโรงเรียนคำนวณจากขนาดที่ดินของโรงเรียน โดยความจุสูงสุดของนักเรียนรอบเช้าและรอบบ่ายต้องไม่เกินรอบละ 5,000 คน

(3) โรงเรียนในระบบประเภทนานาชาติ ให้คำนวณจากจำนวนห้องเรียนและระดับชั้นเรียนที่เปิดสอน

หมวด 3 การขอเปลี่ยนแปลงรายการในตราสารจัดตั้ง

ข้อ 28 การขอเปลี่ยนแปลงรายการในตราสารจัดตั้งที่เป็นการขอเปลี่ยนแปลงขนาดที่ดินหรือ สถานที่ตั้ง ต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับขนาดที่ดินหรือสถานที่ตั้ง และแผนผังแสดงบริเวณและอาคาร ของโรงเรียนในระบบประกอบคำขอ การขอเพิ่มขนาดที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนในระบบ ที่ดินที่ขอเพิ่มจะต้องมีพื้นที่ ไม่น้อยกว่า 200 ตารางวา และอยู่ห่างจากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง โรงเรียนในระบบตามเส้นทางคมนาคมไม่เกิน 1 กิโลเมตร

ในกรณีที่ดินตามวรรคสองอยู่ห่างเกิน 1 กิโลเมตร แต่ไม่เกิน 3 กิโลเมตร ให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอล้วนแต่กรณี ส่งคำขอและเอกสารประกอบคำขอให้เลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นผู้พิจารณาอนุญาต และเมื่อ พิจารณาเสร็จแล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แจ้งผลการพิจารณาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือ สำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอล้วนแต่กรณี เพื่อดำเนินการแจ้งให้ผู้รับ ใบอนุญาตทราบต่อไป

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

หมวด 1 การจัดตั้งและเปิดดำเนินการ

มาตรา 9 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสามประเภท คือ (1) มหาวิทยาลัย (2) สถาบัน (3) วิทยาลัย

- กฎกระทรวง กำหนดลักษณะของมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัยของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549

ข้อ 1 มหาวิทยาลัยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้การศึกษา และส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชา หรือหลาย กลุ่มสาขาวิชา

- (2) ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต
- (3) มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

ข้อ 2 สถาบันมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเน้นการสอนในสาขาวิชาใด หรือกลุ่มสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ
- (2) ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต
- (3) มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

ข้อ 3 วิทยาลัยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้การศึกษา และส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในบางสาขาวิชา
- (2) ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต
- (3) มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

- กฎกระทรวง กำหนดลักษณะ และเนื้อที่ที่ดิน ที่จะใช้เป็นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2549

ข้อ 1 ที่ดินสำหรับจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องมีเนื้อที่ตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

- (1) วิทยาลัยหรือสถาบัน ต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 10 ไร่
- (2) มหาวิทยาลัย ต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 100 ไร่ ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามวรรคหนึ่งจัดการศึกษาได้โดยใช้เทคโนโลยีในการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ผู้รับใบอนุญาตอาจร้องขอต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อขออนุมัติให้จัดตั้งในที่ดินที่มีเนื้อที่น้อยกว่ากำหนดตามวรรคหนึ่ง ก็ได้

ข้อ 2 ที่ดินสำหรับจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามที่กำหนดในข้อ 1 ต้องเป็น ที่ดิน ที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ในกรณีที่ดินมิได้มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ต้อง การเชื่อมโยงติดต่อกัน ในลักษณะที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา และสามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาได้โดยสะดวก

ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดสอนสาขาวิชาทางการเกษตร นอกจาก จะต้องมีที่ดินตามที่กำหนดในข้อ 1 แล้ว ต้องมีที่ดินสำหรับฝึกงานอีกไม่น้อยกว่า 150 ไร่ โดยที่ดินสำหรับฝึกงานจะเป็นดินที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันกับที่ดินสำหรับ จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามข้อ 1 หรือไม่ก็ได้

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. โดยทั่วไปกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน จะห้ามดำเนินการในกลุ่ม การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่อประโยชน์และสวัสดิภาพ ของเด็ก และเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในบางพื้นที่อาจ กำหนดให้สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนประเภทวิทยาลัยหรือสถาบัน มีขึ้นได้ใน กลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่อสนับสนุน การวิจัยและพัฒนา และการฝึกงานภาคปฏิบัติของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับสถาน ประกอบการดังกล่าว
2. การเขียนข้อกำหนด “สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน” ใช้เรียกเช่นเดียวกับการใช้ ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา (สีเขียวมะกอก) ทั้งนี้ ในข้อกำหนดควรใช้ คำว่า “สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ” ซึ่งจะตรงกับนิยาม ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. ถ้าต้องการห้ามสถานศึกษาบางชนิดบางประเภท ให้ระบุประเภทที่ต้องการห้ามเป็นการเฉพาะ เช่น กรณีต้องการควบคุมความหนาแน่นในบางบริเวณเป็นพิเศษสามารถกำหนดห้ามสถานศึกษาบางประเภทเพิ่มเติม จากตัวอย่างของกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการ “สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา” ในที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ย.2 เป็นต้น

สถาบันศาสนา

คำจำกัดความของกิจกรรม

“ศาสนสถาน” หมายถึง สำนักอันเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนา สำนักอันเป็นที่อยู่อาศัยของนักบวชและปูชนียสถานทางศาสนา

(อ้างอิง: ข้อ 3 ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยองค์การศาสนาต่าง ๆ พ.ศ. 2512)

“ศาสนสถาน” คือ สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ เป็นศาสนสถานทางพุทธศาสนา มัสยิดเป็นศาสนสถานทางศาสนาอิสลาม”

(อ้างอิง: พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554)

“ศาสนสถาน” เป็นสถานที่หรือพื้นที่เฉพาะที่มีไว้เพื่อประกอบกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งการใช้งานภายในพื้นที่ดังกล่าวจะเปลี่ยนไปตามความเชื่อและบทบัญญัติของศาสนานั้น ๆ

(อ้างอิง: คู่มือการดูแลศาสนสถาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)

“ที่ตั้งศาสนสถาน” ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2541) ข้อ 2 (7) (จ) หมายถึง ที่ตั้งของสถานที่ใด ๆ ซึ่งมีไว้เพื่อปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อในทางศาสนาของวัดวาอาราม วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก หรือมัสยิดอิสลาม และรวมถึงบริเวณของสถานที่ดังกล่าวด้วย เช่น ที่ตั้งของมัสยิด โบสถ์ วิหาร กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ ฌาปนสถาน และที่ธรณีสงฆ์ ที่มีลักษณะการใช้ประโยชน์ตามนัยดังกล่าว ส่วนสถานที่ที่มีไว้เพื่อการอย่างอื่น มิได้มีไว้เพื่อปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อในทางศาสนา เช่น ที่ตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล โรงเรียนเด็ก เป็นต้น ไม่ใช่ “ที่ตั้งศาสนสถาน” แต่อย่างใด

(อ้างอิง: หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0728/ว 11242 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 เรื่อง ความหมายของคำว่า “ที่ตั้งศาสนสถาน”)

(ที่มา : คู่มือการดูแลศาสนสถาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)

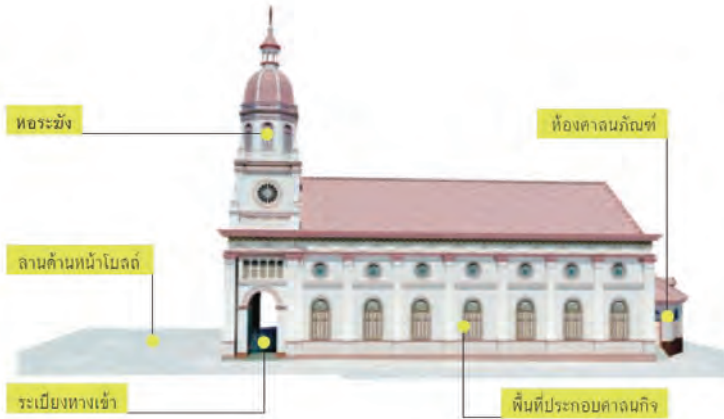
ประเทศไทยมีศาสนาสำคัญ 5 ศาสนา คือ พุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ นอกจากนี้ยังมีลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อที่มีคนไทยบางส่วนเคารพนับถือโดยแต่ละศาสนามีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในศาสนสถาน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งศาสนวัตถุและศิลปวัตถุที่แตกต่างกัน

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่วัดพุทธนิกายเถรวาท แบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ

- (1) เขตพุทธาวาส เป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) เขตสังฆาวาส เป็นพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับพิธีการใดทางศาสนาโดยตรง เป็นพื้นที่ที่มีขอบเขตที่มิดชิด และประกอบไปด้วยอาคารสถานที่สัมพันธ์เฉพาะกับกิจกรรมและวัตรปฏิบัติที่เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของเพศสมณะเท่านั้น
- (3) เขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ เป็นเขตพื้นที่ในพระอารามซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหลือจากการจัดแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส เป็นเขตพื้นที่สำหรับเอื้อประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณประโยชน์ลักษณะต่าง ๆ ของวัด เช่น ใช้เป็นพื้นที่โล่งเพื่อสร้างความร่มรื่นให้วัด หรือใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารอื่น ๆ เช่น สร้าง “เมรุ” สำหรับฌาปนกิจศพของชุมชน หรือตั้งโรงเรียนเพื่อให้การศึกษาแก่สังคม หรืออาจแบ่งเป็นพื้นที่ให้คฤหัสถ์เช่าเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยและประกอบการค้า เช่น การสร้างตึกแถว หรือการทำให้เป็นตลาด เป็นต้น

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่วัดพุทธนิกายมหายาน แบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ

- (1) เขตพุทธาวาส เป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ หรือประชาชนที่เข้ามาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามาประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ดังนั้น ในพื้นที่ดังกล่าวจึงมักประกอบด้วยสถาปัตยกรรมและศาสนวัตถุที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าพระโพธิสัตว์ และพระพุทธเจ้า
- (2) พื้นที่ประกอบกิจกรรม เป็นพื้นที่ที่วัดจัดไว้ให้เป็นพื้นที่ดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ให้แก่ศาสนิกชนประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ เช่น พื้นที่พักผ่อนและห้องรับรอง ระเบียบทางเดิน โรงเจหรือโรงทาน ลานไหว้

ภาพแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยในศาสนสถานนิกายคริสต์คาถนา: โบสถ์ซางตาครู้ต กรุงเทพมหานคร

ภาพแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเขวาลัย : เขวาลัย (โบสถ์พรหมณ์) กรุงเทพมหานคร

(ที่มา : คู่มือการดูแลศาสนสถาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559,
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)

- (3) เขตสังฆาวาส เป็นพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
- (4) เขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ เป็นเขตพื้นที่ในพระอารามซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหลื่อมจากการจัดแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส เป็นเขตพื้นที่ในเชิงสาธารณประโยชน์ ลักษณะต่าง ๆ ของวัด

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่ของมัสยิด สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

- (1) พื้นที่ประกอบศาสนกิจ เป็นพื้นที่ไว้ประกอบศาสนกิจเป็นหลัก คือ การละหมาด ซึ่งทั้งสองนิกายอาจมีพื้นที่บางส่วนที่เสริมขึ้นมาในการประกอบพิธีกรรม
- (2) พื้นที่ประกอบกิจกรรม เป็นพื้นที่ส่วนอื่นและโดยรอบของตัวอาคารมัสยิดมีไว้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือ โถง ที่อาบน้ำละหมาด หออะซาน ชุ่มประตูดุ
- (3) กุโบร์ คือ สถานที่ฝังศพอันเป็นพื้นที่สาธารณะโดยมักจะเลือกพื้นที่โล่งบริเวณใดก็ได้ แต่ถ้าเป็นในบริเวณชุมชนเมืองที่มีการอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทางมัสยิดก็มักที่จะอุทิศพื้นที่บางส่วนให้เป็นกุโบร์

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่ของโบสถ์ในคริสต์ศาสนา แบ่งพื้นที่การใช้งานได้เป็น ดังนี้คือ

- (1) พื้นที่ประกอบศาสนกิจ คือ พื้นที่ภายในโบสถ์มีหน้าที่ไว้สำหรับประกอบพิธีมิสซา และศาสนกิจตามเทศกาลต่าง ๆ
- (2) พื้นที่ประกอบกิจกรรม คือ พื้นที่ส่วนอื่นและโดยรอบของตัวโบสถ์มีไว้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้คือ ลานหน้าโบสถ์ ระเบียงทางเข้าสู่อาคารโบสถ์ ทางเดินกลาง (Nave) หอระฆัง และระฆังโบสถ์ (Bell Tower) ห้องศาสนภัณฑ์ (Ambulatory)
- (3) พื้นที่พำนักของผู้ปฏิบัติกิจในศาสนา คือ สถานที่พักผ่อนของเหล่าบาทหลวง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้ ๆ โบสถ์
- (4) พื้นที่กรรมสิทธิ์ของโบสถ์ คือ พื้นที่ทางโบสถ์จัดสรรให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยกรรมสิทธิ์ในพื้นที่จะขึ้นอยู่กับทางโบสถ์ โดยเมื่อชาวบ้านหรือบุคคลอื่นต้องการจะดำเนินการกับที่ดินจำเป็นต้องแจ้งกับทางโบสถ์ก่อน ประกอบด้วยพื้นที่สาธารณประโยชน์ และสุสาน

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่ของเทวาลัยของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ในประเทศไทยที่ยังมีการใช้งานจากศาสนิกชน มีปรากฏเฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งการใช้งานพื้นที่ของแต่ละเทวสถานมีรูปแบบไม่ตายตัว คำนึงถึงประโยชน์และการใช้งานเป็นหลักประกอบด้วย

- (1) พื้นที่ประกอบศาสนกิจ คือ พื้นที่ที่ให้ประชาชนและพราหมณ์ประกอบศาสนกิจประจำวันร่วมกัน ซึ่งในแต่ละเทวาลัยนั้นมีการจัดการใช้พื้นที่ โดยจัดองค์ประกอบหลักให้อยู่ตามเทพองค์หลักที่นับถือ โดยจะแบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วนคือ พื้นที่ประกอบพิธีกรรม และพื้นที่ของผู้ร่วมพิธี
- (2) พื้นที่ประกอบกิจกรรม ประกอบด้วย ศาลาอเนกประสงค์ คือ ศาลาที่ไว้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สอนหนังสือหรือนั่งพักผ่อน เป็นต้น โรงเรียน โดยจัดสรรพื้นที่บางส่วนให้เป็นสถานศึกษาตามหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่พักของนักเดินทางจากต่างประเทศ และบรรณาลัย

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่ของศาสนาซิกข์ ศาสนาซิกข์ไม่มีคติในการวางผังอาคารและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม เพียงแต่กำหนดให้ที่ประทับของพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบต้องเป็นบัลลังก์ที่ยกสูงกว่าที่นั่งของผู้นับถือศาสนา และต้องมีฉัตรหรือโดมครอบอยู่ สำหรับการในพื้นที่ในศาสนาซิกข์ในประเทศไทยนั้นมีรูปแบบไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้นับถือ ขนาดของที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างในแต่ละจังหวัด โดยมีคุรุตวารา ศรีคุรุสิงห์สภา ที่ย่านพาหุรัด กรุงเทพมหานคร เป็นศาสนสถานขนาดใหญ่ที่สุดของชาวซิกข์

ศาสนสถาน เขตและพื้นที่ของศาลเจ้าจีน ศาสนสถานในลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ ศาลเจ้าถือว่าเป็นศาสนสถานตามคติความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน ลักษณะผังของศาลเจ้าเป็นการจำลองมาจากผังบ้านทั้งผังแบบ “ฉู่” (厝) อันเป็นภาษาแต้จิ๋วแปลว่า “กระท่อม” และผังแบบ “ชื่อเหยว่น” (四合院) หรือ “สี่เรือนล้อมลาน” โดยพื้นที่ภายในศาลเจ้าแบ่งการใช้พื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- (1) พื้นที่ประกอบพิธีกรรม เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การไหว้เจ้า การเสี่ยงเซียมซี และการแก้บน เป็นต้น ภายในพื้นที่มีอาคารที่ประดิษฐานเทวรูปของเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ เทียนแจ้หรือเทียนจิง คือ ลานกว้าง โดยสามารถปรับประโยชน์

ใช้สอย คือ เป็นสถานที่วางกระถางรูปเพื่อจุดรูปเทียน ทีกง คือ เสาสูงหน้าศาลเจ้า เป็นตัวแทนของชายชราที่ค้ำจุนศาลเจ้า

- (2) พื้นที่ประกอบกิจกรรม เป็นที่ประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ของศาลเจ้า เช่น พื้นที่ขายของ และพื้นที่ประกอบธูระหรือพื้นที่พักผ่อนส่วนตัวของผู้ดูแลศาลเจ้า เป็นต้น
(อ้างอิง: คู่มือการดูแลศาสนสถาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

วัดและศาสนสถานเป็นสถาบันที่สำคัญหน่วยหนึ่งของสังคมไทยที่ทำหน้าที่หล่อหลอมให้คนในชาติมีหลักยึดเหนี่ยว แบบแผน และแนวทางในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามครรลองคลองธรรม และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข บทบาทสำคัญของวัดและศาสนสถานในฐานะศูนย์กลางของชุมชน คือ เป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยผ่านกิจกรรมและประเพณีทางศาสนาต่างๆ เช่น การทำบุญ ตักบาตร การถวายภัตตาหารเพล การฟังเทศน์ฟังธรรม การบรรพชาอุปสมบท และการจัดงานเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ วัดและศาสนสถานยังเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอน ประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม รวมทั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเยี่ยมชมอีกด้วย
(อ้างอิง: คู่มือการดูแลศาสนสถาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์)

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

มาตรา 31 วัด มีสองอย่าง

- (1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
- (2) สำนักสงฆ์

มาตรา 33 ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

- (1) ที่วัด คือ ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
- (2) ที่ธรณีสงฆ์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

(3) ที่กัลปนา คือ ที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540

มาตรา 4 "มัสยิด" หมายความว่า สถานที่ซึ่งมุสลิมใช้ประกอบศาสนกิจโดยจะต้องมี
ละหมาดวันศุกร์เป็นปกติ และเป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลาม

ประมวลกฎหมายที่ดิน

หมวด 7 การกำหนดสิทธิในที่ดินเพื่อการศาสนา

มาตรา 84 การได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก มูลนิธิเกี่ยวกับ
คริสต์จักร หรือมัสยิดอิสลาม ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี และให้ได้มาไม่เกิน 50 ไร่
ในกรณีที่เป็นการสมควร รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเกินจำนวนที่บัญญัติไว้ใน
วรรคแรกก็ได้

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนการได้มาซึ่งที่ดินที่มีอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวล
กฎหมายนี้ใช้บังคับ และการได้มาซึ่งที่ดินของมัสยิดอิสลามโดยทางบทบัญญัติแห่ง
ศาสนาอิสลามในจังหวัดที่มีตำแหน่งตะโตะยุติธรรม

มาตรา 85 ในกรณีที่นิติบุคคลได้มาซึ่งที่ดินเกินกำหนดตามความในมาตรา 84
เมื่อประมวลกฎหมายนี้ได้ใช้บังคับแล้ว ให้นิติบุคคลดังกล่าวจัดการจำหน่ายภายในห้าปี
ถ้าไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำ
บทบัญญัติเรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความในหมวด 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กฎเสนาบดี ว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463

ข้อ 2 คำบางคำที่ไม่ได้มีความหมายให้เข้าใจเป็นอย่างอื่นแล้ว ให้พึงเข้าใจดังนี้คือ

(ก) คำว่า ศาลเจ้า นั้น หมายความว่า สถานที่ก่อสร้างขึ้นเป็นทรวดทรงสำหรับ
ประดิษฐานรูปเคารพและกระทำตามพิธีกรรมตามลัทธิของคนบางจำพวก เช่น
ชนจีน เป็นต้น และให้หมายความรวมถึงสถานที่ถาวร ซึ่งสร้างขึ้นประกอบ
กับศาลเจ้า เช่น โรงสำหรับกินเจ เป็นต้น

(ข) คำว่า ที่ศาลเจ้า นั้น หมายความว่า ที่ดินที่ศาลเจ้าตั้งอยู่ และหมายความตลอดเขต บริเวณที่ดินของศาลเจ้าด้วยว่าด้วยที่ดินที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

ข้อ 3 ศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในที่ดินเอกชนมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของนั้นไม่เกี่ยวกับกฎฉบับนี้ เว้นไว้แต่เอกชนมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของได้อุทิศที่ดินของตนให้เป็นสมบัติสำหรับศาลเจ้า โดยสิทธิ์ขาดในขณะใด ที่ดินนั้นย่อมตกมาอยู่ในความปกครองรักษาของรัฐบาล พึงทำนุบำรุงเพื่อประโยชน์มหาชนตามความในกฎนี้

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. ที่ธรณีสงฆ์และที่กัลปนาสามารถกำหนดเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นได้ แต่ไม่สามารถกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นได้ในที่วัด เว้นแต่ในกรณีเป็น ผังเมืองรวมขนาดใหญ่และไม่สามารถกำหนดเขตที่วัดในผังได้ เขตที่วัดก็จะซ้อนอยู่ในที่ดินประเภทอื่น ๆ
2. ในการกำหนดการใช้ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา จะคำนึงถึงการให้ประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น จึงกำหนดโดยอ้างอิงจากแนวเขตสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยแท้ ไม่รวมถึงที่ดินซึ่งเป็นที่ดินในความดูแลของศาสนสถาน แต่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น เช่น ที่ดินซึ่งปลูกสร้างอาคารพาณิชย์ให้ประชาชนเช่า เพื่อประกอบพาณิชย์กรรมไม่ถือเป็นที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
3. พื้นที่วางผังบางแห่ง ซึ่งมีเหตุผลเฉพาะที่ต้องการควบคุมสิ่งปลูกสร้างภายในเขตศาสนสถานสามารถระบุลงในข้อกำหนดเพิ่มเติมได้ เช่น ศาสนสถานบางแห่งซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่มีความเสี่ยงอุทกภัย สามารถกำหนดเงื่อนไขลดความหนาแน่นในการ

ปลูกสร้างอาคารเพื่อลดผลกระทบและความเสียหายในอนาคต หรือป้องกันการสร้างอาคารกีดขวางการไหลของน้ำ หรือศาสนสถานซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ อาจควบคุมการก่อสร้างอาคารสมัยใหม่ให้ที่มีมิติ มวลอาคาร ระยะห่างระหว่างอาคารไม่ให้ทำลายคุณค่าของภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ เป็นต้น

โรงพยาบาล (สถานพยาบาล)

คำจำกัดความของกิจกรรม

“สถานพยาบาล” หมายถึง สถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะที่ซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม การประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม การประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัดตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพกายภาพบำบัด การประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ การประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย และการประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทั้งนี้ โดยกระทำเป็นปกติธุระไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่”

มาตรา 5 พระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่สถานพยาบาลซึ่งดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษาของรัฐ หน่วยงานอื่นของรัฐ สภากาชาดไทย และสถานพยาบาลอื่นซึ่งรัฐมนตรีประกาศกำหนด สถานพยาบาลที่ได้รับยกเว้นตามวรรคหนึ่ง ต้องมีลักษณะของสถานพยาบาลและมาตรฐาน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ เว้นแต่สถานพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานซึ่งผู้อนุญาตกำหนดเพื่อประโยชน์แห่งการคุ้มครองผู้บริโภคด้านระบบบริการสุขภาพ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการแจ้งให้สถานพยาบาลตามวรรคหนึ่งซึ่งไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคสอง ดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

(อ้างอิง: พระราชบัญญัติสถานพยาบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559)

(ที่มา: <https://www.bch.in.th/about/hospital-quality/>)

“สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน” หมายความว่า สถานพยาบาลประเภท คลินิกตามกฎหมายกระทรวงนี้

“สถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน” หมายความว่า สถานพยาบาลประเภท โรงพยาบาลตามกฎหมายกระทรวงนี้

“คลินิกเวชกรรม” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

“คลินิกทันตกรรม” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

“คลินิกกายภาพบำบัด” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพ กายภาพบำบัด ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด

“คลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบ วิชาชีพการพยาบาล และการประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ ซึ่งดำเนินการโดย ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง

“คลินิกเทคนิคการแพทย์” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเทคนิค การแพทย์ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์

“คลินิกการแพทย์แผนไทย” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพ การแพทย์แผนไทย หรือการประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งดำเนินการ โดยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ประยุกต์ แล้วแต่กรณี

“คลินิกการประกอบโรคศิลปะ” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบโรคศิลปะ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบโรคศิลปะสาขา นั้น ๆ

“คลินิกเฉพาะทาง” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเฉพาะทาง ด้านเวชกรรม หรือทันตกรรม หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ซึ่งดำเนินการโดย ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการ พยาบาลและการผดุงครรภ์และผู้ประกอบวิชาชีพนั้นต้องได้รับวุฒิปริญญาตรีหรือหนังสืออนุมัติ จากแพทยสภา หรือทันตแพทยสภา หรือสภาการพยาบาลแล้วแต่กรณี

“**สหคลินิก**” หมายความว่า คลินิกที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ทันตกรรม การพยาบาล การผดุงครรภ์ กายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ การแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนไทยประยุกต์และการประกอบโรคศิลปะ ตั้งแต่สองลักษณะขึ้นไป ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาใดสาขาหนึ่ง โดยผู้ดำเนินการต้องเป็นบุคคลที่ผู้อนุญาตประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการสถานพยาบาล

“**โรงพยาบาลทั่วไป**” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสาขาอายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม และสูติรีเวชกรรม และให้มีการประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ เภสัชกรรม กายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ และรังสีเทคนิคเป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดให้มีการประกอบวิชาชีพหรือการประกอบโรคศิลปะอื่นร่วมด้วยก็ได้ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

“**โรงพยาบาลทันตกรรม**” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพทันตกรรมซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

“**โรงพยาบาลการพยาบาลและการผดุงครรภ์**” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง

“**โรงพยาบาลกายภาพบำบัด**” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด

“**โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย**” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยในด้านเวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย การผดุงครรภ์ไทย และการนวดไทย และการประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์

“**โรงพยาบาลเฉพาะทาง**” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพเฉพาะทางด้านเวชกรรม ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และผู้ประกอบวิชาชีพนั้นต้องได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสืออนุมัติจากแพทยสภา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทางหู ตา คอ จมูก โรงพยาบาลเฉพาะทางโรคหัวใจ และโรงพยาบาลเฉพาะทางโรคมะเร็ง เป็นต้น

“โรงพยาบาลเฉพาะประเภทผู้ป่วย” หมายความว่า โรงพยาบาลที่จัดให้มีการประกอบวิชาชีพตามลักษณะเฉพาะประเภทผู้ป่วย ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เช่น โรงพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง โรงพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลผู้สูงอายุ โรงพยาบาลแม่และเด็ก และโรงพยาบาลบำบัดยาเสพติด เป็นต้น

(อ้างอิง: กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558)

“สถานพยาบาลซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานพยาบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559 หมายถึง สถานพยาบาลซึ่งดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษาของรัฐ หน่วยงานอื่นของรัฐ สภากาชาดไทย

(อ้างอิง: ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและมาตรฐานซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล ประกาศ ณ วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2561)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

องค์การที่ดำเนินงานด้านการแพทย์ ทั้งในสถานที่ตั้งของโรงพยาบาลและ ในชุมชน มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขทุกด้านแก่ประชาชน ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรค หรือลักษณะที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพภายหลังการเจ็บป่วย ทั้งการให้บริการ ณ องค์การ และการให้บริการภายนอกองค์การ รวมทั้งขยายไปถึงบ้านของผู้ป่วยด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ฝึกอบรมบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนการศึกษา การค้นคว้า และการวิจัยในด้านการแพทย์ ด้านการสาธารณสุข และด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

1. ส่งผลกระทบต่อเมืองในด้านปัญหาจราจร โดยเฉพาะโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเขตเมืองที่มีประชากรหนาแน่น ซึ่งจะมีผู้ป่วยและญาติมารับบริการเป็นจำนวนมาก กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการดึงดูดการเดินทาง (Movement Attractor) ของผู้ป่วยและญาติ รวมถึงดึงดูดให้เกิดกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานพยาบาล เช่น ร้านสะดวกซื้อ ร้านอาหาร เพื่อรองรับความต้องการของผู้ป่วย ญาติ หรือผู้มาเยี่ยมผู้ป่วย
2. ด้านมลพิษโดยเฉพาะของเสียอันตราย ได้แก่ มูลฝอยติดเชื้อ เศษชิ้นส่วนอวัยวะต่าง ๆ เศษเนื้อเยื่อ สารกัมมันตรังสี ซากสัตว์ทดลองและสิ่งขับถ่ายหรือของเหลวจากร่างกายผู้ป่วย น้ำทิ้งจากสถานพยาบาล
3. มลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นละออง ไออน้ำ คิวีนไฟ รังสี
4. มลพิษทางเสียง เช่น มีแหล่งกำเนิดเสียงเกิดขึ้นจำนวนมากในโรงพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นเสียงประกาศผ่านเครื่องขยายเสียง เสียงเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เสียงจากสัญญาณฉุกเฉิน เสียงจากระบบอุปกรณ์ในอาคารจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล เป็นต้น มีงานวิจัยในต่างประเทศทำการศึกษา พบว่าเสียงที่เกิดขึ้นในแผนกผู้ป่วยนอกมีแหล่งกำเนิดเสียงมากกว่า 30 เสียง เสียงเป็นภัยที่มองไม่เห็นต่อจิตใจ และมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้คนเป็นอย่างมาก

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541

กฎกระทรวง กำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558

หมวด 1 ลักษณะโดยทั่วไปและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

ข้อ 3 คลินิกต้องมีลักษณะโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

- (1) ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวก ปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- (2) อาคารต้องมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุดและเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้สอย

- (3) บริเวณทั้งภายนอกและภายในต้องสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างเหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ป่วย
- (4) การสัญจรและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยต้องกระทำได้โดยสะดวก
- (5) มีห้องตรวจหรือห้องให้การรักษาเป็นสัดส่วนและมิดชิด
- (6) มีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกต้องสุขลักษณะอย่างน้อยหนึ่งห้อง
- (7) มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ ไม่มีกลิ่นอับทึบ
- (8) มีระบบการเก็บและกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม
- (9) มีระบบการควบคุมการติดเชื้อที่เหมาะสม
- (10) กรณีบริการเอกซเรย์ การบริการจะต้องได้มาตรฐานและได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายหรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

หมวด 2 ลักษณะโดยทั่วไปและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

ข้อ 5 ให้โรงพยาบาลมีลักษณะตามขนาดและจำนวนเตียงที่จัดให้บริการผู้ป่วยดังต่อไปนี้

- (1) โรงพยาบาลขนาดใหญ่ ต้องมีจำนวนเตียงที่จัดให้บริการผู้ป่วยตั้งแต่ 91 เตียงขึ้นไป
- (2) โรงพยาบาลขนาดกลาง ต้องมีจำนวนเตียงที่จัดให้บริการผู้ป่วยตั้งแต่ 31 เตียงขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เตียง
- (3) โรงพยาบาลขนาดเล็ก ต้องมีจำนวนเตียงที่จัดให้บริการผู้ป่วยไม่เกิน 30 เตียง

ข้อ 6 โรงพยาบาลต้องมีลักษณะโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

- (1) ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวก ปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- (2) โครงสร้างของอาคารต้องไม่ติดกับอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น
- (3) อาคารที่ให้บริการผู้ป่วยตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป จะต้องมิลิฟท์บรรทุกเตียงผู้ป่วยอย่างน้อย 1 ตัว และเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมของจำนวนเตียง หรือมีทางลาดเอียงเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
- (4) ทางสัญจรร่วมในส่วนที่ให้บริการผู้ป่วย ซึ่งต้องมีการขนส่งผู้ป่วยโดยเตียงเข็นต้องกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร ถ้ามีระดับพื้นสูงต่ำไม่เท่ากัน ต้องมีทางลาดเอียงซึ่งมีความชันไม่เกิน 15 องศา

- (5) ต้องจัดสถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และผู้พิการแต่ละประเภทโดยอย่างน้อยต้องมีทางลาดเอียง ราวเกาะ และห้องน้ำสำหรับผู้พิการ
- (6) กรณีที่มีการจัดสถานที่เพื่อกิจการอื่นซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ ให้กระทำได้โดยอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และเพียงพอสำหรับการให้บริการที่จำเป็นแก่ผู้ป่วย เจ้าหน้าที่และผู้มาใช้บริการของโรงพยาบาลนั้น ๆ ทั้งนี้ การจัดบริการอื่นดังกล่าวจะต้องไม่อยู่ในบริเวณแผนกผู้ป่วยในและแยกเป็นสัดส่วนโดยไม่ปะปนกับการให้บริการในบริเวณแผนกผู้ป่วยนอก

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ (ประกาศ ณ วันที่ 24 เมษายน 2555)
 - (1) โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กรณีตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาด ในระยะ 50 เมตร ที่มีเตียงสำหรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนตั้งแต่ 30 เตียงขึ้นไป หรือ
 - (2) กรณีโครงการที่ไม่อยู่ในที่ตั้งดังกล่าว แต่มีเตียงสำหรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนตั้งแต่ 60 เตียงขึ้นไป จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้าง หรือหากใช้วิธีการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร โดยไม่ยื่นขอรับใบอนุญาตให้เสนอรายงานในชั้นการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. การประกอบกิจการโรงพยาบาล (สถานพยาบาล) ไม่ว่าจะดำเนินการโดยภาครัฐ หรือเอกชน จะดำเนินการโดยหวังผลกำไรหรือไม่ก็ตาม ถือได้ว่าเป็นการประกอบกิจการในลักษณะของการบริการเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งตรงตามความหมายของคำว่า “การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ”
2. สถานพยาบาลตามข้อกำหนดจะไม่หมายความถึงสถานพยาบาลของรัฐ ดังนั้นหากมีเจตนารมณ์ห้ามกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐหรือเอกชน ต้องระบุให้ชัดเจนว่า ห้ามการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการ **“สถานพยาบาลทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและเอกชน”**
3. โดยทั่วไปกิจกรรมเกี่ยวกับสถานพยาบาล จะห้ามดำเนินการในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในบางพื้นที่อาจกำหนดให้สถานพยาบาลมีขึ้นได้ในกลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พนักงานหรือลูกจ้างในรูปของสวัสดิการ โดยใช้ข้อกำหนดในข้อห้าม ดังนี้ **“สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล เว้นแต่สถานพยาบาลที่ให้บริการรักษาพยาบาลแก่พนักงานหรือลูกจ้างของสถานประกอบการในรูปของสวัสดิการ”**

กำจัดการมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

คำจำกัดความของกิจกรรม

“**มูลฝอย**” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชน

(อ้างอิง: มาตรา 3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550)

“**สิ่งปฏิกูล**” หมายความว่า อุจจาระหรือปัสสาวะ และหมายความรวมถึงสิ่งอื่นใด ซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535)

“**การกำจัดมูลฝอย**” การดำเนินการด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้หมดไปซึ่งขยะใน ลักษณะของการตั้งโรงงานหรือประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการกำจัดขยะ โดยเฉพาะ

“**การกำจัดสิ่งปฏิกูล**” การดำเนินการด้วยวิธีใด ๆ เพื่อให้หมดไปซึ่งสิ่งปฏิกูลใน ลักษณะของการตั้งโรงงานหรือประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดสิ่งปฏิกูล โดยเฉพาะ

(อ้างอิง: เอกสารคำจำกัดความและนิยามที่ใช้ในงานผังเมือง, สำนักวิเคราะห์และ ประเมินผล)

“**มูลฝอยทั่วไป**” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น แต่ไม่หมายความรวมถึง

(1) มูลฝอยติดเชื้อ

(2) มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน และ

(ที่มา: <http://www.homenayoo.com/pr-2301/>)

(3) สิ่งของที่ไม่ใช่แล้วหรือของเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน ของเสียจากวัตถุดิบ ของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ของเสียที่เป็นผลิตภัณฑ์ เลื่อมคุณภาพ และของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

“**มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่**” หมายความว่า มูลฝอยทั่วไปที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้

“**มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน**” หมายความว่า มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ที่เป็นวัตถุหรือปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติ เป็นสารพิษ สารไวไฟ สารออกซิไดซ์ สารเปอร์ออกไซด์ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย สารที่เกิดระเบิดได้ สารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางพันธุกรรม สารหรือสิ่งอื่นใดที่อาจก่อหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่ บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม แต่ไม่หมายความรวมถึงมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ กากกัมมันตรังสี และของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

(อ้างอิง: ข้อ 2 กฎกระทรวงสุลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560)

“**มูลฝอยติดเชื้อ**” หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้นซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้

กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือใช้ในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจ-ชันสูตรศพหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ

- (1) ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ หรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง
- (2) วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ใบมีด กระจกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้ว สไลด์ และแผ่นกระจกปิดสไลด์
- (3) วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลี ผ้าก๊อซ ผ้าต่าง ๆ และท่อยาง

(4) มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อมรณะ

(อ้างอิง: ข้อ 3 กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อจัดการมูลฝอยสิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือน สถานที่ประกอบการต่าง ๆ เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดจากการหมักหมมของขยะ เช่น ส่งกลิ่นเหม็น มีสภาพน่ารังเกียจ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค และบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ ซึ่งรวมถึงการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การเก็บกัก การรวบรวม การขนถ่าย การขนส่ง การแปรรูป เพื่อใช้ประโยชน์จากมูลฝอย และการกำจัด

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

1. ผลกระทบทางอากาศ ระหว่างถ่ายเทขยะมูลฝอย หรือฝังกลบขยะมูลฝอยในสถานที่ฝังกลบ อาจมีขยะมูลฝอยปลิวฟุ้งกระจายทั่วบริเวณ รวมทั้งอาจมีฝุ่นฟุ้งกระจาย จากถนนหรือจากบริเวณฝังกลบ นอกจากนี้ ก๊าซที่เกิดจากการฝังกลบขยะมูลฝอยเป็นก๊าซเสียหลายชนิด เช่น มีเทน คาร์บอนไดออกไซด์ แอมโมเนีย และไฮโดรเจนซัลไฟด์ เป็นต้น อาจเกิดสะสมตัวได้ชั้นขยะมูลฝอยและเกิดแรงดันจนอาจก่อให้เกิดปัญหาการระเบิดและไฟไหม้ได้เพราะก๊าซมีเทนสามารถติดไฟได้
2. ผลกระทบด้านน้ำผิวดิน ขยะมูลฝอยที่ร่วงหล่นจากรถขยะมูลฝอยลงสู่พื้นดิน หรือพื้นถนนเมื่อเกิดฝนตก น้ำชะขยะมูลฝอยจะไหลซึมลงดินเกิดการปนเปื้อนต่อแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน
3. ผลกระทบต่อสภาพพื้นที่ จากปัญหาการลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในที่รกร้างหรือริมทางสาธารณะซึ่งอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น สถานที่กำจัดมูลฝอยมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการรองรับมูลฝอยที่มีปริมาณมากขึ้น สถานที่กำจัดมูลฝอยไม่ได้มาตรฐาน ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการกำจัดสูงประกอบกับการขาดจิตสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการหรือเอกชนที่รับเก็บ ขนถ่าย และกำจัดมูลฝอย

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

หมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อ ประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตาม วรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้ บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตาม มาตรา 19 ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา 19 มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และ ผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนิน กิจการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริหาร เว้นแต่จะได้รับ ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560

- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560
หมวด 2 การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย

ข้อ 6 การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยให้ดำเนินการตามความในหมวดนี้ และในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานนั้นด้วย

ข้อ 11 เพื่อประโยชน์ในการกำจัดมูลฝอย ให้คัดแยกมูลฝอยที่จัดเก็บได้ออกเป็น มูลฝอยที่ย่อยสลายง่าย มูลฝอยที่ย่อยสลายยาก และมูลฝอยที่ไม่ย่อยสลาย ก่อนนำไปกำจัด ทั้งนี้ การกำจัดให้ทำตามความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติของมูลฝอยนั้น หรือสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ราชการส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมและสามารถพึ่งพาตนเองในการกำจัดมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

ข้อ 12 การกำจัดมูลฝอย ให้ดำเนินการตามวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี ดังนี้

- (1) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
- (2) การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ
- (3) การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน
- (4) การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน
- (5) วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือคณะกรรมการจังหวัดอาจให้คำแนะนำราชการส่วนท้องถิ่นตามที่เหมาะสม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

มาตรา 62 ในกรณีที่จำเป็นจะต้องจัดหาที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมสำหรับเขตควบคุมมลพิษใด แต่ไม่สามารถจัดหาที่ดินของรัฐได้ ให้ดำเนินการจัดหาที่ดินของเอกชนเพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นที่ตั้ง ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายให้เสนอประมาณการและคำขอจัดสรร เงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนในแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ให้กำหนดที่ดินที่เหมาะสมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีให้ดำเนินการเวนคืนต่อไป ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 73 ห้ามมิให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือรับจ้างให้บริการ บำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 77 ให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมโดยใช้เงินงบประมาณ แผ่นดินหรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น และเงินกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ดำเนินงานและควบคุมการทำงาน of ระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือ ระบบกำจัดของเสียรวมที่ส่วนราชการนั้นหรือราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจัดให้มีขึ้น

ในกรณีเช่นว่านี้ ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นจะจ้างผู้ที่ได้รับใบอนุญาต รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้ดำเนินงานและควบคุมการทำงาน of ระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมก็ได้

มาตรา 78 การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใดๆ เพื่อบำบัดและขจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการสำรวจ และขุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิดทั้งบนบกและในทะเล หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการปล่อยทิ้งน้ำมันและการทิ้งของเสียและวัตถุอื่นๆ จากเรือเดินทะเล เรือบรรทุกน้ำมัน และเรือประเภทอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย การนั้น

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ประกาศ ณ วันที่ 24 เมษายน 2555)

กำหนดให้ โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวมเฉพาะสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานทุกขนาดจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้าง เพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ แล้วแต่กรณี

- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์การคัดเลือกสถานที่ตั้งสำหรับการฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล พ.ศ. 2560 (ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560)

ข้อ 4 ห้ามใช้พื้นที่ดังต่อไปนี้ เป็นสถานที่ตั้งสำหรับการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2
- (2) เขตอนุรักษ์
- (3) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด
- (4) แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์
- (5) พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม และน้ำป่าไหลหลากตามที่กรมทรัพยากรธรณีประกาศกำหนด
- (6) พื้นที่ห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง
- (7) พื้นที่ห้ามก่อสร้างโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (8) พื้นที่ห้ามก่อสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
- (9) พื้นที่ซึ่งมีลักษณะกีดขวางการไหลของทางน้ำ และพื้นที่ที่มีโอกาสถูกน้ำกัดเซาะ
- (10) พื้นที่ที่มีรอยแตกรอยเลื่อนขนาดใหญ่ตามที่กรมทรัพยากรธรณีประกาศกำหนด รวมทั้งมีโพรงหินและพื้นที่ที่มีสภาพไม่มั่นคง

ข้อ 5 สถานที่ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ต้องอยู่ห่างจากสถานที่ พื้นที่ หรือเขต ดังต่อไปนี้

- (1) แนวเขตขอบลานบินของสนามบินไม่น้อยกว่า 5,000 เมตร
- (2) แนวเขตที่ดินของโบราณสถาน พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เขตอนุรักษ์ แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ เขตชุมชน เว้นแต่ในระยะที่ชุมชนให้ความยินยอม ไม่น้อยกว่า 1,000 เมตร
- (3) บ่อน้ำตื้นและน้ำใต้ดินของประชาชน และแหล่งน้ำดิบของโรงผลิตน้ำประปา ไม่น้อยกว่า 700 เมตร

- (4) แหล่งน้ำสาธารณะ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ แหล่งน้ำธรรมชาติรอยแตกรอยเลื่อนขนาดใหญ่ตามที่กรมทรัพยากรธรณี ประกาศกำหนด โพรงหินและพื้นที่ที่มีสภาพไม่มั่นคงไม่น้อยกว่า 100 เมตร

ข้อ 6 สถานที่ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นพื้นที่ที่มีที่ดินต่อเนื่องผืนเดียวและมีขนาดเพียงพอ
- (2) เป็นพื้นที่ที่เมื่อออกแบบบ่อฝังกลบแล้ว ต้องมีความลึกของกันบ่อสูงกว่าระดับน้ำใต้ดินสูงสุดไม่ต่ำกว่า 1 เมตร แต่หากต่ำกว่า 1 เมตร จะต้องมีการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำใต้ดินตามหลักสุขาภิบาล
- (3) ไม่เป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมถึง โดยพิจารณาจากการเกิดน้ำท่วมซ้ำในช่วงระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา เว้นแต่จะมีระบบหรือมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการพัดพา มูลฝอยออกไปภายนอกพื้นที่ฝังกลบ
- (4) เป็นพื้นที่ที่ชั้นดินหรือชั้นหินตามธรรมชาติมีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่สามารถรองรับน้ำหนักและปริมาณมูลฝอยได้ตามหลักวิศวกรรม

- **ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่กำจัดมูลฝอยโดยเตาเผา** (ประกาศ ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2560)

พื้นที่สำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอยโดยเตาเผา ให้พิจารณาความเหมาะสมตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร โรงงาน ผังเมือง พื้นที่ชุ่มน้ำ เขตอนุรักษ์ พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยทางธรรมชาติ และโบราณสถาน ในกรณี que สถานที่กำจัดมูลฝอยโดยเตาเผาเข้าข่ายโรงไฟฟ้า พลังงานความร้อนที่ใช้ขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิง ให้พิจารณาความเหมาะสมตามประมวลหลักการปฏิบัติ (Code of Practice) ของกระทรวงพลังงานด้วย

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ลำดับโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ได้แก่

- 1) โรงงานลำดับที่ 105 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดแยก หรือฝังกลบสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว ลักษณะของกิจการ ได้แก่
 - (1) โรงงานคัดแยกของเสีย: เป็นการแบ่งแยกของเสีย โดยของเสียที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จะถูกส่งไปยังโรงงานต่าง ๆ เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก และจัดการส่วนที่เหลือจากการคัดแยกอย่างถูกต้องต่อไป
 - (2) โรงงานฝังกลบของเสีย: เป็นการนำของเสียไปฝังกลบในหลุมฝังกลบซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หลุมฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) และหลุมฝังกลบอย่างปลอดภัย (Secure Landfill)
- 2) โรงงานลำดับที่ 106 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่ใช่แล้วหรือของเสียจากโรงงานมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น 1) ทำสีน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากน้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว (Waste Oil Refining) 2) สกัดแยกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมจากกากหรือตะกอนน้ำมันดิบ (Waste Oil Separation) 3) สกัดแยกโลหะมีค่า (Precious Metals Recovery) 4) กลั่นตัวทำละลายใช้งานแล้ว กลับมาใช้ใหม่ (Solvents Recovery) 5) ทำเชื้อเพลิงทดแทน (Fuel Substitution) 6) ทำเชื้อเพลิงผสม (Fuel Blending) 7) ซ่อมหรือล้างบรรจุภัณฑ์ 8) คืนสภาพกรดหรือด่าง (Acid/Base Regeneration) 9) คืนสภาพถ่านกัมมันต์ (Activated Carbon Regeneration) 10) ผลิตเคมีภัณฑ์สารเคมีซึ่งมีการนำเคมีภัณฑ์ หรือสารเคมีที่ใช้งานแล้ว หรือเสื่อมสภาพมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต 11) ซ่อมแซม ปรับปรุง บดขยี้เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ บดหรือล้างผลิตภัณฑ์แก้ว

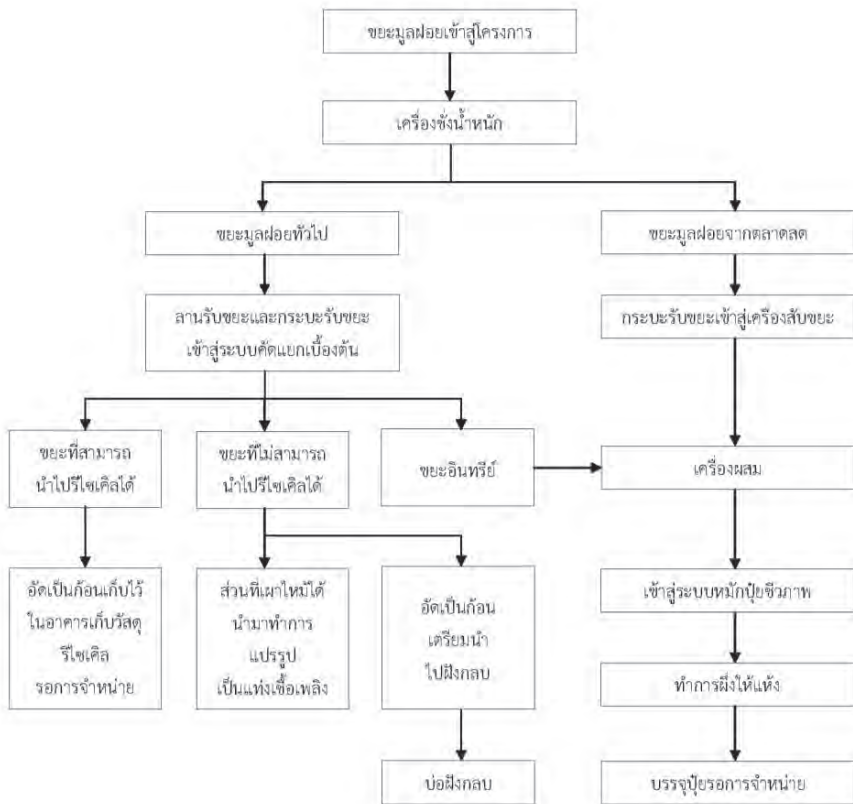
- 3) โรงงานลำดับที่ 101 โรงงานปรับคุณภาพของเสียรวม (Central Waste Treatment Plant) ลักษณะของกิจการ ได้แก่
 - (1) โรงงานบำบัดน้ำเสียรวม: เป็นการลด/กำจัด/บำบัด มลพิษที่มีอยู่ในน้ำเสียและนำกากตะกอนไปกำจัดอย่างวิธีต่อไป
 - (2) โรงงานเผาของเสียรวม (เตาเผาเฉพาะ/เตาเผาร่วม): เป็นการบำบัดของเสียโดยการใช้ความร้อนเพื่อทำลายมลพิษและลดความเป็นอันตรายของสารบางอย่าง โดยมีระบบบำบัดมลพิษอากาศและจัดการเถ้าที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง
- 4) โรงงานลำดับที่ 43 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับปุ๋ย หรือสารป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช หรือสัตว์ (Pesticides) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง
- 5) โรงงานลำดับที่ 88 โรงงานผลิต ส่ง หรือจำหน่าย พลังงานไฟฟ้า (โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนที่ใช้ขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิง)

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. ข้อกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับที่ตั้งกิจกรรมการกำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีการประกาศใช้บังคับ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานที่จัดทำไว้เป็นแนวทาง ซึ่งยังไม่มีการใช้บังคับเป็นกฎหมาย
2. หากอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมการกำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลได้ ควรตรวจสอบกับลำดับโรงงานอุตสาหกรรมตามบัญชีแนบท้ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการได้โดยไม่ขัดแย้ง และมีความต่อเนื่องครบวงจร

ตัวอย่างกิจกรรมประเภทกำจัดมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล

แผนภูมิแสดงการจัดการขยะมูลฝอย

(องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง)

(ที่มา: เอกสารโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย อบจ.ลำปาง (พื้นที่กลุ่มที่ 2)

“ข้อควรสังเกต : การเขียนข้อกำหนด การใช้ประโยชน์ที่ดิน”

ศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พื้นที่ประมาณ 450

อาคารคัดแยกขยะ (โรงงานลำดับที่ 105)

ขยะที่สามารถรีไซเคิลอัดเป็นก้อนรอจำหน่าย
(โรงงานลำดับที่ 105)

ขยะที่ไม่สามารถรีไซเคิล
แปรรูปเป็นแท่งเชื้อเพลิง

ขยะอินทรีย์ เข้าสู่ระบบหมักปุ๋ยชีวภาพ โรงฝัง และ
บรรจุถุงรอจำหน่าย (โรงงานลำดับที่ 43)

บ่อฝังกลบขยะ (โรงงานลำดับที่ 105)

บ่อบำบัดน้ำเสียรวม (โรงงานลำดับที่ 101)

กำจัดวัตถุอันตราย

คำจำกัดความของกิจกรรม

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ วัตถุอันตราย หมายความว่า วัตถุดังต่อไปนี้

- (1) วัตถุระเบิดได้
- (2) วัตถุไวไฟ
- (3) วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์
- (4) วัตถุมีพิษ
- (5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค
- (6) วัตถุแก๊มมันตรังสี
- (7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม
- (8) วัตถุกัดกร่อน
- (9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง
- (10) วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

มาตรา 18 แบ่งวัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองออกตามความจำเป็นแก่การควบคุม ดังนี้

- (1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 : ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
- (2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 : ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย
- (3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 : ต้องรับใบอนุญาต
- (4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 : ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

(อ้างอิง: พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535)

“สิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว” คือ สิ่งของที่ไม่ใช่แล้วหรือของเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน รวมถึงของเสียจากวัตถุติดบ ของเสียที่เกิดขึ้นใน

(ที่มา: <https://news.thaipbs.or.th/content/272427>)

(ที่มา: <http://www.growgreenenvironment.com/>)

กระบวนการผลิต ของเสียที่เป็นผลิตภัณฑ์เสื่อมคุณภาพ และน้ำทิ้งที่มีองค์ประกอบ หรือมีคุณลักษณะที่เป็นอันตราย

“ของเสียอันตราย” คือ สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อน สารอันตราย หรือมีคุณสมบัติที่เป็นอันตราย ตามที่กำหนดในภาคผนวกที่ 2 ท้ายประกาศนี้

(ภาคผนวกที่ 2 ลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ที่เป็นของเสียอันตราย ได้แก่

- (1) สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วประเภทสารไวไฟ (Ignitable substances)
- (2) สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วประเภทสารกัดกร่อน (Corrosive substances)
- (3) สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วประเภทสารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย (Reactive substances)
- (4) สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วประเภทสารพิษ (Toxic substances)
- (5) สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบของสิ่งเจือปนที่กำหนดไว้ ดังนี้
 - (5.1) องค์ประกอบของสารอินทรีย์อันตรายและสารอินทรีย์อันตรายในหน่วย มิลลิกรัมของสารต่อหนึ่งกิโลกรัมของสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว (Total Concentration) มีค่าเท่ากับหรือมากกว่าค่า Total Threshold Limit Concentration (TTLC)
 - (5.2) สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เมื่อนำมาสกัดด้วยวิธี Waste Extraction Test (WET) มีองค์ประกอบของสารอินทรีย์อันตรายและสารอินทรีย์อันตรายในหน่วยมิลลิกรัมของสารต่อลิตรของน้ำสกัด (mg/L) เท่ากับหรือมากกว่าค่า Soluble Threshold Limit Concentration (STLC)

“การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว” คือ การบำบัด ทำลายฤทธิ์ ทิ้ง กำจัด จำหน่ายจ่ายแจก แลกเปลี่ยน หรือนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่างๆ รวมถึง การกักเก็บไว้เพื่อทำการดังกล่าว

“ผู้ก่อกำเนิดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว” หมายความว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงาน ที่ก่อให้เกิดและมีสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วไว้ในครอบครอง

“ผู้รวบรวมและขนส่ง” หมายความว่า ผู้ที่สิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วไว้ในครอบครองเพื่อการขนส่ง และผู้มีไว้ในครอบครองสิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วในสถานที่เก็บรวบรวม หรือขนถ่ายสิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ระบบเอกสารกำกับการขนส่งของเสียอันตราย พ.ศ. 2547

“ผู้บำบัดและกำจัดสิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว” หมายความว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่มีสิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วไว้ในครอบครองตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ระบบเอกสาร กำกับการขนส่งของเสียอันตราย พ.ศ. 2547 และโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดแยกหรือฝังกลบ สิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามประเภทหรือชนิดของโรงงานลำดับที่ 105

(อ้างอิง: ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิภูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อจัดการสิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนสารอันตราย หรือมีคุณสมบัติที่เป็นอันตราย ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน รวมถึงของเสียจากวัตถุดิบ ของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ของเสียที่เป็นผลิตภัณฑ์เสื่อมคุณภาพ และน้ำทิ้งที่มีองค์ประกอบหรือมีคุณลักษณะที่เป็นอันตราย

การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน

ในปัจจุบันแนวทางการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนมีหลายวิธี ได้แก่

- 1) การคัดแยกเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (Reuse/Reclaim) เป็นการกำจัดของเสียอันตรายบางประเภทที่สามารถรีไซเคิลวัสดุมาใช้ในกระบวนการผลิตได้ เช่น แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดฟลูออเรสเซนต์ เป็นต้น

- 2) การปรับเสถียร/ฝังกลบ (Stabilization/Secure Landfill) เหมาะสำหรับของเสียอันตรายที่เป็นของแข็งหรือกากตะกอน เช่น กรดและด่าง ของแข็งปนเปื้อน โลหะหนัก กากไฟฉาย สารเคมีที่เป็นพิษต่าง ๆ เช่น ผงซักฟอก ยา และ เครื่องสำอางที่หมดอายุ เป็นต้น
- 3) การผสมของเสียเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง (Fuel blending) เป็นการกำจัดสารเคมีประเภทน้ำมันเครื่องหรือน้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว รวมทั้งของเสียอินทรีย์ สารที่สามารถติดไฟได้ เช่น กาว สี ตัวทำละลาย เป็นต้น
- 4) การกำจัดโดยระบบเตาเผา (Incineration) เหมาะสำหรับของเสียอันตรายที่ไม่สามารถกำจัดได้ด้วยวิธีการปรับเสถียรและฝังกลบได้ ของเสียที่นำมาเผาต้องมีค่าความร้อนค่อนข้างสูง เช่น น้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว ตัวทำละลาย สารกำจัดศัตรูพืช (รวมทั้งภาชนะปนเปื้อน) เป็นต้น
- 5) ของเสียที่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะด้านในการกำจัด หรือกำจัดโดยวิธีพิเศษ ได้แก่ วัตถุระเบิด สารกัมมันตรังสี ของเสียติดเชื้อจากโรงพยาบาล เป็นต้น

(อ้างอิง: http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_community.html, กรมควบคุมมลพิษ)

การบำบัดของเสียที่เป็นอันตราย

การบำบัดของเสียที่เป็นอันตราย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพ หรือทางเคมีของของเสีย หรือสารพิษที่เจือปนอยู่ในของเสีย เช่น ลดปริมาตรให้น้อยหรือหมดความเป็นพิษ หรือมีความเป็นพิษน้อยลง หรืออยู่ในลักษณะที่ไม่สามารถแสดงความเป็นพิษออกมาได้ เพื่อสะดวกต่อการกำจัดทำลายในขั้นต่อไป การบำบัดของเสียสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

- 1) **ทำให้เป็นก้อน** โดยนำของเสียมาผสมกับซีเมนต์ หรือคอนกรีต ทำให้เป็นก้อน หรือนำมาเก็บในภาชนะ และหุ้มด้วยซีเมนต์ หรือคอนกรีต ป้องกันไม่ให้ของเสียถูกชะล้างหลุดออกมาได้ วิธีนี้ส่วนใหญ่ใช้กับของเสียที่มีลักษณะเป็นของแข็ง หรือกึ่งของแข็ง เช่น กากตะกอนของของเสียที่มีสารโลหะหนักเจือปนอยู่ ตัวอย่างของเสียที่นิยมบำบัดด้วยวิธีนี้ ได้แก่

- ก. ของเสียที่มีสารปรอทเจือปน เช่น ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ให้นำมาบดให้มีขนาดเล็กลง แล้วเติมสารละลายของโซเดียมซัลไฟด์ เพื่อให้ได้สารประกอบของปรอทที่คงตัว จากนั้นจึงนำไปผสมกับซีเมนต์ หล่อให้เป็นก้อน นำเก็บรวมไว้หรือไปฝังดิน
- ข. ของเสียที่มีสารแมงกานีสเจือปน เช่น ซากแบตเตอรี่ ซากถ่านไฟฉายให้นำมาบดเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วเติมสารละลายต่าง เช่น ปูนขาว ผสมให้เข้ากัน จากนั้นนำไปผสมกับซีเมนต์ทำให้เป็นก้อน
- 2) **ทำให้แห้ง** โดยการนำมาผึ่ง กรอง ปั่น หรือบีบเอาน้ำออก วิธีนี้เป็นการทำให้ปริมาตรของเสียลดลง นิยมใช้สำหรับการบำบัดของเสียที่มีลักษณะกึ่งของแข็งหรือกากตะกอน เช่น กากตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย
 - 3) **ทำให้เป็นกลาง** ของเสียที่มีฤทธิ์เป็นกรดจะสามารถกัดกร่อนวัสดุต่าง ๆ ได้ จึงต้องทำให้มีฤทธิ์เป็นกลาง โดยการเติมต่างลงไป ในทำนองเดียวกันของเสียที่มีฤทธิ์เป็นด่างจะเติมกรดลงไป เพื่อทำให้มีฤทธิ์เป็นกลาง
 - 4) **ใช้สารเคมีทำลายฤทธิ์** โดยการเติมสารเคมี เพื่อให้ทำปฏิกิริยาทางเคมีกับสารพิษเจือปนอยู่ในของเสีย เพื่อให้สารพิษนั้นอยู่ในรูปของสารประกอบอื่น ๆ ซึ่งไม่เป็นพิษ ตัวอย่างเช่น ของเสียจำพวกยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช และยากำจัดเชื้อรา จะใช้สารละลายต่าง เช่น ปูนขาว เพื่อทำลายฤทธิ์ของตัวยาแต่ละชนิด
 - 5) **ใช้สารเคมีทำให้ตกตะกอน** โดยการเติมสารเคมี เพื่อให้สารที่เจือปนอยู่ในของเสีย ซึ่งอยู่ในรูปของสารละลายแยกตัว และตกตะกอนออกมา สารเคมีที่นิยมใช้ในการตกตะกอน ได้แก่ ปูนขาว
 - 6) **ใช้ขบวนการชีววิทยา** เป็นการบำบัดของเสีย เพื่อลดปริมาณของเสีย ที่สามารถกำจัดได้ด้วยจุลินทรีย์ เช่น สารอินทรีย์ต่าง ๆ โดยจุลินทรีย์จะทำการย่อยสลายและเปลี่ยนสารอินทรีย์ต่าง ๆ ไปเป็นก๊าซ และได้เซลล์ของจุลินทรีย์เพิ่มมากขึ้นหรือโดยการใช้ออนิเมที่จุลินทรีย์ผลิตขึ้นในการย่อยสลายสารต่าง ๆ

- 7) **ใช้เตาเผา** เตาเผาที่ใช้เผาของเสียที่เป็นอันตราย จะต้องเป็นเตาเผาที่มีอุณหภูมิ การเผาสูง และมีระบบควบคุมสารมลพิษ ที่เกิดจากการเผาด้วย เช่น ระบบดักฝุ่น และก๊าซ ระบบบำบัดน้ำเสีย วิธีนี้นิยมใช้บำบัดของเสีย จำพวกกากน้ำมัน และของเสียอื่น ๆ ที่มีสารอันตรายเจือปนอยู่ในปริมาณไม่สูงมากนัก ตลอดจนของเสีย ที่ผ่านการทำลายฤทธิ์มาบ้างแล้ว

การนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์

การนำของเสียมาใช้ประโยชน์ สามารถทำได้หลายลักษณะ

- 1) **คัดแยกนำกลับมาใช้ใหม่** โดยผ่านกรรมวิธีบางอย่าง เช่น ตกตะกอน กลั่น แยกด้วยไฟฟ้าในสารตัวทำละลาย ใช้สารเคมีทำปฏิกิริยา ของเสียที่นิยมคัดแยก นำกลับมาใช้ใหม่ ได้แก่ กากน้ำมัน สารตัวทำละลายใช้แล้ว สารตัวเร่งปฏิกิริยาที่ใช้แล้ว และของเสียที่มีโลหะหนักเจือปน เป็นต้น
- 2) **นำไปใช้เป็นวัตถุดิบในขบวนการผลิตอื่น**
- 3) **แปรสภาพของเสียไปใช้ประโยชน์ในรูปพลังงาน** เช่น นำของเสียไปเผา เพื่อนำ ความร้อนไปใช้ประโยชน์

การกำจัดของเสียที่เป็นอันตรายในขั้นสุดท้าย

การกำจัดของเสียที่เป็นอันตรายในขั้นสุดท้าย หมายถึง การทำให้ของเสียนั้นหมดไป โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของระบบการจัดการของเสีย วิธีการกำจัดของเสียที่เป็นอันตรายที่นิยมใช้ ได้แก่

- 1) **ฝังดิน** คือ การนำของเสียไปฝังในบ่อดินที่ขุดเตรียมไว้ ต้องบุก้นบ่อและผนัง โดยรอบ ด้วยวัสดุกันซึม เช่น ดินเหนียว หรือแผ่นพลาสติก เพื่อป้องกันไม่ ให้ของเสีย หรือน้ำเสีย จากของเสียไหลซึมออกไปปนเปื้อนภายนอก โดยที่ก้นบ่อจะมี ท่อรับน้ำเสีย เพื่อนำไปบำบัดด้วย และเมื่อฝังของเสียจนเต็มบ่อแล้ว จะต้องปิดบ่อ ด้วยแผ่นพลาสติก หรือดินเหนียวด้วย
- 2) **ทิ้งทะเล** โดยบรรจุของเสียใส่ภาชนะที่ปิดมิดชิด ป้องกันการรั่วไหลของของเสีย แล้วนำไปทิ้งในทะเลลึก ไม่น้อยกว่า 2,000 - 4,000 เมตร ให้ภาชนะที่บรรจุ ของเสียนั้น วางอยู่บนชั้นดิน หรือชั้นทรายของทะเล หรือให้ภาชนะนั้น ฝังลงใน ชั้นดิน หรือชั้นทรายของทะเล ที่มีความหนาไม่น้อยกว่า 10 - 30 เมตร

3) ปลอ่ยให้ซึมในชั้นดิน โดยอัดฉีดของเสียลงในบ่อที่มีระดับความลึกกว่าระดับน้ำใต้ดิน และน้ำบาดาล เพื่อให้ของเสียนั้นซึม และกระจายอยู่ในชั้นดิน โดยไม่มีผลกระทบต่อน้ำใต้ดิน

(อ้างอิง: การจัดการของเสียที่เป็นอันตราย, สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ 17 เรื่องที่ 5 ของเสียที่เป็นอันตราย)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

ผลกระทบจากการจัดการขยะอันตรายไม่ถูกวิธี

1. ความเสี่ยงต่อการเกิดโรค การได้รับสารอันตรายบางชนิดเข้าไปในร่างกาย อาจทำให้เจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ จนอาจถึงตายได้
2. ผลกระทบต่อระบบนิเวศ หากสารอันตรายซึมหรือไหลลงสู่พื้นดิน หรือแหล่งน้ำ จะไปสะสมในห่วงโซ่อาหาร เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและพืชผัก เมื่อเรานำไปบริโภคจะได้รับสารนั้นเข้าสู่ร่างกายเหมือนเรากินยาพิษเข้าไปอย่างช้า ๆ
3. ผลเสียหายต่อทรัพย์สินและสังคม สารอันตรายบางชนิดนอกจากทำให้เกิดโรค ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแล้ว อาจทำให้เกิดไฟไหม้ เกิดการกีดกร่อนเสียหายของวัสดุ เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพย์สินอีกด้วย

ตัวอย่างขยะอันตรายและอาการเจ็บป่วยเมื่อสารพิษเข้าสู่ร่างกาย

1. แมงกานีส (จากถ่านไฟฉาย กระจกป้องกัน เป็นต้น) เมื่อสารพิษเข้าสู่ร่างกายทำให้เกิดปวดศีรษะ ง่วงนอน อ่อนเพลีย ซึมเศร้า ประสาทหลอน เกิดตะคริวกินที่แขน ขา
2. ปรอท (จากหลอดฟลูออเรสเซนต์ สารฆ่าแมลง ถ่านกระดุม เป็นต้น) เมื่อสารพิษเข้าสู่ร่างกายเกิดการระคายเคืองต่อผิวหนัง เหนืออกบวม อักเสบ เลือดออกง่าย กล้ามเนื้อกระดูก หงุดหงิด โมโหง่าย
3. ตะกั่ว (จากแบตเตอรี่รถ สารฆ่าแมลง กระจกป้องกัน เป็นต้น) เมื่อสารพิษเข้าสู่ร่างกายทำให้เกิดปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ตัวซีด ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ความจำเสื่อม

4. สารพิษอื่นๆ (จากสเปรย์ น้ำยาฆ่าแมลง น้ำยาทาเล็บ เครื่องสำอางหมดอายุ เป็นต้น) เมื่อสารพิษเข้าสู่ร่างกายเกิดการระคายเคืองต่อผิวหนัง คัน หรือเห่อ บวม ปวดศีรษะ หายใจขัด เป็นลม
(อ้างอิง: คู่มือการคัดแยกขยะอันตรายสำหรับเยาวชน, กรุงเทพมหานคร)

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การจัดการของเสียอันตรายภายในประเทศ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

หมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อ ประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตาม วรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้ บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตาม มาตรา 19 ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา 19 มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และ ผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนิน กิจการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่ จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535**• กฎกระทรวง พ.ศ. 2537: หลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอ**

ข้อ 4 จังหวัดใดมีการกำหนดเขตอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง เขตนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานแล้ว สถานที่ผลิตวัตถุอันตรายที่มีเครื่องจักรตั้งแต่ห้าสิบกิโลวัตต์หรือมีคนงานตั้งแต่ห้าสิบคนหรือที่มีการใช้วัตถุอันตรายในการผลิตวันละห้าร้อยกิโลกรัมขึ้นไปต้องตั้งอยู่ในเขตดังกล่าว แต่ถ้าเขตนั้น ๆ มีขนาดไม่เพียงพอหรือมีสภาพที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการผลิตวัตถุอันตราย หรือจังหวัดใดยังไม่มีข้อกำหนดเขตดังกล่าว จึงจะพิจารณาให้ตั้งสถานที่ผลิตวัตถุอันตรายนอกเขตดังกล่าวได้

ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงลักษณะของการประกอบการ และคุณสมบัติของวัตถุอันตรายประกอบด้วย

ข้อ 5 สถานที่ผลิตวัตถุอันตรายต้องตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมและปลอดภัยแก่การขนส่งวัตถุอันตราย ไม่ก่อเหตุรำคาญ มลพิษ หรือผลกระทบใดๆ ต่อแม่น้ำ ลำคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ หรือแหล่งอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต้องไม่อยู่ในบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) ภายในระยะ 500 เมตรจากเขตพระราชฐาน
- (2) ในเขตบ้านจัดสรรหรือที่ดินจัดสรรเพื่อการพักอาศัย ตึกแถวหรือบ้านแถวเพื่อการพักอาศัย หรืออาคารชุดพักอาศัย
- (3) ในเขตศูนย์การค้า
- (4) ภายในระยะ 100 เมตรจากเขตสาธารณสุขสถาน เช่น โรงเรียน หรือสถานศึกษา วัด หรือศาสนสถาน สถานพยาบาล โบราณสถาน หรือสถานที่ทำางานของหน่วยงานของรัฐ

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

กำหนดมาตรการควบคุมโรงงานที่รับจัดการของเสีย ต้องขออนุญาตประกอบกิจการ และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ได้แก่

โรงงาน 101 โรงงานปรับคุณภาพของเสียรวม (Central Waste Treatment Plant) ลักษณะของกิจการ ได้แก่

- 1) โรงงานบำบัดน้ำเสียรวม (Waste Water Treatment Plant) : เป็นการลด/กำจัด/บำบัด มลพิษที่มีอยู่ในน้ำเสียและนำกากตะกอนไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป
- 2) โรงงานเผาของเสียรวม เตาเผาเฉพาะ/เตาเผาพร้อม (Specific Incinerator/ Co Incinerator) : เป็นการบำบัดของเสียโดยการใช้ความร้อนเพื่อทำลายมลพิษ และลดความเป็นอันตรายของสารบางอย่าง โดยมีระบบบำบัดมลพิษอากาศและจัดการเถ้าที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

โรงงานลำดับที่ 105 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดแยก หรือฝังกลบสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว ลักษณะของกิจการ ได้แก่

- 1) โรงงานคัดแยก HZW / Non-HZW โรงงานที่ใช้เครื่องจักร หรือคนงานในการ แบ่งแยกของเสีย
- 2) การฝังกลบ

โรงงานลำดับที่ 106 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการ นำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่ใช่แล้วหรือของเสียจากโรงงานมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม

กฎหมายการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ

ชุมชนอย่างรุนแรงฯ พ.ศ. 2553 (11 ประเภทรุนแรง) ประกาศ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2553

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2553
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (ในท้องที่ต่างๆ)

การควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดน

อนุสัญญาบาเซลฯ

ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมจัดทำอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal) และข้อตกลงต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน เมื่อวันที่ 24 พ.ย. 2540 โดยอนุสัญญามีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2541 เป็นต้นมา สาระของอนุสัญญา ได้แก่

- ลดการขนส่งเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายให้เหลือน้อยที่สุด โดยการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- บำบัดและกำจัดของเสียอันตรายใกล้กับแหล่งกำเนิดมากที่สุดที่จะเป็นไปได้โดยการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ลดปริมาณการเกิดของเสียอันตราย ทั้งเชิงปริมาณและความอันตราย

“ของเสียที่ควบคุมภายใต้อนุสัญญาบาเซล” ของเสียเคมีวัตถุ 61 รายการมีการควบคุมทั้งการนำเข้าและส่งออก ได้แก่

- ของเสียประเภทโลหะ 19 ชนิด (As, Pb, Hg, Cd, Batteries, E-waste ฯลฯ)
- ของเสียอินทรีย์ 6 ชนิด (CRT, Asbestos, Fly ashes โรงไฟฟ้าฯลฯ)
- ของเสียอินทรีย์ 20 ชนิด (Bituminous, Waste oil, Solvent ฯลฯ)

- ของเสียอินทรีย์/อินทรีย์ 16 ชนิด (ของเสียโรงพยาบาล/เภสัชกรรม/รักษาเนื้อไม้/วัสดุระเบิดได้ ฯลฯ)

(อ้างอิง: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียอันตราย, พรพิมล เจริญส่ง สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ)

ของเสียที่ควบคุมภายใต้กฎหมายไทย

- ควบคุมทั้งการนำเข้าและส่งออก: ของเสียเคมีวัตถุ 62 รายการ (ตามอนุสัญญาบาเซล 61 รายการ และน้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว 1 รายการ)
- ควบคุมเฉพาะการนำเข้า: เครื่องใช้ไฟฟ้าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้แล้ว และชิ้นส่วนฯ (32 ชนิด ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535) เศษพลาสติก (ตามพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522)
- ห้ามการนำเข้า: ซากแบตเตอรี่รถยนต์ Refuse Derived Fuel ยางรถใช้แล้ว (ตามพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522)
- ห้ามการนำเข้า การผลิต และการมีไว้ในครอบครอง: ถ่านไฟฉายที่มืองค์ประกอบของปรอทและแคดเมียม (ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย 2535)

(อ้างอิง: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียอันตราย, พรพิมล เจริญส่ง สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ)

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง เจื่อนไขในการอนุญาตให้นำเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้วที่เป็นวัตถุอันตรายเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550

- เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว (32 รายการ)
- ชิ้นส่วนอุปกรณ์หรือส่วนประกอบของ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว (31 รายการ)
- เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

การใช้แล้ว หมายถึง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือชิ้นส่วนอุปกรณ์ หรือส่วนประกอบของ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว แต่ยังสามารถใช้งานได้และคงรูปตามสภาพการผลิตเดิม หรือสามารถนำมาซ่อมแซม ตัดแปลง หรือปรับปรุง ให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์เดิม)

การนำเข้ามา 4 ลักษณะ ดังนี้: 1) การนำเข้ามาเพื่อการใช้ซ้ำ 2) การนำเข้ามาเพื่อการซ่อมแซม 3) การนำเข้ามาเพื่อการตัดแปลง หรือปรับปรุงให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์เดิม และ 4) การนำเข้ามาเพื่อการคัดแยกหรือแปรสภาพ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับของเสียเคมีวัตถุ

- ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง คู่มือการเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2559

เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่จัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน

(โครงการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษ)

เกณฑ์การคัดเลือก

- สภาพภูมิประเทศ ความลาดชันไม่เกิน 15 %
- ลักษณะดิน มีความเหมาะสมด้านฐานราก และมีอัตราการซึมผ่านของน้ำต่ำ (ไม่เกิน 3×10^{-5} เซนติเมตรต่อวินาที)
- สภาพทางธรณีวิทยา ไม่มีแหล่งแร่ใต้ดิน และห่างจากรอยเลื่อน (Fault zone) มากกว่า 100 เมตร
- สภาพอุทกธรณี อยู่เหนือระดับน้ำใต้ดินอย่างน้อย 1.5 เมตร
- ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่น้ำท่วมถึง พิจารณาคาบการเกิดซ้ำในช่วง 25 ปีระยะห่างจากทางหลวงสายหลักมากกว่า 100 เมตร และไม่เกิน 10 กิโลเมตร
- ขนาดที่ดินสามารถรองรับปริมาณของเสียได้อย่างน้อย 20 ปี (ประมาณ 240 ไร่)

เกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม

- ระยะห่างจากแหล่งชุมชนมากกว่า 3 กิโลเมตร
- ระยะห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติหรือคลองขุดอย่างน้อย 300 เมตร และไม่อยู่ในบริเวณด้านเหนือน้ำ
- ระยะห่างจากบ่อน้ำใต้ดินหรือระบบผลิตน้ำประปาของชุมชนอย่างน้อย 700 เมตร
- ระยะห่างจากแหล่งโบราณคดี/ประวัติศาสตร์ และปูชนียสถานอย่างน้อย 1 กิโลเมตร
- ระยะห่างจากสนามบินมากกว่า 5 กิโลเมตร
- ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ที่ 1 และ 2
- ไม่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่คุ้มครอง รวมถึงป่าชายเลน ป่าสงวน และต้นน้ำลำธาร
- สอดคล้องกับกฎข้อบังคับของท้องถิ่น

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. การเขียนข้อกำหนดห้ามการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการ “**กำจัดวัตถุอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย**” จะเป็นการห้ามตามนิยามในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งจะครอบคลุมวัตถุอันตราย 10 ประเภท ในกรณีที่ต้องการห้ามบางประเภทให้ระบุเป็นการเฉพาะ
2. การเขียนข้อกำหนดห้ามการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการ “**การกำจัดวัตถุไวไฟ วัตถุระเบิด วัตถุมีพิษ**” จะห้ามเฉพาะประเภทวัตถุอันตรายที่ระบุเท่านั้น ไม่ครอบคลุมทั้ง 10 ประเภท
3. ข้อกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับที่ตั้งกิจกรรมการกำจัดวัตถุอันตราย ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีการประกาศใช้บังคับ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานที่จัดทำไว้เป็นแนวทาง ซึ่งยังไม่มีการใช้บังคับเป็นกฎหมาย

ซื้อขายหรือเก็บขึ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า

คำจำกัดความของกิจกรรม

“ของเก่า” หมายถึง

- ก. ทรัพย์สินที่เสนอขายแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย
- ข. วัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว หรือเหลือใช้ที่เกิดจากการคัดแยกขยะจากชุมชน ซึ่งไม่รวมถึงวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เกิดจากกากอุตสาหกรรม ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2533) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

“การค้าของเก่า” หมายถึง

- ก. ประเภทโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
- ข. ประเภทเพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี
- ค. ประเภทรถยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ได้แก่ รถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการ และรถยนต์ส่วนบุคคล
- ง. ประเภทอื่น ๆ เช่น รถจักรยานยนต์ ไม่เรือนเก่า ขวด เศษเหล็ก กระจาด เป็นต้น

“ร้านรับซื้อของเก่า” หมายถึง สถานที่ประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า พ.ศ. 2474 หรือ สถานที่ประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ 13 (5) การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(อ้างอิง: คู่มือสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า, กรมควบคุมมลพิษ)

(ที่มา: <http://carvariety.com/how-to-buy-used-auto-parts/>)

(ที่มา: <http://www.sahaalai-chiangmai.com/product/view/1369580524.html>)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

สถานที่รับซื้อ เกือบเครื่องยนต์เก่าจากต่างประเทศ หรือภายในประเทศมาดัดแปลง แยกชิ้นส่วน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อทั้งที่เป็นการใช้งานเครื่องยนต์แบบเดิม หรือดัดแปลงใช้งานในรูปแบบใหม่ เช่น เครื่องยนต์เก่านำมาดัดแปลงเป็นเครื่องยนต์ดีเซลเรือ รถอีแต่น รถเกี่ยวข้าว เครื่องปั่นกังหันลมในบ่อเลี้ยงกุ้ง เป็นเครื่องดูดทราย เป็นปั่นจั่น ตอกเสาเข็ม และเครื่องปั่นไฟ รวมถึงเป็นอุปกรณ์การสอนให้กับนักเรียนในเรื่องพัฒนาการของเครื่องยนต์ เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการลดต้นทุนและค่าใช้จ่าย

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

การซื้อขายหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า เป็นกิจการตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ในกลุ่มที่ 7 กิจการที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ เครื่องจักรหรือเครื่องกล ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การต่อ ประกอบ เคาะ ปะผุ พ่นสี หรือพ่นสารกันสนิมยานยนต์
- 2) การผลิตยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล
- 3) การซ่อม การปรับแต่งเครื่องยนต์ เครื่องจักร เครื่องกล ระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ หรืออุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบของยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล
- 4) การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักรหรือเครื่องกล ซึ่งมีไว้บริการ หรือจำหน่าย และในการประกอบธุรกิจนั้นมีการซ่อมหรือปรับปรุงยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล ดังกล่าวด้วย
- 5) การล้าง ขัดสี เคลือบสี หรืออัดฉีดยานยนต์
- 6) การผลิต สะสม จำหน่าย ซ่อม หรืออัดแบตเตอรี่
- 7) การจำหน่าย ซ่อม ปะ เชื่อมยางยานยนต์ หรือตั้งศูนย์ถ่วง
- 8) การผลิต ซ่อม ประกอบ หรืออัดผ้าเบรก ผ้าคลัตช์
- 9) การสะสม การซ่อมเครื่องกล เครื่องจักรเก่าหรืออุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบของยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกลเก่า

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมซื้อขายหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า ได้แก่

- 1) มลพิษทางน้ำ จากของเสียอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคราบน้ำมันจากเครื่องจักรกลเก่า ทำให้ถนนลื่น การปนเปื้อนไปกับท่อระบายน้ำสาธารณะหากไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้อง รวมถึงโลหะหนักที่ไซ้เป็นชิ้นส่วนภายในเครื่องจักร
- 2) มลพิษทางอากาศ จากคราบน้ำมัน และโลหะหนักที่ไซ้เป็นชิ้นส่วนภายในเครื่องจักร
- 3) มลพิษอื่น จากการจัดวางสินค้าไม่เป็นระเบียบ รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ รวมถึงความแข็งแรง มั่นคง และปลอดภัยจากการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือเครื่องจักร

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

- กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560
ข้อ 3 ให้สถานประกอบกิจการตามกฎกระทรวงจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามค่ามาตรฐานมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางแสง มลพิษทางความร้อน และมลพิษทางความสั่นสะเทือน

- ข้อ 6 สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจากศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดที่ต้องมีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องไม่อยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน หรือต้องจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของสถานประกอบกิจการ

การกำหนดสถานที่อื่นใดเพิ่มเติม การกำหนดระยะห่าง และการกำหนดให้มีระบบป้องกันตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่ใช้บังคับกับสถานประกอบกิจการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

คู่มือสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า, กรมควบคุมมลพิษ

แนวทางการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากร้านรับซื้อของเก่า

1. ทำเลสถานที่ตั้ง

สำหรับผู้ที่จะดำเนินกิจการรับซื้อของเก่า จะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตสำหรับกิจการรับซื้อของเก่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2545 ดังนี้

1.1 กรณีขออนุญาตประกอบกิจการใหม่

1. ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านจัดสรรเพื่อการพักอาศัย บ้านแถวเพื่อการพักอาศัย และภายในระยะ 100 เมตร จากเขตติดต่อสาธารณสุขสถาน ได้แก่ โรงเรียน หรือสถาบัน การศึกษา วัด หรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน สถานเลี้ยงเด็ก และสถานที่ทำกาารงานของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
2. ควรตั้งอยู่ห่างจากบ่อน้ำตื้น แหล่งน้ำธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น พื้นที่ชุ่มน้ำ คลองชลประทาน และโรงผลิตน้ำประปาไม่น้อยกว่า 300 เมตร
3. ไม่ขัดต่อกฎกระทรวงตามกฎหมายผังเมืองและ ได้ผ่านความเห็นชอบจากจังหวัด ท้องที่ที่ตั้งสถานประกอบกิจการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ของสถานประกอบกิจการตามความจำเป็นของการใช้งาน และความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น ระบบถนนภายใน และระบบจราจร อาคาร สำนักงาน พื้นที่จอดรถ พื้นที่ล้างรถบรรทุก ประตูเข้า-ออก ระบบประปา ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร เป็นต้น
5. มีรั้วรอบบริเวณสถานประกอบกิจการ
6. จัดทำผังบริเวณแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่ขององค์ประกอบต่างๆ ในสถานประกอบกิจการรับซื้อของเก่า เช่น พื้นที่ในการคัดแยก การเก็บรวบรวม วัสดุรีไซเคิลตามประเภท เช่น แก้ว กระจาดาช พลาสติก โลหะ เป็นต้น

1.2 กรณีกิจการที่มีอยู่เดิม

- 1) หากทำเลสถานที่ตั้งของของสถานประกอบการมีชุมชนหรือเมืองขยายตัวเข้าใกล้ที่ตั้งสถานประกอบการที่มีอยู่เดิม ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำรั้วรอบบริเวณสถานประกอบการ และ/หรือมีการปลูกต้นไม้โดยรอบเพื่อเป็นแนวฉนวน
- 2) การดัดแปลงหรือต่อเติมอาคารสถานประกอบการเดิมจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2535
- 3) การย้ายที่ทำการหรือร้านค้าของเก่าจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต จะต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตเพื่อพิจารณาว่า อาคาร และสถานที่ตั้งใหม่เหมาะสมหรือไม่ พร้อมกับทำแผนที่โดยสังเขปแสดงสถานที่ตั้งแล้วรายงานเสนอความเห็นต่อเจ้าพนักงาน

2. ลักษณะอาคารและการสุขาภิบาล

- 1) อาคาร สถานประกอบการต้องมีหลังคาคลุมและพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยปรับระดับให้มีความลาดเพื่อป้องกันน้ำขัง และมีการใช้ประโยชน์ถูกต้องตามประเภทอาคาร โดยมีการยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารกับหน่วยงานควบคุมอาคารอย่างถูกต้อง
- 2) ต้องมีประตูหรือทางออกที่มีขนาดและจำนวน ให้เพียงพอกับจำนวนคนที่อยู่ภายในอาคารที่จะหลบหนีภัยได้ทันเมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น โดยเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3) จัดทำป้ายชื่อสถานประกอบการ ติดตั้งบริเวณด้านหน้าให้สังเกตเห็นได้ง่าย และติดตั้งป้ายแสดงผังบริเวณการใช้ประโยชน์พื้นที่ รวมทั้งป้ายแสดงราคาทรัพย์สินไร่/ไร่เศษ
- 4) พื้นที่ตัวอาคารมีระบบการจัดการแสงสว่าง และการระบายอากาศอย่างเพียงพอ และเหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด
- 5) มีมาตรการป้องกันฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น และเสียงดัง ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการ ไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง ต้องมีรั้วรอบบริเวณสถานประกอบการ และ/หรือ มีการปลูกต้นไม้โดยรอบเพื่อเป็นแนวฉนวน

- 6) จัดให้มีองค์ประกอบต่างๆ ของสถานประกอบกิจการ ตามความจำเป็นของการใช้งานและความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น ระบบถนนภายในและระบบจราจร อาคาร สำนักงาน พื้นที่จอดรถ พื้นที่ล้างรถบรรทุก ระบบประปา ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร เป็นต้น
- 7) มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้และเครื่องดับเพลิง ตามกฎหมายที่กำหนด

3. สุขลักษณะเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ น้ำดื่ม น้ำใช้

- 1) จัดให้มีเครื่องจักรอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ต้องเหมาะสมกับการใช้งาน มีระบบป้องกันอันตรายจากเครื่องจักรในขณะปฏิบัติงาน และต้องมีการตรวจสอบบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีตามข้อกำหนดของคู่มือเครื่องจักรหรืออย่างน้อยปีละครั้ง
- 2) เครื่องจักร เครื่องมือ ต้องติดตั้งบนพื้นหรือฐานเครื่องจักรที่ออกแบบไว้รองรับโดยเฉพาะ และสามารถทำความสะอาดเครื่องจักรเครื่องมือและบริเวณที่ตั้งอย่างทั่วถึง

4. การจัดการสิ่งแวดล้อม

- 1) จัดให้มีระบบป้องกันควบคุม บำบัดและกำจัดมลพิษทางน้ำ โดยมีการบำบัดน้ำเสีย และมีการระบายน้ำที่เหมาะสม ไม่มีน้ำท่วมขัง ในกรณีที่มีการระบายน้ำลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะต้องมีตะแกรงสำหรับดักขยะมูลฝอย และดูแลไม่ให้เกิดการอุดตัน
- 2) จัดให้มีการเก็บรวบรวมหรือกำจัดขยะอื่นๆ ที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกให้ถูกสุขลักษณะ

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. ข้อกำหนดการห้ามซื้อขายหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า จะไม่หมายรวมถึงกิจการที่เข้าข่ายโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เพราะเจตนารมณ์ต้องการห้ามเฉพาะการซื้อขายเท่านั้น (ประเภทเชียงกง)
2. ข้อกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับที่ตั้งของกิจกรรมการซื้อขายหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่าควรพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีการประกาศใช้บังคับ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานที่จัดทำไว้เป็นแนวทาง ซึ่งยังไม่มีการใช้บังคับเป็นกฎหมาย

ซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ

คำจำกัดความของกิจกรรม

“ของเก่า” หมายถึง

- ก. ทรัพย์สินที่เสนอขายแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย
- ข. วัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว หรือเหลือใช้ที่เกิดจากการคัดแยกขยะจากชุมชน ซึ่งไม่รวมถึงวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เกิดจากกากอุตสาหกรรม ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2533) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

“การค้าของเก่า” หมายถึง

- ก. ประเภทโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
 - ข. ประเภทเพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี
 - ค. ประเภทรถยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ได้แก่ รถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการ และรถยนต์ส่วนบุคคล
 - ง. ประเภทอื่น ๆ เช่น รถจักรยานยนต์ ไม่เรือนเก่า ขวด เศษเหล็ก กระดาษ เป็นต้น
- “ร้านรับซื้อของเก่า” หมายถึง สถานประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า พ.ศ. 2474 หรือ สถานประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ 13(5) การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- (อ้างอิง: คู่มือสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า, กรมควบคุมมลพิษ)

ในธุรกิจค้าของเก่าส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยบุคคล 5 กลุ่ม ซึ่งเป็นเอกชนทั้งหมด

(ที่มา: <http://beztdmfarming.blogspot.com/2013/12/blog-post.html>)

ประเภทของธุรกิจ

- (1) ร้านรับซื้อของเสียจากรายย่อยจะตั้งอยู่ใกล้สถานที่ทิ้งมูลฝอย ทำการรับซื้อวัสดุที่คัดแยกได้จากกองมูลฝอย โดยรับซื้อจากเจ้าหน้าที่เก็บขนขยะและผู้ซุกซุก
- (2) สามล้อรับซื้อวัสดุเหลือใช้ตามบ้าน จะรับซื้อวัสดุเหลือใช้ตามบ้านเรือนแล้วนำมาขายต่อยังร้านรับซื้อของเก่าต่อไป
- (3) ร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งจดทะเบียนการค้าถูกต้องตามกฎหมายจะรับซื้อวัสดุเหลือใช้ต่อจากสามล้อรับซื้อวัสดุเหลือใช้และผู้ซุกซุกมูลฝอยตามถังรองรับมูลฝอยข้างถนน ทำการปรับปรุงคุณภาพวัสดุเหลือใช้เล็กน้อย เช่น ล้างขวด แยกกระดาษเป็นหมวดหมู่ ทำความสะอาดพลาสติกแล้วแยกเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งจัดการเศษโลหะให้เป็นระเบียบ รอการขายต่อไป
- (4) พ่อค้ารับซื้อของเการายใหญ่ จะทำสัญญากับโรงงานอุตสาหกรรม ในการจัดหาขวด แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ และอื่น ๆ ตามปริมาณ ชนิดและคุณภาพตามที่โรงงานอุตสาหกรรมต้องการจะกว้านซื้อวัสดุดังกล่าวจากร้านรับซื้อของเสียรายย่อยและร้านรับซื้อของเก่า พร้อมทั้งการปรับปรุงคุณภาพวัสดุนั้น ๆ จนได้ปริมาณ ชนิดและคุณภาพตามต้องการแล้วจัดส่งไปให้โรงงานอุตสาหกรรม
- (5) โรงงานอุตสาหกรรม จะทำการรับซื้อวัสดุเหลือใช้มาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า และเมื่อเกิดของเสียจากขบวนการผลิต รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานตามต้องการ โรงงานก็จะนำของเสียมาใช้ประโยชน์ใหม่ในโรงงานหรือขายต่อไปยังโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์ในของเสียดังกล่าวได้

(อ้างอิง: <https://www.tcijthai.com/news/2014/12/watch/5079>)

วัสดุรีไซเคิล หมายถึง ขยะรีไซเคิล วัสดุเหลือใช้ หรือของเก่าที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ที่สะสมไว้ในสถานที่รับซื้อของเก่าเพื่อการซื้อหรือขาย ซึ่งหมายรวมถึงวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุดใช้แล้วหรือเหลือใช้ ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ฉบับที่ 5/2549 ออกตามความในมาตรา 10 (3) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ประเภทหรือชนิดของโรงงานลำดับที่ 105 หมายถึง โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดแยกหรือฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีลักษณะและคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ประเภทหรือชนิดของโรงงานลำดับที่ 106 หมายถึง โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมหรือของเสียจากโรงงานมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม

ความแตกต่างระหว่าง ร้านรับซื้อของเก่า กับ ประเภทหรือชนิดของโรงงานลำดับที่ 105 และ 106:

ร้านรับซื้อของเก่า

การขออนุญาต: ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และค่าของเก่า พ.ศ. 2474 หรือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แหล่งที่มาของวัสดุเหลือใช้: สามารถรับซื้อ-ขายวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว หรือเหลือใช้ที่เกิดจากการคัดแยกขยะจากชุมชนเท่านั้น

โรงงานลำดับที่ 105 และ 106

การขออนุญาต: ได้รับใบอนุญาตประกอบการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 แหล่งที่มาของวัสดุเหลือใช้: สามารถเข้าไปประมูลรับซื้อ-ขายวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว หรือเหลือใช้ที่เกิดขึ้นจากกากอุตสาหกรรมตามโรงงานต่าง ๆ ได้ (อ้างอิง: คู่มือสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า, กรมควบคุมมลพิษ)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

นำขยะไปใช้ซ้ำหรือนำขยะไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น ขยะประเภทแก้ว กระดาษ หรือโลหะบางชนิด ทำให้ขยะที่เดิมไม่มีประโยชน์กลายเป็นวัสดุเพื่อซื้อขายในเชิงพาณิชย์ได้ โดยผู้ประกอบการรับซื้อของเก่าทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเก็บหรือการรับซื้อจากตามบ้านเรือน ชุมชน ร้านค้า หรือสถานประกอบการ เพื่อรวบรวมส่งต่อไปยัง “ร้านรับซื้อของเก่า” ขนาดใหญ่ขึ้น หรือส่งต่อไปยังโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเป็นวัสดุใหม่ต่อไป

(ที่มา: http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_greenantiqueshop.html)

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรม

ในการดำเนินกิจการร้านรับซื้อของเก่ามีการสะสมวัตถุ สิ่งของที่ชำรุด ใช้งานแล้ว หรือเหลือใช้ไว้ในร้านเพื่อรวบรวมรอการขนส่งหรือจำหน่ายต่อไป อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของ ผู้ประกอบกิจการและคนงาน รวมทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ข้างเคียง อาทิ ปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค เสียงดังจากการกระทบกันของโลหะ การขนย้ายสิ่งของ อุบัติเหตุจากของมีคม การตกหล่นในระหว่างการขนย้ายสารเคมีและวัตถุอันตราย กลิ่นจากการหมักหมมของสิ่งตกค้างเน่าเสีย น้ำเสียจากการล้างขวด หรือล้างพลาสติกที่บรรจุของเน่าเสียปนเปื้อนของสารเคมี อัดคิภัย ผลกระทบเรื่องสาธารณสุขปภคที่ใช้รองรับกิจกรรมนี้ต่อชุมชน

การซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ เป็นกิจการตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ในกลุ่มที่ 13 กิจการอื่นๆ

- (5) การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้งานแล้วหรือเหลือใช้
 - (7) การล้างขวด ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วเพื่อนำไปใช้ใหม่หรือแปรสภาพเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่
- (อ้างอิง: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, กรมควบคุมมลพิษ)

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560:

ข้อ 3 ให้สถานประกอบกิจการตามกฎกระทรวงจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามค่ามาตรฐานมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางแสง มลพิษทางความร้อน และมลพิษทางความสั่นสะเทือน

ข้อ 6 สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจากศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดที่ต้องมีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องไม่อยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน หรือต้องจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ

ของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของสถานประกอบกิจการ

การกำหนดสถานที่อื่นใดเพิ่มเติม การกำหนดระยะห่าง และการกำหนดให้มีระบบป้องกันตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่ใช้บังคับกับสถานประกอบกิจการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

คู่มือสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า, กรมควบคุมมลพิษ

แนวทางการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากร้านรับซื้อของเก่า

1. ทำเลสถานที่ตั้ง

สำหรับผู้ที่จะดำเนินกิจการรับซื้อของเก่า จะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาต สำหรับกิจการรับซื้อของเก่า ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2545 ดังนี้

1.1 กรณีขออนุญาตประกอบกิจการใหม่

- 1) ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านจัดสรรเพื่อการพักอาศัย บ้านแถวเพื่อการพักอาศัย และภายในระยะ 100 เมตร จากเขตติดต่อสาธารณสุขสถาน ได้แก่ โรงเรียน หรือสถาบัน การศึกษา วัด หรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน สถานเลี้ยงเด็ก และสถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- 2) ควรตั้งอยู่ห่างจากบ่อน้ำดื่ม แหล่งน้ำธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น พื้นที่ชุ่มน้ำ คลองชลประทาน และโรงผลิตน้ำประปาไม่น้อยกว่า 300 เมตร
- 3) ไม่ขัดต่อกฎกระทรวงตามกฎหมายผังเมืองและ ได้ผ่านความเห็นชอบจากจังหวัด ท้องที่ที่ตั้งสถานประกอบกิจการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) ออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ของสถานประกอบกิจการตามความจำเป็นของการใช้งาน และความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น ระบบถนนภายใน และระบบจราจร อาคาร สำนักงาน พื้นที่จอดรถ พื้นที่ล้างรถบรรทุก ประตูเข้า-ออก ระบบประปา ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร เป็นต้น

- 5) มีรั้วรอบบริเวณสถานประกอบการ
- 6) จัดทำผังบริเวณแสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่ขององค์ประกอบต่างๆ ในสถานประกอบการรับซื้อขายของเก่า เช่น พื้นที่ในการคัดแยก การเก็บรวบรวม วัสดุรีไซเคิลตามประเภท เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ เป็นต้น

1.2 กรณีกิจการที่มีอยู่เดิม

- 1) หากทำเลสถานที่ตั้งของสถานประกอบการมีชุมชนหรือเมืองขยายตัวเข้าใกล้ที่ตั้งสถานประกอบการที่มีอยู่เดิม ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำรั้วรอบบริเวณสถานประกอบการ และ/หรือมีการปลูกต้นไม้โดยรอบเพื่อเป็นแนวฉนวน
- 2) การตัดแปลงหรือต่อเติมอาคารสถานประกอบการเดิมจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2535
- 3) การย้ายที่ทำการหรือร้านค้าของเก่าจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต จะต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตเพื่อพิจารณาว่า อาคาร และสถานที่ตั้งใหม่เหมาะสมหรือไม่ พร้อมกับทำแผนที่โดยสังเขปแสดงสถานที่ตั้ง แล้วรายงานเสนอความเห็นต่อเจ้าพนักงาน

2. ลักษณะอาคารและการสุขาภิบาล

- 1) อาคาร สถานประกอบการต้องมีหลังคาคลุมและพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยปรับระดับให้มีความลาดเพื่อป้องกันน้ำขัง และมีการใช้ประโยชน์ถูกต้องตามประเภทอาคาร โดยมีการยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารกับหน่วยงานควบคุมอาคารอย่างถูกต้อง
- 2) ต้องมีประตูหรือทางออกที่มีขนาดและจำนวน ให้เพียงพอกับจำนวนคนที่อยู่ภายในอาคารที่จะหลบหนีภัยได้ทันเมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น โดยเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 3) จัดทำป้ายชื่อสถานประกอบการ ติดตั้งบริเวณด้านหน้าให้สังเกตเห็นได้ง่าย และติดตั้งป้ายแสดงผังบริเวณการใช้ประโยชน์พื้นที่ รวมทั้งป้ายแสดงราคารับซื้อวัสดุรีไซเคิล
- 4) พื้นที่ตัวอาคารมีระบบการจัดการแสงสว่าง และการระบายอากาศอย่างเพียงพอและเหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด
- 5) มีมาตรการป้องกันฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น และเสียงดัง ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการ ไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง ต้องมีรั้วรอบบริเวณสถานประกอบการ และ/หรือ มีการปลูกต้นไม้โดยรอบเพื่อเป็นแนวฉนวน
- 6) จัดให้มีองค์ประกอบต่างๆ ของสถานประกอบกิจการ ตามความจำเป็นของการใช้งานและความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น ระบบถนนภายในและระบบจราจร อาคาร สำนักงาน พื้นที่จอดรถ พื้นที่ล้างรถบรรทุก ระบบประปา ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร เป็นต้น
- 7) มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้และเครื่องดับเพลิง ตามกฎหมายที่กำหนด

3. สุขลักษณะเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ น้ำดื่ม น้ำใช้

- ก. จัดให้มีเครื่องจักรอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ต้องเหมาะสมกับการใช้งาน มีระบบป้องกัน อันตรายจากเครื่องจักรในขณะปฏิบัติงาน และต้องมีการตรวจสอบบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีตามข้อกำหนดของคู่มือเครื่องจักรหรืออย่างน้อยปีละครั้ง
- ข. เครื่องจักร เครื่องมือ ต้องติดตั้งบนพื้นหรือฐานเครื่องจักรที่ออกแบบไว้รองรับโดยเฉพาะ และสามารถทำความสะอาดเครื่องจักรเครื่องมือและบริเวณที่ตั้งอย่างทั่วถึง

4. การจัดการสิ่งแวดล้อม

- 1) จัดให้มีระบบป้องกันควบคุม บำบัดและกำจัดมลพิษทางน้ำ โดยมีการบำบัดน้ำเสีย และมีการระบายน้ำที่เหมาะสม ไม่มีน้ำท่วมขัง ในกรณีที่มีการระบายน้ำลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะต้องมีตะแกรงสำหรับดักขยะมูลฝอย และดูแลไม่ให้เกิดการอุดตัน
- 2) จัดให้มีการเก็บรวบรวมหรือกำจัดขยะอื่น ๆ ที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกให้ถูกสุขลักษณะ

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. การซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ ควรที่จะระบุให้ครบถ้วนถ้ามีเจตนาให้หมายความรวมถึงทั้งซื้อขายและเก็บ เพราะบางครั้งการระบุข้อห้ามว่า “**ซื้อขายเศษวัสดุ**” การระบุเช่นนี้จะไม่ห้ามการเก็บเศษวัสดุ
2. เนื่องจากกิจกรรมนี้ อาจจะมีผลจำเป็นสำหรับเขตเมืองที่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากต้องการให้ดำเนินการได้ ควรกำหนดบริเวณที่เหมาะสม และพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีการประกาศใช้บังคับ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานที่จัดทำไว้เป็นแนวทาง ซึ่งยังไม่มีการใช้บังคับเป็นกฎหมาย

3. การพิจารณาข้อกำหนดให้สอดคล้องกับบัญชีแนบท้ายโรงงานอุตสาหกรรม ดังนี้
 - 3.1 ข้อห้ามการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการ “ การซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ ” ไม่หมายความรวมถึง การซื้อขายเศษวัสดุซึ่งเข้าข่ายโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ลำดับที่ 105 และลำดับที่ 106
 - 3.2 หากในข้อกำหนดไม่ได้ระบุข้อห้าม “ การซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ ” แต่มีเจตนารมณ์จะห้ามกิจการโรงงานลำดับที่ 105 และลำดับที่ 106 จะต้องกำหนดเพิ่มเติมในบัญชีแนบท้ายโรงงานอุตสาหกรรม
 - 3.3 ในกรณีที่ระบุห้ามดำเนินการโรงงานลำดับที่ 105 และลำดับที่ 106 ในบัญชีแนบท้ายโรงงานอุตสาหกรรมแล้ว ก็จะไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งที่เป็นโรงงานและไม่เป็นโรงงานเช่นเดียวกับการกำจัดขยะ

ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

ตามมาตรา 17 (5) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้จัดทำข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม ทุกประการ ดังต่อไปนี้

- (ก) ประเภทและขนาดกิจการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ
- (ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง
- (ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร
- (ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร
- (จ) อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร
- (ฉ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร หรือสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น
- (ช) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้างอาคาร
- (ซ) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง

สำหรับเอกสารฉบับนี้ ได้จัดทำข้อควรสังเกตสำหรับการเขียนข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในข้อ (ก) – (ช) เนื่องจากเป็นข้อกำหนดที่ใช้งานบ่อย สำหรับ ข้อ (ซ) มีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างขวางขึ้นอยู่กับเงื่อนไขความจำเป็นของแต่ละพื้นที่จึงไม่ได้นำมาพิจารณาจัดทำไว้ในเอกสารฉบับนี้

ประเภทและขนาดกิจการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

คำจำกัดความ

“ประเภทของกิจการในแปลงที่ดินที่ขออนุญาต” ที่จะระบุถึงกิจกรรมที่อนุญาตให้มีไม่อนุญาตให้มี หรืออนุญาตให้มีตามเงื่อนไขที่ระบุในแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยกิจการในข้อกำหนดทางผังเมืองประกอบด้วย 2 กิจการ ดังนี้

- 1) กิจการหลัก คือ กิจการที่กำหนดให้ใช้ที่ดินเป็นส่วนใหญ่ในแต่ละประเภท
- 2) กิจการรอง คือ กิจการอื่นที่กำหนดให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละที่กำหนด

(หมายเหตุ ปัจจุบัน การจัดทำข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยส่วนใหญ่จะไม่มี การกำหนดกิจการหลัก – รอง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้บังคับกฎหมาย ความถูกต้องของข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในการประเมินผลผังเมืองรวมตลอดจนเกิดความเป็นธรรมกับประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดิน)

“ขนาดของกิจการ” สามารถกำหนดโดยระบุได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ของแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

1. ระบุเป็น “พื้นที่ประกอบการ” ซึ่งจะนับเฉพาะพื้นที่ที่ใช้เพื่อกิจการนั้นๆ เช่น อาคารพาณิชย์กรรม จะไม่นับรวมถึงห้องสุขาที่ให้บริการแก่ลูกค้า ทั้งนี้ จะนับรวมพื้นที่ที่ประกอบกิจการนั้นไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารหรือภายนอกอาคาร เช่น ซ็้อขายหรือเก็บเศษวัสดุจะนับรวมพื้นที่กองสินค้าที่อยู่ภายนอกอาคารด้วย เป็นต้น กรณีที่ผู้วางผังมีเจตนารมณ์ที่แตกต่าง ในเรื่องการกำหนดขนาดของกิจการ ควรระบุให้ชัดเจนว่าเป็น “พื้นที่อาคาร” หรือ “พื้นที่ประกอบการ”
2. ระบุเป็น “พื้นที่อาคารรวมทุกชั้นในหลังเดียวกัน ในแปลงที่ดินที่ขออนุญาต”
3. ระบุเป็น “พื้นที่อาคารรวมทุกชั้นหลายหลังรวมกัน ในแปลงที่ดินที่ขออนุญาต”
4. ระบุด้วยลักษณะของอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคาร ได้แก่ อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่ หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามนโยบายของผังเมืองรวม ป้องกันความขัดแย้งระหว่างกิจกรรม (Nonconforming Use) ในบริเวณนั้น

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

มาตรา 27 ในเขตที่ได้มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวมหรือปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรวมนั้น

การปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดในผังเมืองรวมหลักเกณฑ์ที่สำคัญมีดังนี้

- 1) การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการอนุญาตก่อสร้างอาคารและการอนุญาตประกอบกิจการทุกประเภทตามที่ได้ระบุไว้ในข้อกำหนด
- 2) การอนุญาตประกอบกิจการ เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการนั้น เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด อนุญาตประกอบกิจการอุตสาหกรรม เป็นต้น การดำเนินการมีวิธีการเช่นเดียวกับการอนุญาตก่อสร้างอาคาร คือ ตรวจสอบกับกฎกระทรวงและข้อกำหนด อนุญาตในกรณีที่ยกข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ระบุว่าเป็นกิจกรรมที่ห้าม
- 3) การปฏิบัติในกรณีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีมาก่อนประกาศกฎกระทรวง และเจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องการใช้ประโยชน์เช่นนั้นต่อไป สามารถอนุญาตให้ขยายระยะเวลาการประกอบกิจการได้ต่อไป เว้นแต่กิจการนั้นขัดต่อนโยบายของผังเมืองรวมในสาระสำคัญเกี่ยวกับสัญลักษณ์ ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้เปลี่ยนแปลงหรือระงับกิจการดังกล่าวได้ โดยคำนึงถึงการลงทุนประโยชน์ หรือความเดือดร้อนรำคาญที่ประชาชนได้รับจากกิจการนั้น

(อ้างอิง: เกณฑ์และมาตรฐานผังเมืองรวม พ.ศ. 2549, กรมโยธาธิการและผังเมือง)

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นโดยข้อเท็จจริงและหลักการทางผังเมืองไม่ควรกำหนดเท่ากันทั้งหมดทุกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (อ้างอิง: เอกสารการประชุมคณะกรรมการผังเมือง ครั้งที่ 3/2560)

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. การเขียนเจตนารมณ์ของที่ดินแต่ละประเภท หากระบุกิจกรรมหลักและลงท้ายด้วยคำว่า “เท่านั้น” แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องเขียนห้ามกิจกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากกิจกรรมหลัก
2. สำหรับกรณีที่ระบุการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นเป็นร้อยละ มีหลักการคำนวณหาพื้นที่ที่สามารถอนุญาตให้ใช้เพื่อกิจการอื่นได้ ดังนี้
 - 1) วัดเนื้อที่แต่ละบริเวณตามหมายเลขที่กำหนดในแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงจนครบทุกบริเวณตามรายการประกอบผัง
 - 2) นำเนื้อที่ที่วัดได้แต่ละบริเวณมาคำนวณหาเนื้อที่ที่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทกิจการอื่น ตามสัดส่วนที่ระบุในข้อกำหนดให้ใช้เพื่อกิจการอื่น
 - 3) วัดเนื้อที่การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทกิจการอื่น ที่มีอยู่ก่อนกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมในแต่ละบริเวณ
 - 4) นำเนื้อที่ตามข้อ 3 หักออกจากข้อ 2 จะเหลือเนื้อที่ที่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทกิจการอื่นที่สามารถอนุญาตได้

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทกิจการอื่น ได้แก่ เนื้อที่ที่เป็นผลรวมของการใช้ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ทั้งที่เป็นอาคารสิ่งก่อสร้าง และมีใช้อาคารสิ่งก่อสร้าง เช่น สนามกอล์ฟ เป็นต้น
- 2) พื้นที่ที่กฎหมายกำหนด เป็นเงื่อนไขที่จะต้องมีการก่อสร้างอาคาร เช่น ที่จอดรถระยะเว้นห่าง ที่ว่าง เป็นต้น
- 3) พื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ต่อเนื่อง เพื่อเป็นส่วนประกอบเนื่องด้วยกิจกรรมของอาคารนั้น เช่น เรือนเพาะชำต้นไม้ของโรงแรม ลานตากข้าวเปลือกของโรงสี โกดังเก็บวัตถุดิบของโรงงาน เป็นต้น

(อ้างอิง: เกณฑ์และมาตรฐานผังเมืองรวม พ.ศ. 2549, กรมโยธาธิการและผังเมือง)

ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร ที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง

คำจำกัดความ

“อาคาร” หมายความว่า ตึก บ้านเรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน และ
สิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ และหมายความรวมถึง

- 1) อัฒจันทร์หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่น เพื่อใช้เป็นที่ชุมนุมของประชาชน
 - 2) เชื้อน สะพาน อุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำ อุโมงค์ คานเรือ ท่าเรือ ท่าจอดเรือ รั้ว
กำแพง หรือประตู ที่สร้างขึ้นติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับที่สาธารณะหรือสิ่งก่อสร้างขึ้น
ให้บุคคลทั่วไปใช้สอย
 - 3) ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย
 - (ก) ที่ติดหรือตั้งไว้เหนือที่สาธารณะและมีขนาดเกิน 1 ตร.ม. หรือมีน้ำหนักรวมทั้ง
โครงสร้างเกิน 10 กก.
 - (ข) ที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้วระยะห่าง
จากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาด
หรือมีน้ำหนักเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - 4) พื้นหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ ที่กับลรถ และทางเข้าออกของรถ
สำหรับอาคารที่กำหนด ตามมาตรา 8 (9)
 - 5) สิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงส่วนต่าง ๆ ของอาคารด้วย

หมายเหตุ: สิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่น

- ถังเก็บของจุตั้งแต่ 100 ลบ.ม. ขึ้นไป
- สระว่ายน้ำภายนอกอาคารจุตั้งแต่ 100 ลบ.ม. ขึ้นไป
- กำแพงกันดิน กันน้ำที่รับความดันของดินหรือน้ำที่สูงตั้งแต่ 1.5 ม. ขึ้นไป
- โครงสร้างสำหรับใช้ในการรับส่งวิทยุหรือโทรทัศน์ที่มีความสูงจากระดับฐาน
ตั้งแต่ 10 ม. ขึ้นไป และมีน้ำหนักรวม 40 กก. ขึ้นไป

- สิ่งที่สูงขึ้นอย่างอื่นที่มีความสูงจากระดับฐานตั้งแต่ 10 ม. ขึ้นไป

(อ้างอิง: มาตรา 4 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522)

“ประเภท และชนิดของอาคาร” ได้แก่ อาคารอยู่อาศัย ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว บ้านแฝด อาคารอยู่อาศัยรวม อาคารพาณิชย์ สำนักงาน คลังสินค้า โรงงาน โรงมหรสพ โรงแรม เป็นต้น

“อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไป เพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

“อาคารพาณิชย์” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการพาณิชย์กรรมหรือการธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังการผลิตเทียบได้น้อยกว่า 5 แรงม้า และให้หมายความถึงอาคารใดที่ก่อสร้างห่างจากถนนหรือทางสาธารณะไม่เกิน 20 เมตร ซึ่งอาจใช้เป็นอาคารเพื่อประโยชน์ในการพาณิชย์กรรมได้

“อาคารพิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ต้องการมาตรฐานความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัยเป็นพิเศษ เช่น อาคารดังต่อไปนี้

(ก) โรงมหรสพ อัฒจันทร์ หอประชุม หอสมุด หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถานหรือศาสนสถาน

(ข) อุโมงค์ คานเรือ หรือท่าจอดเรือ สำหรับเรือขนาดใหญ่เกิน 100 ตันกรอส

(ค) อาคารหรือสิ่งที่สูงขึ้นสูงเกิน 15 เมตร หรือสะพานหรืออาคารหรือโครงหลังคาช่วงหนึ่งเกิน 10 เมตร หรือมีลักษณะโครงสร้างที่อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสาธารณชนได้

(อ้างอิง: กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522)

“**อาคารชุมนุมคน**” หมายความว่า อาคารหรือส่วนใดของอาคารที่บุคคลอาจเข้าไปภายในเพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 ตร.ม. ขึ้นไป หรือชุมนุมคนได้ตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป

(อ้างอิง: มาตรา 5 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543)

“**อาคารประเภทควบคุมการใช้**” ตามมาตรา 32 (2)

- 1) อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชยกรรม (ที่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจการตั้งแต่ 300 ตร.ม. ขึ้นไป)
 - 2) อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชยกรรมประเภทค้าปลีกค้าส่ง (ที่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจการตั้งแต่ 300 ตร.ม. ขึ้นไป)
 - 3) อาคารสำหรับใช้เป็นหอประชุม (ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตร.ม. ขึ้นไป)
 - 4) อาคารสำหรับใช้เป็นสำนักงานหรือที่ทำการ (ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตร.ม. ขึ้นไป)
 - 5) อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการอุตสาหกรรม ได้แก่ อาคารที่ใช้เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
 - 6) อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการการศึกษา ได้แก่ อาคารที่ใช้เป็นสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
 - 7) อาคารสำหรับใช้เป็นหอพัก (ที่มีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่)
 - 8) อาคารสำหรับใช้เป็นอาคารอยู่อาศัยรวม (ที่มีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่)
 - 9) อาคารสำหรับใช้เก็บวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย
(หมายเหตุ: ในการคิดคำนวณพื้นที่ ให้นำพื้นที่ทางเดิน ห้องน้ำ ห้องส้วม หรือพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการและอยู่ภายในอาคารนั้นมารวมคำนวณด้วย)
- (อ้างอิง: ข้อ 2 กฎกระทรวงกำหนดอาคารประเภทควบคุมการใช้ พ.ศ. 2552)

“**ขนาดของอาคาร**” ได้แก่ อาคารขนาดใหญ่ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ

- 1) **อาคารขนาดใหญ่** หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 2,000 ตร.ม. หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตร.ม. แต่ไม่เกิน 2,000 ตร.ม. การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึง

พื้นลาดฟ้าสำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

- 2) **อาคารขนาดใหญ่พิเศษ** หมายความว่า อาคารที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้พื้นที่อาคารหรือส่วนใดของอาคารเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการประเภทเดียวหรือหลายประเภท โดยมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันตั้งแต่ 10,000 ตร.ม. ขึ้นไป

(อ้างอิง: กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และ มาตรา 5 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543)

“ความสูงของอาคาร”

“อาคารสูง” หมายความว่า อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ที่มีความสูงตั้งแต่ 23 เมตรขึ้นไป การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นลาดฟ้าสำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

(อ้างอิง: มาตรา 5 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543)

(หมวด 1 ลักษณะของอาคาร กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522)

“ลักษณะของอาคาร”

ข้อ 2 - ข้อ 13 เป็นการระบุลักษณะในมิติความกว้าง ความลึก ความยาว ความสูง อัตราส่วนที่วางในแปลงที่ดิน จำนวนหน่วยอาคารสูงสุดที่สร้างต่อเนื่องกันของอาคารประเภทต่างๆ ได้แก่ ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว รั้ว กำแพง สะพานส่วนบุคคล และป้าย

วัตถุประสงค์

เพื่อการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางกายภาพของอาคาร สิ่งก่อสร้างกับสภาพแวดล้อมบนพื้นที่ เช่น ขนาด ชนิด ประเภท ความสูง เป็นต้น และเป็นข้อกำหนดที่สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมืองในเรื่องเกี่ยวกับสุขลักษณะ ความสะอาดสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 8 เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

- (1) ประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วน ขนาด เนื้อที่และที่ตั้งของอาคาร
- (7) ลักษณะ ระดับ ความสูง เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคาร หรือแนวอาคาร
- (8) กำหนดระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับถนน ตรอก ซอย ทางเท้า หรือที่สาธารณะ
- (10) กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายและใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด

มาตรา 9 ในกรณีที่ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 แล้วให้ราชการส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามกฎกระทรวงนั้น เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา 10

ในกรณีที่ยังมิได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องนั้นได้

ในกรณีที่ได้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องใดตามวรรคสองแล้ว ถ้าต่อมามีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องนั้น ให้ข้อกำหนดของข้อบัญญัติท้องถิ่นในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงเป็นอันยกเลิก และให้ข้อกำหนดของข้อบัญญัติท้องถิ่นในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงยังคงใช้บังคับต่อไปได้จนกว่าจะมีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นใหม่ตามมาตรา 10 แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้นใช้บังคับ

มาตรา 10 ในกรณีที่ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 แล้วให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องนั้นได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดรายละเอียดในเรื่องนั้นเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าว

(2) เป็นการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องนั้นขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าว เนื่องจากมีความจำเป็นหรือมีเหตุผลพิเศษเฉพาะท้องถิ่น

การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตาม (2) ให้มีผลใช้บังคับได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมอาคารและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

คณะกรรมการควบคุมอาคารจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในข้อบัญญัติท้องถิ่นตาม (2) ให้เสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ถ้าไม่ให้ความเห็นชอบให้แจ้งเหตุผลให้ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นทราบด้วยตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น

ถ้าคณะกรรมการควบคุมอาคารพิจารณาข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคสาม ให้ถือว่าคณะกรรมการควบคุมอาคารได้ให้ความเห็นชอบในข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นแล้ว และให้ราชการส่วนท้องถิ่นเสนอรัฐมนตรีเพื่อส่งต่อไปถ้ารัฐมนตรีไม่ส่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ให้ถือว่ารัฐมนตรีได้อนุมัติตามวรรคสอง

มาตรา 12 กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ถ้าขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองให้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

ข้อบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นที่เพิกถอนไม่ขัดแย้งกับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม กรณีที่จำเป็นอาจขัดแย้งกับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมได้ แต่ต้องทำได้โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมอาคารและโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ดังนั้น ในการกำหนดข้อกำหนดประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้างสำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมในท้องที่ใดนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกับกฎหมายควบคุมอาคารที่มีอยู่ ได้แก่

- กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท (ในท้องที่ต่าง ๆ)
- ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือเทศบัญญัติที่ออกโดยท้องที่ต่าง ๆ

รวมถึงกฎหมายการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (ในท้องที่ต่าง ๆ)

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. การกำหนดความสูงของอาคารในเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่มีโบราณสถาน เขตอนุรักษ์เพื่อการอยู่อาศัยและพื้นที่ต่อเนื่อง ไม่ควรยกเว้นการควบคุมความสูงของเสาวิทยุสื่อสาร เพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เนื่องจากถือเป็นมลทัศน์อย่างหนึ่ง ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ กสทช. และผู้ประกอบการด้านโทรคมนาคมได้ประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยจะดำเนินการเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นเขตอนุรักษ์ เขตอนุรักษ์เพื่อการอยู่อาศัย เขตอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม (อ้างอิง: ความเห็นคณะกรรมการผังเมืองในการประชุมครั้งที่ 3/2560 วันที่ 21 มีนาคม 2560)
2. ในที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้ (สีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว) ควรกำหนดขนาดและความสูงอาคารให้มีความชัดเจน เช่น กำหนดความสูงของอาคารไม่เกิน 9 เมตรหรือ 12 เมตร และไม่ควรส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อป่าไม้ (อ้างอิง: ความเห็นคณะกรรมการผังเมืองในการประชุมครั้งที่ 3/2560 วันที่ 21 มีนาคม 2560) ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นการใช้บังคับเฉพาะกับที่ดินซึ่งเอกชนครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้ (สีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงสีขาว) เท่านั้น
3. การกำหนดความสูงอาคารโดยเฉพาะในที่ดินประเภทอนุรักษ์ในเขตเมืองเก่า ควรพิจารณาร่วมกับความสูงของสถาปัตยกรรมเดิมในพื้นที่ ซึ่งบางครั้งอาจเป็นตัวเลขที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ในเขตเมืองเก่าสงขลาที่กำหนดให้อาคารที่สร้างใหม่มีความสูงไม่เกิน 9.50 เมตร โดยวัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นลาดฟ้าสำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังชั้นสูงสุด และเพิ่มเติมให้มีความสูงของส่วนที่สูงที่สุดของอาคารไม่เกิน 12 เมตร (อ้างอิง: ความเห็นคณะกรรมการผังเมืองในการประชุมครั้งที่ 9/2559 วันที่ 17-18 กันยายน 2559)

4. ตรวจสอบเจตนารมณ์ในการกำหนดความสูงของอาคารว่าต้องการอ้างอิงที่ระดับใด
 - 1) วัดจากระดับพื้นที่ดินที่ก่อสร้างถึงพื้นคาดฟ้า/ยอดผนังชั้นสูงสุด ใช้ในกรณีความสูงของอาคารที่มีความหลากหลายในลักษณะของอาคาร แต่การจำกัดความสูงมีเจตนารมณ์ควบคุมจำนวนชั้นของอาคาร
 - 2) วัดจากระดับพื้นที่ดินที่ก่อสร้างถึงส่วนที่สูงที่สุด ใช้ในกรณีที่มีเจตนารมณ์ควบคุมความสูงของอาคารเพื่อประโยชน์ในเชิงทัศนียภาพโดยจะไม่คำนึงถึงลักษณะของอาคาร
5. ในการกำหนดความสูงของอาคาร ควรจะต้องคำนึงถึงอาคารที่เป็นสาธารณประโยชน์บางประเภท เช่น โครงสร้างสำหรับใช้ในการรับส่งวิทยุ หรือโทรทัศน์ หรือสัญญาณสื่อสารทุกชนิด หอถังน้ำ เสาส่งไฟฟ้า ปล่องเมรุ หากไม่ต้องการควบคุมให้เขียนยกเว้น นอกจากนี้ บางพื้นที่ซึ่งมีข้อบังคับเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องด้วย
6. การกำหนดความสูงต้องพิจารณาความเหมาะสมร่วมกับกิจกรรมที่อนุญาตให้ทำได้ด้วย เช่น อนุญาตให้สร้างโรงงานอุตสาหกรรม โรงสีข้าว โรงบ่มไບยา โรงงานน้ำตาล แต่ควบคุมความสูงอาคารไม่ให้เกิน 12 เมตร ก็จะไม่สามารถประกอบกิจการได้เนื่องจากเครื่องจักรหรือปล่องระบายควันที่ติดตั้งในโรงงานมีความสูงเกิน 12 เมตร
7. ไม่เขียนข้อกำหนดที่เกินอำนาจของผังเมืองรวมตาม พ.ร.บ.การผังเมือง เช่น การกำหนดสีอาคาร การกำหนดประเภทต้นไม้ เป็นต้น
8. ในที่ดินบางประเภทที่อนุญาตให้สร้างอาคารชุมนุมคน อาคารอยู่อาศัยที่เป็นอาคารขนาดใหญ่ หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษได้ ควรพิจารณาให้สัมพันธ์กับระบบคมนาคม โครงข่ายถนน และขนาดเขตทางสาธารณะด้วย เพื่อป้องกันปัญหาจราจรที่จะเกิดขึ้นจากการใช้อาคาร

อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลัง ต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (FAR)

คำจำกัดความ

อัตราส่วนของพื้นที่อาคารรวมของอาคารหลังเดียวกันหรือของอาคารหลายหลังรวมกัน ต่อแปลงที่ดินซึ่งอาคารเหล่านั้นตั้งอยู่ (Floor Area Ratio – FAR) คือตัวเลขที่บ่งบอกว่าเจ้าของที่ดินจะสามารถสร้างอาคารได้เป็นกี่เท่าของแปลงที่ดิน

$$\text{FAR} = \frac{\text{พื้นที่ใช้สอยรวมทุกชั้นของอาคาร}}{\text{พื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร}}$$

วัตถุประสงค์

เพื่อควบคุมความหนาแน่นของประชากรและระดับของกิจกรรมบนพื้นที่ให้สมดุลกับศักยภาพ เงื่อนไขของพื้นที่ เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาจากความแออัด และเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการให้เพียงพอได้มาตรฐาน ทั้งนี้ FAR อาจนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริม จูงใจให้ผู้ประกอบการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อประโยชน์แก่สังคมได้อีกทางหนึ่ง เช่น การให้อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินเพิ่มมากขึ้น (FAR Bonus) หากอาคารนั้นมีพื้นที่เปิดโล่งที่เปิดให้สาธารณชนเข้าใช้ประโยชน์ได้

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

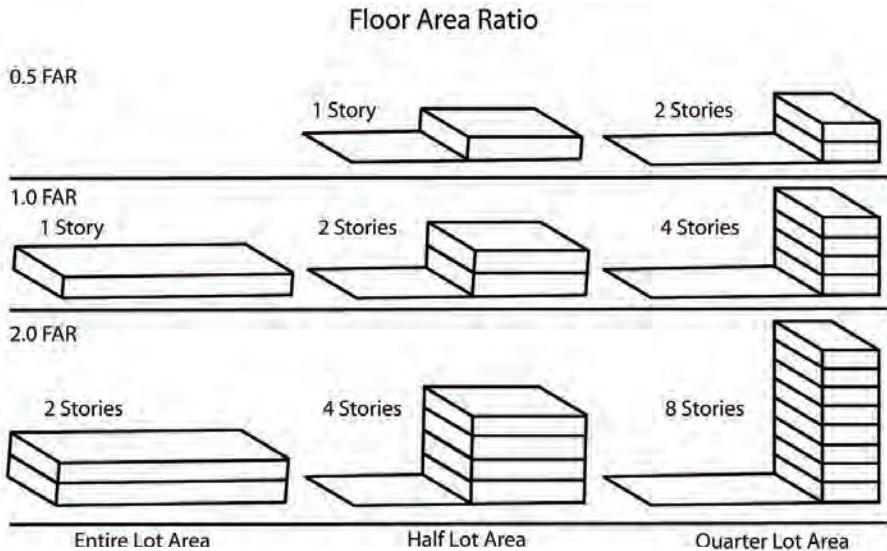
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540) :

ข้อ 5 อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่ก่อสร้างขึ้นในพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร ต้องมีค่าสูงสุดของอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารไม่เกิน 10 ต่อ 1

ในกรณีที่มิอาคารอื่นใดหรือจะมีการก่อสร้างอาคารอื่นใดในพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร เดียวกันกับอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ต้องมีค่าสูงสุดของอัตราส่วนพื้นที่

อาคารรวมตัวกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารไม่เกิน 10 ต่อ 1 ดัวย

<https://seattleslandusecode.files.wordpress.com/2011/03/far-diagram.jpg>

กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 42 (พ.ศ. 2537) และ ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540):

กำหนดส่วนต่าง ๆ ของอาคาร ที่ว่างภายนอก แนวอาคาร และระยะต่าง ๆ ของอาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่พิเศษ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) แก้ไขโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 58 (พ.ศ. 2546) กฎกระทรวง ฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2550) และ กฎกระทรวง ฉบับที่ 66 (พ.ศ. 2559):

กำหนดลักษณะอาคาร ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร ที่ว่างภายนอก แนวอาคาร และระยะต่าง ๆ ของอาคาร

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. การกำหนดค่า FAR ในที่ดินแต่ละประเภท ควรสอดคล้องกับประเภท ลักษณะของอาคารที่ใช้เพื่ออภิจการหลัก เช่น หากในที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านแถว การกำหนด FAR ก็ควรสอดคล้องกับกฎกระทรวงควบคุมอาคาร ฉบับที่ 55 ซึ่งกำหนดพื้นที่ว่าง ระยะถอยร่นซึ่งสัมพันธ์กับความสูงของอาคารประเภทบ้านแถว นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาร่วมกับพื้นที่โล่งในภาพรวมของที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางว่าควรกำหนดที่เท่าใดจึงจะไม่หนาแน่นจะเกิดปัญหาสภาพแวดล้อม หรือเบาบางไปจนเกิดความสิ้นเปลืองของโครงสร้างพื้นฐาน และควรสอดคล้องกับค่าความหนาแน่นของที่ดินประเภทนั้นๆ (ดูตารางท้ายประกอบ)
2. ในการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหนึ่ง ๆ อาจกำหนดค่า FAR ที่ต่างกันออกไปสำหรับอาคารแต่ละประเภท เช่น อาคารอยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยว กับอาคารอยู่อาศัยรวม เป็นต้น
3. หลักในการกำหนด FAR ของการใช้ประโยชน์ที่ดิน อาจพิจารณาได้จาก
 - 1) ความเพียงพอของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่รองรับประชากร เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบประปา-ไฟฟ้า ระบบบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำ การจัดการของเสีย รวมถึงความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบขนส่งมวลชน โครงข่ายคมนาคมอื่น ๆ ที่รองรับการเดินทางเข้า-ออกของประชากรในย่าน ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนด FAR ดังเช่น ในย่านศูนย์กลางธุรกิจของมหานครนิวยอร์ก กำหนดค่า FAR ไว้ที่ 10 : 1 หรือฮ่องกง กำหนดค่า FAR ไว้ที่ 15 : 1 เนื่องจากประชากรในเมืองเดินทางด้วยรถไฟใต้ดินและระบบขนส่งมวลชนอื่นๆ มากถึงร้อยละ 58 และร้อยละ 48 ตามลำดับ

(<http://asecities.net/media/objects/articles/urban-age-cities-compared/en-gb/>)

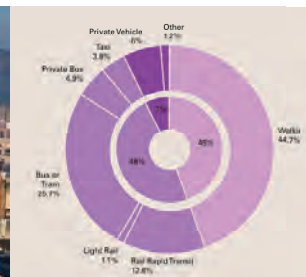
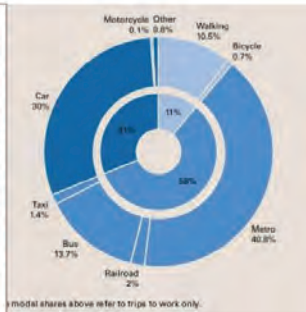
นอกจากนี้ อาจพิจารณากำหนด FAR ที่ต่างกันออกไปสำหรับกิจการแต่ละประเภท เช่น กิจการรอง อาจกำหนดค่า FAR ที่ต่ำกว่ากิจการหลัก

- เพื่อควบคุมความหนาแน่นไม่ให้สูงเกินไป จนผิดจากวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนั้น ๆ
- 2) พื้นที่หรือบริเวณที่มีลักษณะของอาคารและสิ่งปลูกสร้างดั้งเดิมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ควรได้รับการอนุรักษ์หรือพื้นที่ที่ต้องการควบคุมลักษณะหรือภาพรวมของพื้นที่ให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในกรณีดังกล่าว จำเป็นต้องกำหนดค่า FAR ที่กลมกลืนกับลักษณะ (Character) ของอาคารเก่า เช่น ในย่าน Amsterdam-Medieval Center & Red Light District กรุง-อัมสเตอร์ดัม ซึ่งเป็นเมืองที่สร้างขึ้นในยุคกลาง ราว ค.ศ.1300 ถนนมีความคับแคบและคดเคี้ยว อาคารวางเรียงตัวกันอย่างหนาแน่น โดยจำแนกเป็นค่า FAR 2.4 : 1 ความสูงอาคาร 4 ชั้น ค่า BCR ร้อยละ 60 พื้นที่สีเขียว (ทางเท้า) ร้อยละ 36 พื้นที่น้ำ ร้อยละ 4
 - 3) ภาวะเสี่ยงของพื้นที่หรือชุมชน เช่น พื้นที่หรือชุมชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณเสี่ยงภัยธรรมชาติ เช่น พื้นที่น้ำหลาก น้ำท่วมเฉียบพลัน หรือพื้นที่ หรือชุมชนที่จำเป็นต้องสงวนรักษาพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่โล่ง หรือมีความหนาแน่นต่ำ เพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหาย
 - 4) พื้นที่หรือชุมชนที่มีการประกอบกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมาก หรือพื้นที่ที่ต้องการควบคุมสัดส่วนพื้นที่สีเขียวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม พื้นที่เมืองซึ่งมีปัญหาเกาะความร้อน ต้องการลดอุณหภูมิของเมือง จำเป็นต้องเพิ่มสัดส่วนพื้นที่สีเขียวเมือง เป็นต้น
4. ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับประกอบการกำหนดค่า FAR ได้แก่
- 1) การวิเคราะห์เพื่อจำแนกบทบาท ประเภท และลักษณะเฉพาะของเมือง (Urban Classification; Urban Functions, Urban Form, Urban Pattern)
 - 2) ข้อมูลความหนาแน่นปัจจุบัน (Existing FAR) ของการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท รวมทั้งค่าความหนาแน่นอื่นๆ เช่น พื้นที่เปิดโล่ง ค่า OSR
 - 3) ข้อมูลความสามารถในการรองรับของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของเมืองในปัจจุบัน และอนาคต

- 4) ข้อมูลวิเคราะห์การขยายตัวของเมือง จำนวนประชากร ขนาดครัวเรือนในการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในอนาคต 10-20 ปี
- 5) ข้อมูลด้านมิติอาคาร (ขนาด ความสูง ที่ว่าง) ข้อมูลขนาดแปลงที่ดิน ของอาคารที่มีอยู่ในปัจจุบัน และการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท
- 6) วิเคราะห์องค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อการพัฒนา เช่น เทคโนโลยีการก่อสร้าง ราคาที่ดิน พฤติกรรมการอยู่อาศัย - การทำงาน - การพักผ่อนและนันทนาการ
- 7) ข้อกำหนดของกฎหมายอื่นในพื้นที่ เช่น ระยะเวลาขอร่น ความสูงอาคาร และขนาดแปลงที่ดินเพื่อการจัดสรร

ภูมิทัศน์เมืองในย่าน Amsterdam-Medieval Center & Red Light District กรุงฮัมสเตอร์ดัม ซึ่งมีผลต่อการกำหนดค่า FAR

สัดส่วนการใช้ระบบคมนาคมในการขนส่งเดินทาง กับการกำหนดค่า FAR

กรณีมหานครนิวยอร์ก และฮ่องกง

(ที่มา: <http://lsecities.net/media/objects/articles/urban-age-cities-compared/en-gb/>)

อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดิน ที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (BCR)

คำจำกัดความ

อัตราส่วนของพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อแปลงที่ดินซึ่งอาคารเหล่านั้นตั้งอยู่
(Building Coverage Ratio – BCR)

$$\text{BCR} = \frac{\text{พื้นที่อาคารปกคลุมดิน}}{\text{พื้นที่แปลงที่ดิน}}$$

พื้นที่อาคารปกคลุมดิน คือ พื้นที่ในแปลงที่ดินที่ขออนุญาตซึ่งนอกเหนือไปจาก “ที่ว่าง” ตามกฎกระทรวงควบคุมอาคาร ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ที่นิยามไว้ว่า “ที่ว่าง” หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักรถยนต์ ที่พักรถจักรยานยนต์หรือที่จอดรถที่อยู่ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้างหรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินไม่เกิน 1.20 เมตร และไม่มีหลังคา หรือสิ่งปลูกสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

วัตถุประสงค์

เพื่อควบคุมสัดส่วนพื้นที่ปกคลุมดินสูงสุดของอาคารให้เหมาะสมกับขนาดแปลงที่ดิน ซึ่งมีผลต่อสภาพรวมของพื้นที่โล่งในย่านนั้นๆ ประโยชน์ของการรักษาพื้นที่โล่ง ได้แก่ การระบายอากาศ สุขอนามัย ไม่ให้เกิดความแออัดจนเกินไป รวมถึงช่วยป้องกัน บรรเทาการลามไฟระหว่างแต่ละอาคารในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ นอกจากนี้ที่ว่างระหว่างอาคารยังช่วยรักษาคุณลักษณะ (Character) ของย่านหรือชุมชนได้อีกด้วย

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540):

ข้อ 6 อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่าอัตราส่วน ดังต่อไปนี้

- 1) อาคารอยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร
- 2) อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นที่ไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร แต่ถ้าอาคารนั้น ใช้เป็นที่อยู่อาศัยรวมอยู่ด้วยต้องมีที่ว่างตาม 1)

กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)

หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 33 อาคารแต่ละหลังหรือหน่วยต้องมีที่ว่างตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) อาคารอยู่อาศัย และอาคารอยู่อาศัยรวม ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 30 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งซึ่งมากที่สุดของอาคาร
- (2) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่ง ซึ่งมากที่สุดของอาคาร แต่ถ้าอาคารดังกล่าวใช้เป็นที่อยู่อาศัยด้วยต้องมีที่ว่างตาม (1)

ข้อ 34 ห้องแถวหรือตึกแถวซึ่งด้านหน้าไม่ติดริมถนนสาธารณะ ต้องมีที่ว่างด้านหน้า อาคารกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร โดยไม่ให้มีส่วนใดของอาคารยื่นล้ำเข้าไปในพื้นที่ ดังกล่าว

ห้องแถวหรือตึกแถว ต้องมีที่ว่างด้านหลังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร เพื่อ ใช้ติดต่อกัน โดยไม่ให้มีส่วนใดของอาคารยื่นล้ำเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว เว้นแต่ การสร้างบันไดหนีไฟภายนอกอาคารที่ยื่นล้ำไม่เกิน 1.40 เมตร

ระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวที่สร้างถึงสี่คูหา หรือมี ความยาวรวมกันถึง 40 เมตร ต้องมีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว นั้น กว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร เป็นช่องตลอดความลึกของห้องแถวหรือตึกแถว เพื่อ เชื่อมกับที่ว่างหลังอาคาร

ห้องแถวหรือตึกแถวที่สร้างติดต่อกันไม่ถึงสี่คูหา หรือมีความยาวรวมกันไม่ถึง 40 เมตร แต่มีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวนั้นกว้างน้อยกว่า 4 เมตร ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว แต่ให้ถือว่า ห้องแถวหรือตึกแถว นั้นสร้างต่อเนื่องเป็นแถวเดียวกัน

ที่ว่างตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม จะก่อสร้างอาคาร รั้ว กำแพง หรือสิ่งก่อสร้างอื่นใด หรือจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ ที่พักผ่อนหย่อน หรือที่พักกรรม มูลผ่อนไม่ก็ได้

ห้องแถวหรือตึกแถวที่มีด้านข้างใกล้เขตที่ดินของผู้อื่น ต้องมีที่ว่างระหว่างด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวกับเขตที่ดินของผู้อื่นนั้นกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร เว้นแต่ห้องแถวหรือตึกแถวที่ก่อสร้างขึ้นทดแทนอาคารเดิมโดยมีพื้นที่ไม่มากกว่าพื้นที่ของอาคารเดิมและมีความสูงไม่เกิน 15 เมตร

ข้อ 35 ห้องแถวหรือตึกแถวที่มีที่ว่างหลังอาคารตามข้อ 34 วรรคสอง และได้รับแนวอาคารตามข้อ 41 แล้ว ไม่ต้องมีที่ว่างตามข้อ 33(1) และ (2) อีก

ข้อ 36 บ้านแถวต้องมีที่ว่างด้านหน้าระหว่างรั้วหรือแนวเขตที่ดินกับแนวผนังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร และต้องมีที่ว่างด้านหลังอาคารระหว่างรั้ว หรือแนวเขตที่ดินกับแนวผนังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถวที่สร้างถึงสิบคูหา หรือมีความยาวรวมกันถึง 40 เมตร ต้องมีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถวนั้นกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร เป็นช่องตลอดความลึกของบ้านแถว

บ้านแถวที่สร้างติดต่อกันไม่ถึงสิบคูหา หรือมีความยาวรวมกันไม่ถึง 40 เมตร แต่มีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถวนั้นกว้างน้อยกว่า 4 เมตร ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถว แต่ให้ถือว่าเป็นแถวนั้นสร้างต่อเนื่องเป็นแถวเดียวกัน

ข้อ 37 บ้านแฝดต้องมีที่ว่างด้านหน้าและด้านหลังระหว่างรั้ว หรือแนวเขตที่ดินกับแนวผนังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตรและ 2 เมตร ตามลำดับ และมีที่ว่างด้านข้างกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ข้อ 38 คลังสินค้าที่มีพื้นที่ของอาคารทุกชั้น รวมกันตั้งแต่ 100 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 6 เมตร สองด้าน ส่วนด้านอื่นต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 3 เมตร

คลังสินค้ามีพื้นที่ของอาคารทุกชั้นรวมกันเกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 10 เมตร สองด้าน ส่วนด้านอื่นต้องมีที่ว่างห่างจากแนวเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 5 เมตร

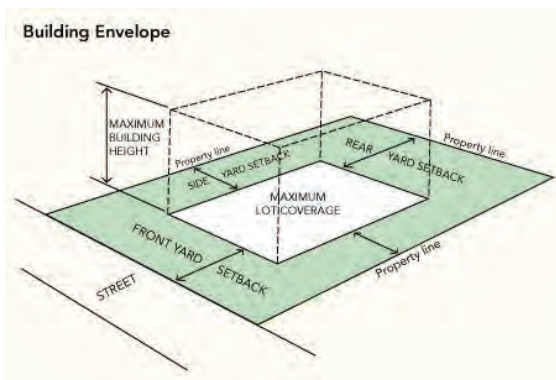
ความในวรรคหนึ่ง และวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่อาคารคลังสินค้าที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เว้นแต่ด้านที่อยู่ติดต่อกับเขตที่ดินที่อยู่นอกเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้มีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 10 เมตร

ข้อ 39 โรงงานที่มีพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการของอาคารทุกชั้น รวมกันตั้งแต่ 200 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 3 เมตร จำนวนสองด้าน โดยผนังอาคารทั้งสองด้านนั้นให้ทำเป็นผนังที่บดด้วยอิฐหรือคอนกรีตยกเว้นประตูหนีไฟ ส่วนด้านที่เหลือให้มีที่ว่างไม่น้อยกว่า 6 เมตร

โรงงานมีพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการของอาคารทุกชั้น รวมกันตั้งแต่ 500 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 6 เมตร ทุกด้าน

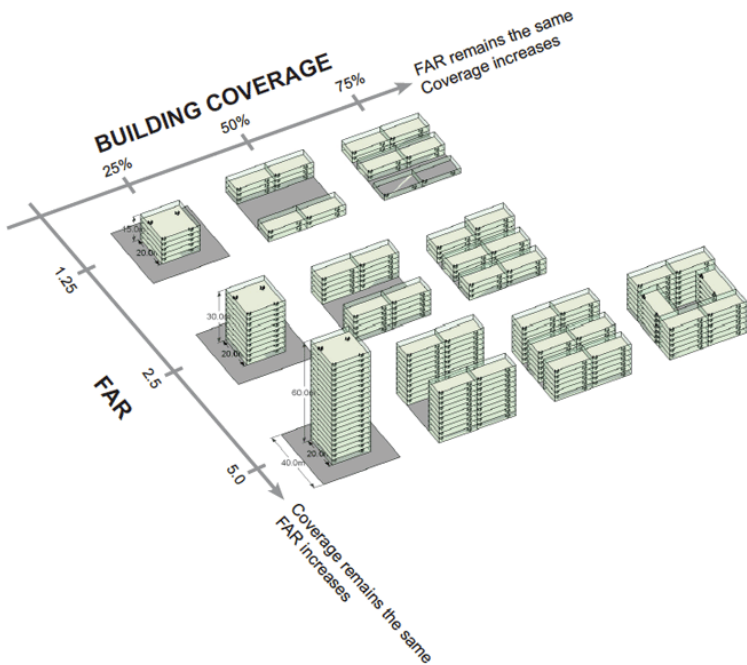
โรงงานมีพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการของอาคารทุกชั้น รวมกันเกิน 1,000 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 10 เมตร ทุกด้าน

ความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามมิให้ใช้บังคับแก่อาคารโรงงานที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เว้นแต่ด้านที่อยู่ติดต่อกับเขตที่ดินที่อยู่นอกเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้มีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 10 เมตร

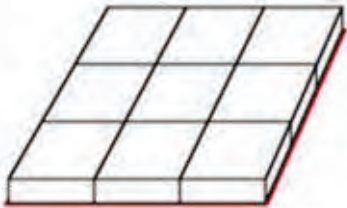

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

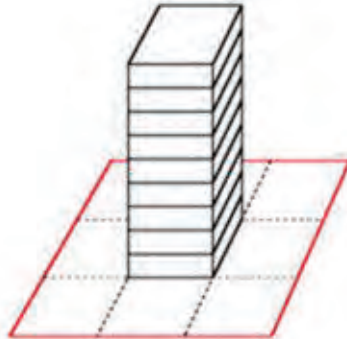
1. การกำหนดค่า BCR ในที่ดินแต่ละประเภท ควรสอดคล้องกับประเภท ลักษณะของอาคารที่ใช้เพื่อกิจการหลัก และไม่ควรขัดกับกฎหมายควบคุมอาคาร เช่น ในที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ที่มีประเภทอาคารหลัก คือ โรงงาน และคลังสินค้า ซึ่งกฎกระทรวงควบคุมอาคาร ฉบับที่ 55 ได้มีการกำหนดพื้นที่ว่าง ระยะถอยร่นของอาคารทั้ง 2 ประเภทไว้แล้ว (ดูตารางท้ายประกอบ)
2. การกำหนดค่าความหนาแน่นของที่ดินในแต่ละประเภท จะต้องพิจารณาควบคู่กัน ระหว่าง BCR และ FAR และรวมถึงค่า OSR ซึ่งการกำหนดค่าของเครื่องมือทั้งสอง ประเภทส่งผลต่อความหนาแน่นและกายภาพของเมืองต่างกันออกไป

(ที่มา: <http://densityatlas.org/measuring/metrics.shtml>)

FAR = 1.0
COVERAGE = 100%

FAR = 1.0
COVERAGE = 11%

Dharavi, Mumbai, India
FAR: 2.0
COVERAGE: 95%

Plan Voisin, Paris, France
FAR: 2.0
COVERAGE: 11%

(ที่มา: <http://densityatlas.org/measuring/metrics.shtml>)

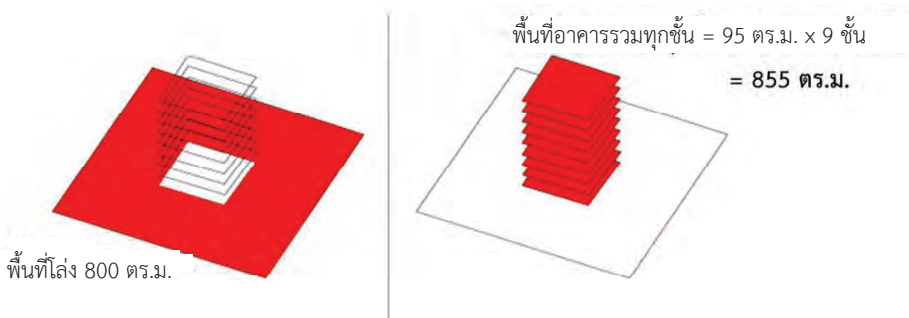
อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร (OSR)

คำจำกัดความ

อัตราส่วนของที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารต่อพื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลังที่ก่อสร้างในที่ดินแปลงเดียวกัน (Open Space Ratio – OSR)

$$\text{OSR} = \frac{\text{พื้นที่ว่างปราศจากสิ่งปกคลุม}}{\text{พื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลัง}}$$

พื้นที่ว่างปราศจากสิ่งปกคลุม หมายถึง “ที่ว่าง” ตามกฎกระทรวงควบคุมอาคาร ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ที่นิยามไว้ว่าพื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักรวมมูลฝอย หรือที่จอดรถที่อยู่ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินไม่เกิน 1.2 เมตร และไม่มีหลังคา หรือสิ่งปลูกสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

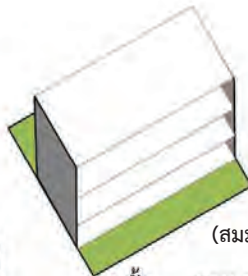
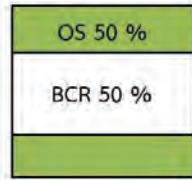

$$\text{Open Space Ratio (OSR)} = \frac{(800/855) \times 100}{1} = 93$$

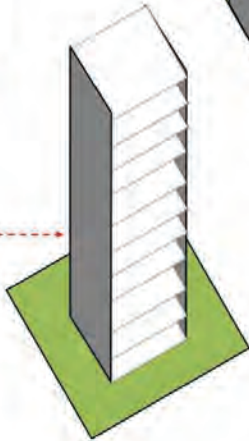
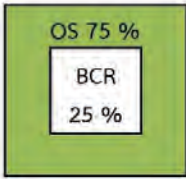
หมายถึง จะมีพื้นที่โล่ง 93 หน่วย ต่อ พื้นที่อาคาร 100 หน่วย

FAR – BCR - OSR

ตัวอย่าง: แปลงที่ดิน 1000 ตร.ม.

3 ชั้น FAR 1.5 :1
พื้นที่อาคาร 3 X 500 = 1500 ตร.ม.
มีคนในอาคาร 1500 / 25 = 60 คน
พื้นที่ว่างต่อคน 500/60 = 8.3 ตร.ม./คน

10 ชั้น FAR 2.5 :1
พื้นที่อาคาร 10 X 250 = 2500 ตร.ม.
มีคนในอาคาร 2500 / 25 = 100 คน
พื้นที่ว่างต่อคน 750/100 = 7.5 ตร.ม./คน

ในกรณีที่ควบคุมความหนาแน่นของย่านด้วยการใช้เฉพาะค่า FAR และ BCR นั้น หากในย่านดังกล่าวมีค่า FAR ที่สูงมาก มีผู้ใช้อาคารอย่างหนาแน่น ก็จะทำให้สัดส่วนพื้นที่ว่างต่อคนลดลงไปตามค่า FAR ที่มากขึ้น (พื้นที่ว่าง แปรผกผันกับ พื้นที่อาคารรวม)

ดังนั้นในย่านที่เปิดให้พัฒนาได้มากหรือมีค่า FAR สูง จึงได้มีการกำหนดค่า OSR เพื่อควบคุมพื้นที่ว่างโดยรวมของเมืองให้ยังคงอยู่ในอัตราที่กำหนดไว้ ยิ่งอาคารมีขนาดพื้นที่อาคารรวมมากเท่าใด ก็จะต้องมีพื้นที่ว่างมากขึ้นเท่านั้น (พื้นที่ว่าง แปรผันตาม พื้นที่อาคารรวม) อาจแสดงเป็นสมการได้ ดังนี้

$$OSR \times FAR = \text{พื้นที่ว่าง (Open Space)}$$

เช่น กำหนดให้ ค่า OSR ร้อยละ 10 และค่า FAR เท่ากับ 5 : 1 ดังนั้นในพื้นที่ดังกล่าว จะมีพื้นที่ว่างคิดเป็นร้อยละ 50

$$10 \times 5 = 50$$

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดให้สัดส่วนของพื้นที่วางชั้นต่ำ กับพื้นที่อาคารรวมมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นค่า OSR จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพื้นที่ที่เปิดให้มีการพัฒนามาก หรือ มีการก่อสร้างอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ในกฎหมายควบคุมอาคาร ไม่มีการกำหนดค่า OSR ไว้แต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามอาจคำนวณค่า OSR ที่เกิดจากข้อกำหนดตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540) สำหรับอาคารบางประเภท เช่น บ้านเดี่ยว ตึกแถว ห้องแถว โรงงาน คลังสินค้าได้ (ดูตารางท้ายประกอบ) เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดค่า OSR ต่อไป

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

การกำหนด FAR OSR และ BCR นั้น ควรจะต้องพิจารณาว่าผังเมืองนั้นอยู่ในระดับใด หากเป็นผังขนาดใหญ่ที่มีความหนาแน่นมาก ควรกำหนด FAR และ OSR แต่ถ้าหากเป็นผังขนาดเล็กหรือขนาดกลางควรกำหนด FAR กับ BCR ก็เพียงพอแล้ว ท้องถิ่นจะสามารถควบคุมและปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ไม่จำเป็นต้องกำหนดแบบกรุงเทพมหานครเนื่องจากเป็นผังเมืองรวมขนาดใหญ่และมีความหนาแน่นสูง (อ้างอิง: ความเห็นคณะกรรมการผังเมืองในการประชุมครั้งที่ 1/2561 วันที่ 19 มกราคม 2561)

ตารางแสดงตัวอย่างค่า BCR/ OS/ FAR/ OSR ของอาคารบางประเภท
ตามข้อกำหนดในหมวดที่ 3 กฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540)
ออกตามความ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ประเภทอาคาร	BCR (%)	OS (%)	FAR (%)	OSR (%)
ตึกแถว 10 คูหา ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะ ขนาดคูหาละ 4x12 ม.				
ความสูง 1 ชั้น	64.17	35.83	0.642 : 1	55.80
ความสูง 2 ชั้น			1.283 : 1	27.90
ความสูง 3 ชั้น			1.925 : 1	18.60
ความสูง 4 ชั้น			2.567 : 1	14.00
ตึกแถว 10 คูหา ที่ไม่ได้ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะ ขนาดคูหาละ 4x12 ม.				
ความสูง 1 ชั้น	57.42	42.58	0.574 : 1	74.20
ความสูง 2 ชั้น			1.148 : 1	37.10
ความสูง 3 ชั้น			1.722 : 1	24.70
ความสูง 4 ชั้น			2.297 : 1	18.50

หมายเหตุ

BCR อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (Building Coverage Ratio)

OS พื้นที่ว่างปราศจากสิ่งปกคลุมต่อพื้นที่แปลงที่ดิน (Open Space)

FAR อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดิน ที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (Floor Area Ratio)

OSR อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร (Open Space Ratio)

ขนาดแปลงที่ดินที่เล็กที่สุด ที่จะสามารถสร้างอาคารที่มีพื้นที่อาคารรวมนั้นๆ ได้ โดยถอยร่นอาคารโดยรอบตามกฎหมาย

ตารางแสดงตัวอย่างค่า BCR/ OS/ FAR/ OSR ของอาคารบางประเภท
ตามข้อกำหนดในหมวดที่ 3 กฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540)
ออกตามความ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ประเภทอาคาร	ขนาดแปลง ที่ดินที่เล็ก สุด (ตร.ม.)	BCR (%)	OS (%)	FAR (%)	OSR (%)
บ้านเดี่ยว กรณีความสูง 2 ชั้น					
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 150 ตร.ม.	160.28	46.79	53.21	0.93 : 1	56.90
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 200 ตร.ม.	196.00	51.02	48.98	1.02 : 1	48.00
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 300 ตร.ม.	263.98	56.82	43.18	1.13 : 1	38.00
บ้านแฝด 2 หลัง กรณีความสูง 2 ชั้น					
พื้นที่อาคารรวม 2 หลังละ 300 ตร.ม.	245.73	61.04	38.96	1.22 : 1	31.90
พื้นที่อาคารรวม 2 หลังละ 400 ตร.ม.	308.99	64.73	35.27	1.295 : 1	27.20
พื้นที่อาคารรวม 2 หลังละ 500 ตร.ม.	370.68	67.44	32.56	1.349 : 1	24.10
คลังสินค้า กรณีความสูง 1 ชั้น					
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 300 ตร.ม.	683.77	43.87	56.13	0.44 : 1	127.90
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 499 ตร.ม.	973.09	51.28	48.72	0.51 : 1	95.00
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 1,000 ตร.ม.	2,148.68	46.54	53.46	0.46 : 1	114.90
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 5,000 ตร.ม.	7,321.32	68.29	31.71	0.68 : 1	46.40
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 10,000 ตร.ม.	13,200	75.76	24.24	0.75 : 1	32.00
โรงงาน กรณีความสูง 1 ชั้น					
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 300 ตร.ม.	473.88	63.31	36.69	0.63 : 1	58.00
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 499 ตร.ม.	718.04	69.49	30.51	0.69 : 1	43.90
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 999 ตร.ม.	1,901.57	52.54	47.46	0.52 : 1	90.30
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 5,000 ตร.ม.	8,228.43	60.76	39.24	0.60 : 1	64.60
พื้นที่อาคารรวมหลังละ 10,000 ตร.ม.	14,400	69.44	30.56	0.69 : 1	44.00

ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร หรือสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น (Set Back)

คำจำกัดความ

“ระยะถอยร่น” หมายถึง ระยะห่างของแนวอาคารกับแนวเขตที่กฎหมายกำหนด เช่น พื้นที่ข้างเคียง คูคลอง ถนน ตามที่กฎหมายกำหนด โดยในปัจจุบันแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นโดยทั่วไปแล้วจะพิจารณาแนวอาคาร โดยถือเอาแนวผนังอาคาร หรือแนวเสาของอาคารที่อยู่ริมด้านนอกสุด แต่จะไม่รวมถึงกันสาด ชายคา หรือหลังคา (อ้างอิง: หนังสือตอบข้อหารือของกรมโยธาธิการและผังเมือง ที่ มท.0710/10880 และที่ มท.0710/13604)

วัตถุประสงค์

การกำหนดระยะถอยร่นของอาคาร โดยการกำหนดระยะต่ำสุดระหว่างอาคารกับแนวเขตด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลังของแปลงที่ดินที่เป็นที่ตั้งของอาคารนั้น อาจจำแนกวัตถุประสงค์ในการถอยร่นอาคาร ได้ดังนี้

1. ระยะถอยร่นจากแนวเขตที่ดินด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง เป็นการรักษาแนวอาคารตลอดแนวเขตที่ดิน เพื่อประโยชน์ในเรื่องของการระบายอากาศ สุขอนามัย การบดบังแสงสว่าง ป้องกันการลามไฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถอยร่นโดยรอบอาคาร เพื่อสงวนที่ว่างให้รถดับเพลิงสามารถสัญจรได้ในกรณีของอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ หรือการถอยร่นจากแนวเขตที่ดินของอาคารประเภทโรงงาน คลังสินค้าที่มากกว่าอาคารประเภทอื่น เพื่อป้องกันและบรรเทาการรบกวนของกิจกรรมต่อพื้นที่ข้างเคียง
2. ระยะถอยร่นจากเขตทางสาธารณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานที่ต่างกันไป ซึ่งมีผลต่อระยะถอยร่น ดังนี้ (อ้างอิง: เกณฑ์การกำหนดระยะถอยร่นจากเขตทางหลวงแผ่นดินในงานวางผังเมือง, สำนักวิศวกรรมการผังเมือง)
 - 1) การถอยร่นเพื่อความปลอดภัย ในกรณีเป็นทางหลวงสายประธาน หรือสายหลัก ระดับประเทศและภาค ที่ต้องการให้การจราจรและการขนส่ง

มีความสะดวกรวดเร็ว ไม่ถูกรบกวนจากกิจกรรมด้านข้าง หรือเป็นทางหลวงสายประธานหรือสายหลัก บริเวณนอกชุมชนเมือง ที่มีความเร็วสูงและมีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ จำเป็นต้องรักษาที่ว่างริมทางหลวงเพื่อให้มีระยะการมองเห็นทางแยกที่ปลอดภัย ไม่กระชั้นชิดจนเกินไป

- 2) การถอยร่นเพื่อรองรับการพัฒนาเมือง ในกรณีที่มีการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาเมืองบริเวณริมทางหลวงซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพของทางหลวงลดลง เนื่องจากมีการสัญจรเข้า-ออกทางหลวงเพิ่มขึ้น หรือจากยานพาหนะที่จอดบนผิวจราจร ทำให้ความสามารถรองรับปริมาณจราจรลดลง จึงจำเป็นต้องกำหนดระยะถอยร่น สำหรับใช้เป็นถนน และ/หรือที่จอดรถของกิจกรรมแยกออกไปจากทางหลวง
- 3) การถอยร่นเพื่อการขยายเขตทาง ในกรณีทางหลวงที่มีปริมาณจราจรสูงและคาดว่าในอนาคตปริมาณจราจรจะเพิ่มสูงมากกว่าหรือใกล้เคียงความจุของถนนหรือในพื้นที่ซึ่งสภาพภูมิประเทศมีข้อจำกัดไม่สามารถก่อสร้างทางหลวงเพื่อทดแทนทางหลวงสายเดิมได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดระยะถอยร่น เพื่อรองรับการขยายเขตทางในอนาคต

3. ระยะถอยร่นจากแหล่งน้ำสาธารณะ

- 1) เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากอุทกภัย จึงจำเป็นต้องถอยร่นอาคารเพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเพื่อป้องกันสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคต่อการไหลของน้ำด้วยอีกทางหนึ่ง
- 2) เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการถอยร่นอาคารที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ ทั้งจากการระบายน้ำบนผิวดินและการปนเปื้อนของน้ำใต้ดิน รวมถึงเพื่อป้องกันการรุกรานแหล่งน้ำสาธารณะ
- 3) เพื่อการดูแลรักษาแหล่งน้ำ การถอยร่นอาคารเพื่อสงวนที่ว่างสำหรับอำนวยความสะดวกในการนำเครื่องมือชุดลอกคูคลองเข้าไปในพื้นที่

4. ระยะถอยร่นจากสถานที่อื่นๆ

- 1) การถอยร่นในเส้นทางสัญจรที่สำคัญๆ เพื่อรักษาแนวมองให้เป็นระเบียบ และรักษา Character ของย่าน

- 2) การถอยร่นจากเขตโบราณสถาน หรืออาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อไม่ให้อาคารสร้างใหม่บดบังมุมมอง และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแข็งแรงของอาคารเก่า

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)

หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 34 ห้องแถวหรือตึกแถวซึ่งด้านหน้าไม่ติดริมถนนสาธารณะ ต้องมีที่ว่างด้านหน้าอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร โดยไม่ให้มีส่วนใดของอาคารยื่นล้ำเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว

ห้องแถวหรือตึกแถว ต้องมีที่ว่างด้านหลังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร เพื่อใช้ติดต่อถึงกัน โดยไม่ให้มีส่วนใดของอาคารยื่นล้ำเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว เว้นแต่การสร้างบันไดหนีไฟภายนอกอาคารที่ยื่นล้ำไม่เกิน 1.40 เมตร

ระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวที่สร้างถึงสิบคูหา หรือมีความยาวรวมกันถึง 40 เมตร ต้องมีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว นั้น กว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร เป็นช่องตลอดความลึกของห้องแถวหรือตึกแถว เพื่อเชื่อมกับที่ว่างหลังอาคาร

ห้องแถวหรือตึกแถวที่สร้างติดต่อกันไม่ถึงสิบคูหา หรือมีความยาวรวมกันไม่ถึง 40 เมตร แต่มีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว นั้น กว้างน้อยกว่า 4 เมตร ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว แต่ให้ถือว่าเป็นที่ว่างระหว่างแถวนั้นสร้างต่อเนื่องเป็นแถวเดียวกัน

ที่ว่างตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม จะก่อสร้างอาคาร รั้ว กำแพง หรือสิ่งก่อสร้างอื่นใด หรือจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ ที่พักผ่อนหย่อน หรือที่พักรวมมูลฝอยไม่ได้

ห้องแถวหรือตึกแถวที่มีด้านข้างใกล้เขตที่ดินของผู้อื่น ต้องมีที่ว่างระหว่างด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวกับเขตที่ดินของผู้อื่นนั้น กว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

เว้นแต่ห้องแถวหรือตึกแถวที่ก่อสร้างขึ้นทดแทนอาคารเดิมโดยมีพื้นที่ไม่มากกว่าพื้นที่ของอาคารเดิมและมีความสูงไม่เกิน 15 เมตร

ข้อ 35 ห้องแถวหรือตึกแถวที่มีที่ว่างหลังอาคารตามข้อ 34 วรรคสอง และได้รับแนวอาคารตามข้อ 41 แล้ว ไม่ต้องมีที่ว่างตามข้อ 33 (1) และ (2) อีก

ข้อ 36 บ้านแถวต้องมีที่ว่างด้านหน้าระหว่างรั้วหรือแนวเขตที่ดินกับแนวผนังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร และต้องมีที่ว่างด้านหลังอาคารระหว่างรั้ว หรือแนวเขตที่ดินกับแนวผนังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถวที่สร้างถึงสี่คูหา หรือมีความยาวรวมกันถึง 40 เมตร ต้องมีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถวนั้นกว้างไม่น้อยกว่า 4 เมตร เป็นช่องตลอดความลึกของบ้านแถว

บ้านแถวที่สร้างติดต่อกันไม่ถึงสี่คูหา หรือมีความยาวรวมกันไม่ถึง 40 เมตร แต่มีที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถวนั้นกว้างน้อยกว่า 4 เมตร ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ว่างระหว่างแถวด้านข้างของบ้านแถว แต่ให้ถือว่าเป็นบ้านแถวนั้นสร้างต่อเนื่องเป็นแถวเดียวกัน

ข้อ 37 บ้านแฝดต้องมีที่ว่างด้านหน้าและด้านหลังระหว่างรั้ว หรือแนวเขตที่ดินกับแนวผนังอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร และ 2 เมตรตามลำดับ และมีที่ว่างด้านข้างกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ข้อ 38 คลังสินค้าที่มีพื้นที่ของอาคารทุกชั้น รวมกันตั้งแต่ 100 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้นไม่น้อยกว่า 6 เมตร สองด้าน ส่วนด้านอื่นต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 3 เมตร

คลังสินค้ามีพื้นที่ของอาคารทุกชั้นรวมกันเกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 10 เมตร สองด้าน ส่วนด้านอื่นต้องมีที่ว่างห่างจากแนวเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 5 เมตร

ความในวรรคหนึ่ง และวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่อาคารคลังสินค้าที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เว้นแต่ด้านที่อยู่ติดต่อกับเขตที่ดินที่อยู่นอกเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้มีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 10 เมตร

ข้อ 39 โรงงานที่มีพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการของอาคารทุกชั้น รวมกันตั้งแต่ 200 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 500 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 3 เมตร จำนวนสองด้าน โดยผนังอาคารทั้งสองด้านนั้นให้ทำเป็นผนังทึบด้วยอิฐหรือคอนกรีตยกเว้นประตูหน้าต่าง ส่วนด้านที่เหลือให้มีที่ว่างไม่น้อยกว่า 6 เมตร

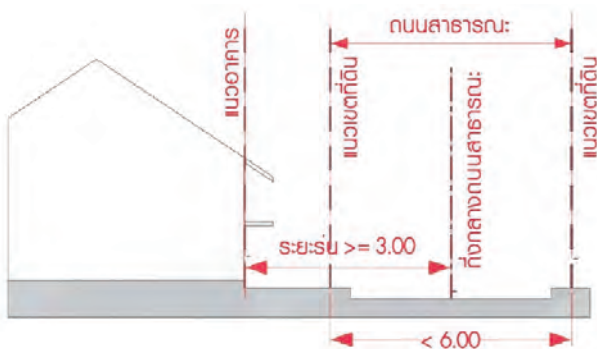
โรงงานที่มีพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการของอาคารทุกชั้น รวมกันตั้งแต่ 500 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 6 เมตร ทุกด้าน

โรงงานที่มีพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการของอาคารทุกชั้น รวมกันเกิน 1,000 ตารางเมตร ต้องมีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 10 เมตร ทุกด้าน

ความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามมิให้ใช้บังคับแก่อาคารโรงงานที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เว้นแต่ด้านที่อยู่ติดต่อกับเขตที่ดินที่อยู่นอกเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้มีที่ว่างห่างแนวเขตที่ดินที่ใช้ก่อสร้างอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 10 เมตร

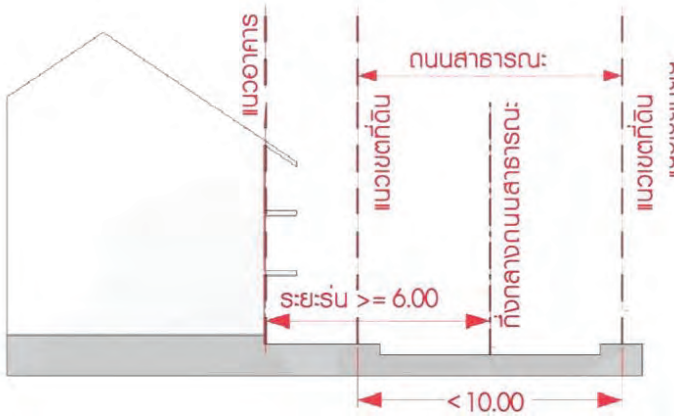
หมวด 4 แนวอาคารและระยะต่าง ๆ ของอาคาร

ข้อ 41 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร

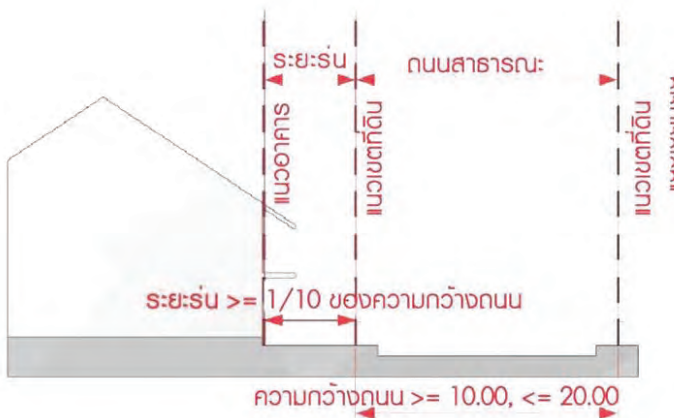

อาคารที่สูงเกินสองชั้นหรือเกิน 8 เมตร ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย หรือ คลังสินค้า ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะ

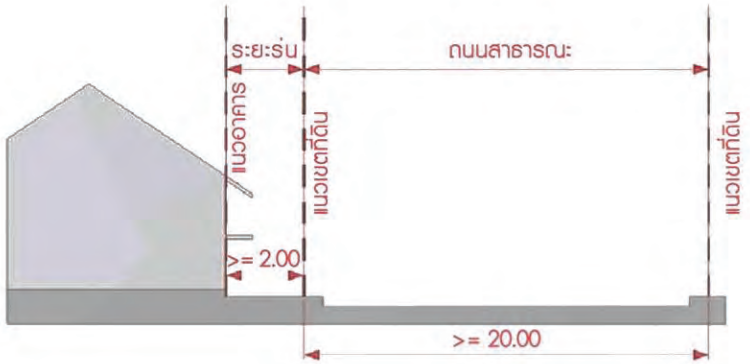
- (1) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 6 เมตร

- (2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

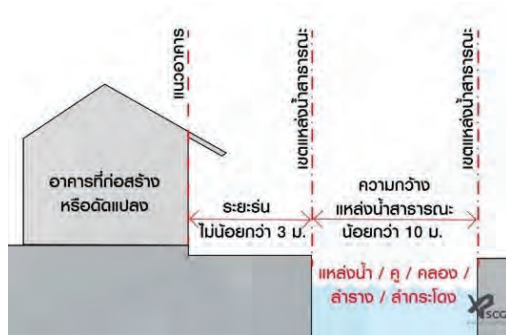
(3) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างเกิน 20 เมตรขึ้นไป ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 2 เมตร

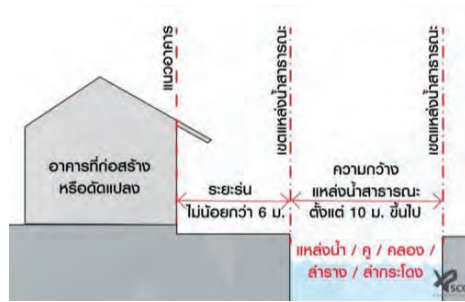

ข้อ 42 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ คู คลอง ลำราง หรือลำกระโดง ถ้าแหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้น ไม่น้อยกว่า 3 เมตร แต่ถ้าแหล่งน้ำนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้น ไม่น้อยกว่า 6 เมตร

สำหรับอาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น บึง ทะเลสาบ หรือทะเล ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้น ไม่น้อยกว่า 12 เมตร

ทั้งนี้ เว้นแต่ สะพาน เขื่อน รั้ว ท่อระบายน้ำ ท่าเรือ ป้าย อยู่เรือ คานเรือ หรือ ที่วางที่ใช้เป็นที่จอดรถไม่ต้องร่นแนวอาคาร

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

มาตรา 49 ซึ่งกำหนดมิให้ผู้ใดดำเนินการในที่ดินริมเขตทางหลวงทั้งสายหรือบางส่วนดังต่อไปนี้

(1) สร้างหรือตัดแปลงต่อเติมอาคารตามประเภท ชนิด หรือลักษณะที่กำหนดในกฎกระทรวง สถานีบริการน้ำมัน สถานีบริการก๊าซ สถานีบริการล้างหรือตรวจสภาพรถหรือติดตั้งป้ายโฆษณา ภายในระยะไม่เกิน 15 เมตร จากเขตทางหลวง

(2) สร้างศูนย์การค้า สนามกีฬา สนามแข่งขัน โรงมหรสพ สถานพยาบาล สถานศึกษา หรือจัดให้มีตลาด ตลาดนัด งานออกร้าน หรือกิจการอื่นที่ทำให้ประชาชนมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก ภายในระยะไม่เกิน 50 เมตร จากเขตทางหลวง ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง

พระราชกฤษฎีกาประกาศควบคุมทางเข้าออกตามมาตรา 49: กำหนดระยะถอยร่นสำหรับทางหลวงจำนวน 22 สายทาง

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และข้อกำหนดเงื่อนไขในการปลูกสร้างอาคารริมเขตทางหลวงสำหรับอาคารพักอาศัย ตึกแถวหรืออาคารพาณิชย์ ที่ไม่เกิน 4 ชั้น อาคารขนาดเล็กทั่ว ๆ ไป แนวกันสาดหรือส่วนที่ยื่นนอกสุดของอาคาร ต้องห่างจากเขตทางหลวงไม่น้อยกว่า 6 เมตร นั้น เป็นเพียงหลักเกณฑ์ซึ่งยังไม่มีการใช้บังคับเป็นกฎหมาย

มติคณะกรรมการผังเมือง/ คณะอนุกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดที่ว่างริมเขตทางนั้นขอให้เป็นไปตามแนวทางการพิจารณา ฯ ที่คณะกรรมการผังเมืองได้เห็นชอบ ดังนี้ (อ้างอิง: การประชุมคณะกรรมการผังเมือง ครั้งที่ 3/2559 วันที่ 17-18 มีนาคม 2559)

กรณีที่มีการกำหนดให้มีการพัฒนาพื้นที่บริเวณริมทางหลวง มีระยะถอยร่น 2 ระยะ คือ

- ระยะถอยร่น 10 เมตร ประกอบด้วย ถนนภายในช่องจราจรชั้นต่ำ 3 เมตร 2 ช่องจราจรไป-กลับ มีแนว Buffer ขนาด 2 เมตร 2 ช่อง
- ระยะ 15-17 เมตร ประกอบด้วย ถนนภายในช่องจราจรชั้นต่ำ 3 เมตร 2 ช่องจราจรไป-กลับ พร้อมทั้งจอดรถ 1 ช่องตั้งฉากกับแนวถนน และมีแนว Buffer 2 เมตร จำนวน 2 ช่อง

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

1. หลักการสำคัญของการถอยร่นจากแหล่งน้ำสาธารณะเพื่อป้องกันการรुक้ำแหล่งน้ำ และเพื่อสะดวกต่อการนำเครื่องมือชุดลอกคลองเข้าไปในบริเวณริมน้ำ ซึ่งการกำหนด 3 เมตร อาจแคบเกินไปสำหรับการนำเครื่องมือต่าง ๆ เข้าสู่พื้นที่ สำหรับการกำหนดระยะ 6 เมตร ควรเป็นการถอยร่นของตัวอาคารจากโฉนดที่ดิน เพราะการกำหนดจากแนวขนานริมฝั่งตามแนวธรรมชาติจะปฏิบัติได้ยากซึ่งในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ก็ใช้วิธีถอยร่นจากโฉนดที่ดินเช่นกัน ส่วนพื้นที่ที่ถอยร่นนั้นเจ้าของที่ดินยังสามารถใช้ประโยชน์ได้ (อ้างอิง: ความเห็นคณะกรรมการผังเมืองในการประชุมครั้งที่ 1/2561 วันที่ 19 มกราคม 2561)

2. การกำหนดระยะถอยร่นควรจะพิจารณาร่วมกับมาตรการที่กำหนดไว้ตามประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (อ้างอิง: ความเห็นคณะกรรมการผังเมืองในการประชุมครั้งที่ 6/2560 วันที่ 14 มิถุนายน 2561)
3. การกำหนดระยะถอยร่นจากเขตทางหลวงแผ่นดิน ควรพิจารณาร่วมกับแนวทางในการกำหนดระยะถอยร่นจากเขตทางหลวงแผ่นดินในงานวางผังเมือง ซึ่งกำหนดระยะถอยร่นที่ต่างกันไปตามเหตุผลและหน้าที่ของทางหลวง ได้แก่
 - 1) เพื่อความปลอดภัย 30 เมตร
 - 2) เพื่อการพัฒนาเมือง 10-17 เมตร
 - 3) เพื่อการขยายเขตทาง 6-10 เมตร
 นอกจากนี้ควรพิจารณาร่วมกับพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 มาตรา 49 และพระราชกฤษฎีกาประกาศควบคุมทางเข้าออกตามมาตรา 49 สำหรับทางหลวง 22 สายทาง
4. การกำหนดระยะที่ว่างริมเขตทาง
 - หากต้องการควบคุมเฉพาะบางสายทาง ให้ระบุชื่อสายทาง
 - หากกำหนดระยะที่ว่างเท่ากันหรือน้อยกว่ากฎหมายควบคุมอาคาร หรือตามที่กฎหมายทางหลวงกำหนด ไม่จำเป็นต้องระบุในข้อกำหนด
 - การกำหนดระยะที่ว่างริมเขตทางควรพิจารณาเจตนารมณ์ว่ารวมถึงอาคารในลักษณะอื่นๆ เช่น ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่มีความสูงเกิน 10 เมตร หรือไม่
5. การกำหนดระยะที่ว่างริมแหล่งน้ำ
 - ตรวจสอบว่ามีแม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะ ไหลผ่านจริงหรือไม่
 - หากต้องการกำหนดที่ว่างริมแหล่งน้ำเฉพาะแห่ง ให้ระบุชื่อแหล่งน้ำเฉพาะ
 - หากกำหนดระยะที่ว่างเท่ากับกฎหมายควบคุมอาคารกำหนด ไม่จำเป็นต้องระบุในข้อกำหนด
 - หากมีเจตนายกเว้นการคมนาคมทางน้ำ (การคมนาคมของผู้โดยสาร) หรือการขนส่งทางน้ำ (การขนส่งสินค้า) รวมถึงการยกเว้นการก่อสร้างเขื่อน รั้ว หรือกำแพง ให้ระบุเพิ่มเติมว่า “เว้นแต่เป็นการก่อสร้างเพื่อการคมนาคมและขนส่งทางน้ำ การสาธารณสุข โภค เชื้อน รั้ว หรือกำแพง”

ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้างอาคาร (Lot Size)

คำจำกัดความ

ขนาดต่ำสุดของแปลงที่ดิน และ/หรือระยะต่ำสุดของความกว้างของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้สร้างอาคารบางประเภทได้

วัตถุประสงค์

เพื่อรักษาคุณภาพชีวิตของประชากรให้อยู่สภาพแวดล้อมที่ไม่แออัดเกินไป เช่น กำหนดขนาดแปลงที่ดินขั้นต่ำสุดสำหรับอาคารที่พักอาศัยประเภทบ้านเดี่ยว หรือกำหนดในพื้นที่ชุมชนที่ความหนาแน่นมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นจนอาจเป็นปัญหา หรือในพื้นที่หรือชุมชนที่ต้องการสงวนรักษาพื้นที่บางส่วนให้มีความหนาแน่นต่ำ

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543

มาตรา 16 การออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินตามมาตรา 14 (1) ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนผัง โครงการ และวิธีการในการจัดสรรที่ดินเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การคมนาคม การจราจร ความปลอดภัย การสาธารณสุข โภค และการผังเมือง ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นในการจัดสรรที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของจังหวัดนั้น โดยให้กำหนดเงื่อนไขในสิ่งต่อไปนี้ด้วย คือ

- (1) ขนาดความกว้างและความยาวต่ำสุด หรือเนื้อที่จำนวนน้อยที่สุดของที่ดินแปลงย่อยที่จะจัดสรรได้
- (2) ระบบและมาตรฐานของถนนประเภทต่าง ๆ ทางเดินและทางเท้าในที่ดินจัดสรรทั้งหมด รวมทั้งการต่อเชื่อมกับถนนหรือทางสายนอกที่ดินจัดสรร
- (3) ระบบการระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย และการกำจัดขยะสิ่งปฏิกูล

(4) ระบบและมาตรฐานของสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะที่จำเป็นต่อการรักษาสภาพแวดล้อม การส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ และการบริหารชุมชน

ข้อควรสังเกตในการเขียนข้อกำหนด

การกำหนดขนาดต่ำสุดของแปลงที่ดิน และ/หรือระยะต่ำสุดของความกว้างของแปลงที่ดิน ควรพิจารณาพร้อมกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินประเภทต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการจัดสรรที่ดินแต่ละจังหวัดได้ออกข้อกำหนดไว้ เช่น

- ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2546 เกี่ยวกับการจัดสรรแปลงที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2550
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2550

ตัวอย่าง

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม

กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2550:

หมวด 2 ขนาดและเนื้อที่ดินของการจัดสรร

ข้อ 8 ขนาดของที่ดินจัดสรร แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

ขนาด	จำนวนแปลงที่ดิน (แปลง)	เนื้อที่ดินทั้งโครงการ (ไร่)
ขนาดเล็ก	10-99 แปลง	น้อยกว่า 19 ไร่
ขนาดกลาง	100-499 แปลง	19-100 ไร่
ขนาดใหญ่	ตั้งแต่ 500 แปลงขึ้นไป	มากกว่า 100 ไร่

ข้อ 9 การจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม ที่ดินแปลงย่อยจะต้องมีขนาดและเนื้อที่ของที่ดินแยกเป็น ประเภท ดังนี้

บ้านเดี่ยว ที่ดินแต่ละแปลงต้องมีความกว้าง และความยาวไม่ต่ำกว่า 12 เมตร และมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 50 ตารางวา หากความกว้างหรือความยาวไม่ได้ขนาดดังกล่าว ต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 60 ตารางวา

บ้านแฝด ที่ดินแต่ละแปลงต้องมีความกว้างไม่ต่ำกว่า 9 เมตร และมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 35 ตารางวา

บ้านแถว ที่ดินแต่ละแปลงต้องมีความกว้างไม่ต่ำกว่า 4 เมตร และมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 16 ตารางวา

อาคารพาณิชย์ ที่ดินแต่ละแปลงต้องมีความกว้างไม่ต่ำกว่า 4 เมตร และมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 16 ตารางวา

ข้อ 10 ระยะห่างของตัวอาคารจากเขตที่ดินและการเว้นช่องว่างระหว่างแปลงที่ดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

ที่ปรึกษา

นายมงคล สุตประเสริฐ

อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

ผู้บริหารสูงสุดของส่วนราชการ (CEO)

นางสมจิต ปิยะศิลป์

รองอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

ผู้อำนวยการบริหารการเปลี่ยนแปลง (CCO)

นายอนวัช สุวรรณเดช

รองอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

ผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ (CKO)

บรรณาธิการ

นางอัญชลี ธีรพงษ์

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง

หัวหน้าคณะทำงานการจัดการความรู้ (CKM Team)

นางพจนีย์ ขจรปรีดานนท์

ผู้อำนวยการสำนักผังเมืองรวม

ประธานคณะทำงานการจัดการความรู้ (KM Team)

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง

๑. นางสาวไพรินทร์ ดุราศวิน

หัวหน้ากลุ่มงานวางแผนและประสานงาน คณะทำงานและเลขานุการ

๒. คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๑ นางสาวจิตกฤศ เปาประดิษฐ์

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

๒.๒ นางสาวอรอุมา อาจปักษา

พนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล

๒.๓ นางสาวอรุณี มีสา

พนักงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล

สำนักผังเมืองรวม

๑. นางสาววิดา ทรงกิตติภักดิ์

ผู้อำนวยการส่วนผังเมืองรวมที่ ๑

๒. นางสาวธิดารัตน์ พิณฉัตรวงศ์

ร.ก. ผู้อำนวยการส่วนผังเมืองรวมที่ ๒

๓. นางสาวนันทนา จำจด

ผู้อำนวยการส่วนผังเมืองรวมที่ ๓

๔. นางสาวฤทัยทิพย์ อุดลยภักดีชัย

ผู้อำนวยการส่วนผังเมืองรวมที่ ๔

๕. นางพิชญ์ณัชชา ศรีธีรรัฐรัตน์

ผู้อำนวยการส่วนผังเมืองรวมที่ ๕

๖. นางสาวธิตยาพัฐ ภาขาพง

ผู้อำนวยการส่วนผังเมืองรวมที่ ๖

๗. นางณัฐนันท์ ไตรธรรม

นักผังเมืองชำนาญการ

กรมโยธาธิการและผังเมือง

๒๑๘/๑ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

เบอร์โทรศัพท์กลาง : (พระรามที่ ๖) ๐ ๒๒๙๙ ๕๐๐๐

... ดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้

กรมโยธาธิการและผังเมือง (DPT KM Action Plan)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการผังเมือง

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง

สำนักผังเมืองรวม

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย www.dpt.go.th

กรมโยธาธิการและผังเมือง

๒๑๘/๑ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

เบอร์โทรศัพท์กลาง : (พระรามที่ ๖) ๐-๒๒๙๙ ๕๐๐๐

... ดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้

กรมโยธาธิการและผังเมือง (DPT KM Action Plan)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการผังเมือง

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง

สำนักผังเมืองรวม

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย www.dpt.go.th